

PYHITYKSEEN
PYRKIVÄ
SIELU

TIE
MAAILMANUSKONNOILLE
YHTEISEEN PYHÄÄN

PH. D. RAVI RAVINDRA

RAVI RAVINDRA

***PYHITYKSEEN PYRKIVÄ SIELU,
TIE MAAILMANUSKONNOILLE YHTEISEEN PYHÄÄN***

SUOMENNOS: KALERVO MIELTY

2019

Ravi Ravindra
Pyhitykseen pyrkivä sielu,
Tie maailmanuskonnoille yhteiseen pyhään
2019

”Kuule minun rukoukseni, Herra, ota korviisi minun huutoni. Älä ole kuuro minun kyyneleilleni, sillä minä olen muukalainen sinun tykönäsi, vieras (pyhiinvaeltaja), niin kuin kaikki minun isänikin.”
Ps. 39:13

”Charan vai madhu vindati. – Vaeltaja kerää hunajaa.”
Aitareya Brahmana 7.15–5

Suomennos: Kalervo Mielty

ISBN 978-952-69 99-2-9

SISÄLTÖ

Huomionosoitukset	5
Toimituksellisia huomautuksia	5
Suomentajan alkusanat	6
Tohtori Ravindran esipuhe	8

1

Onko sinulla pyhitykseen pyrkivän (ns. pyhiinvaeltajan) sielu? . . .	10
Maailma on aina ja ikuisesti meissä	22
Pyhään kulkeminen (pyhiinvaellus) sielun matka	26

2

Henkinen etsintä	32
Minä olen	33
Ihmisyyden tila	34
Ego	35
Egon alistaminen	41
Uskonto elävän kokemuksen muodossa	46

3

Uskontojen väliset erot	53
Intialainen perinne	54
Buddha	61
Sisäisyksissä tapahtuva vapautuminen	64
Juutalais-kristillinen perinne	66
Jumalan yhteisö	67
Usko	69
Ylittämätön kuilu	70

Pelastuksen toivo	72
Lähimmäisten rakastaminen	73
Jumalan rakastaminen	76

4

Pyhitykseen pyrkijä (pyhiinvaeltaja) polullaan	84
Vertailua ilman valloittamisen tarvetta	88
Varjossa auringolta	91
Ganges ja jordan lentokoneesta nähtyinä	95
Älkäämme tehkö täysin lopullisia johtopäätöksiä	101
Ravi Ravindrasta	103
Kirjallisuutta	105
Alaviitteet	108

HUOMIONOSOITUKSET

Olen kiitollinen professori Anand Amaladasselle kutsusta pitää tammikuussa 2002 *De Nobili Endowment* -luentosarjan filosofian ja kulttuurin Satya Nilayam Instituutissa, Chennaissa. Samana vuonna sarjasta julkaistiin kooste nimikkeellä *Pyhiinvaeltaja vailla rajoja*. Seuraavana vuonna Morning Light Press Idahon Sandpointista toimitti niistä laajemman version. Nyt käsillä oleva laitos on laajennus edellisestä ja sisältää joitakin lisäyksiä. Tohtori Priscilla Murrey on ollut suureksi avuksi tämän koosteen toimittamisessa ja saattamisessa nykyiseen muotoonsa.

TOIMITUKSELLISIA HUOMIOITA

Raamatun tekstit (englantilaiset) on lainattu seuraavista: *King James Authorized Version*, *The New American Bible* ja *The New English Bible with the Apocrypha*.

Suomennoksissa käytetty vuoden 1938 Raamatunkäännöstä, mikäli se ei sanomaltaan poikkea tässä kirjassa esitetystä muodosta (niissä tapauksissa käytetään suoria käännöksiä kirjasta).

Ei-kanonisten tekstien osalla on käytetty James M. Robinsonin toimittamaa teosta *The Nag Hammadi Library in English*. Suomennoksissa on käytetty Dunderfelt/Marjasen kirjaa *Nag Hammadin kätetty viisaus*.

Bhagavad Gitan käännökset ovat kirjoittajien omia. Upanishadien tekstit on lainattu S. Radhakrishnan käännöksestä *Upanishadien Perusteet*.

Lao Tsun *Tao Te Chingin* käännökset ovat Gia-Fu Fengin ja Janen suorittamia.

Rig-vedan mantrat on lainattu R. L. Kashyapin kääntämästä *Rig Veda Mantra Samhitasta*.

Yoga-suttrien käännöksetovatkirjasta *The Wisdom of Patañjali's Yoga Suttras, A New Translation and Guide*, kääntänyt Ravi Ravindra.

Edellä mainittujen tekstien julkaisuista löytyy tietoa tämän kirjan lähdeluettelon yhteydessä.

SUOMENTAJAN ALKUSANAT

Suomenkielen pyhiinvaeltaja-yhdyssanan alku viittaa useisiin, konkreettisiin vaelluskohteisiin. Sellaisia syntyi erityisesti keskiajalla, jolloin niiden merkitystä korostettiin esittämällä matkojen vapauttavan jossakin määrin synneistä. Englanninkielen pyhiinvaeltaja, pilgrim, on peräisin latinan sanasta peregrinus, joka tarkoittaa vaeltajaa ja myös sellaista persoonaa, joka ”elää maailmassa, mutta ei maailmasta”.

Periaatteessa todellisen pyhyiden täytyy olla luonteeltaan jotakin täysin jakamatonta. Sillä ei ole mitään tekemistä konkreettisten asioiden, esineiden tai joskus eläneiden ihmisten jäännösten kanssa.

Otsikon englantilainen alku, *The Pilgrim Soul*, viittaa pikemminkin sisäiseen liikkeeseen pyhää etsivässä ja pyhään pyrkivässä sielussa kuin kehosta, mielestä ja järjestä muodostuvan persoonan matkusteluun ja muihin ulkoisiin toimiin.

Otsikon loppuosa viittaa siihen, että pyhä tai pyhyys on kaiken elämän korkein, henkinen ja universaali tavoite. Se on yhteinen kaikille maailmanuskonnoille, mutta myös niiden ulkopuolella oleville vakaville pyrkimyksille ja pyrkijöille. Uskonnot itsessään ovat usein luonnollista seurausta siitä, että joku huomiota herättänyt yksilö on ensin itse löytänyt pyhän ja suosittanut ja opastanut sitten muillekin samaan pyrkimistä.

Kokonaisuudessa puhutaan jokaisen tajuisen olennon sisäiseen oleumukseen liittyvästä aktiivisesta tai potentiaalisesta vetovoimasta, joka pyrkii ylentämään elämää sen tavanomaisesta tilasta. Uskonnot ja muut ajatusmallistot voivat antaa oivallisia askelmerkkejä ja viitteitä pyrkijöille, mutta jokainen joutuu kuitenkin etsimään ja kulkemaan oman tiensä.

Tohtori Ravi Ravindra kertoo esipuheessaan hieman omasta tiedään eri uskontojen vertailevan tutkimisen pariin. Opiskelutoverien ”kuka minä-olen” -Ravindraksi kutsuma Halifaxin Dalhousin yliopiston emeritus professori on laatinut lukuisia uskontojen syvintä olemusta koskevia tutkimuksia, joiden yleisenä tavoitteena on löytää erilaisille näkemyksille yhteistä kosketuspintaa ja avata lukijoiden sisäiset silmät havaitsemaan, ”kuka minä todellisuudessa olen”.

Ravindran arvostuksesta kertoo jotakin se, että hänet kutsuttiin v. 2014 mukaan Todd E. MacLeanin toimittamaan *Global Chorus*-kirjaan: 365 ääntä tämän planeetan tulevaisuudesta. Siihen on kelpuutettu ajatuksia mm. Dalai Lamalta, Desmond Tutulta, Nelson Mandelalta, Stephen Hawkingilta ja Mihail Gorbatshovilta. Toivon omalta osaltani, että tämä kirja edistäisi lukijoiden omaa pyhiinvaellusta – tai pikemminkin sisäistä vaellusta ainoaa todellista pyhää kohden.

It was a great privilege for me to have the permission of Ph. D. Ravi Ravindra to translate and publish his marvelous work as free e-book on the internet.

Helmikuussa 2019 *Kalervo Mielty*

TOHTORI RAVINDRAN ESIPUHE

Na vijānāmi yadivedamasmi ninyah samnaddho manasā carāmi:
”Minä en tiedä olenko tätä kosmosta: sillä minä olen mysteeri,
joka vaeltaa yhä oman mielensä vankina.”

Rig-veda 1.164.37

On olemassa kaksi suurta mysteeriä: *idam* ja *aham*, ”kosmos” ja ”minä”. Mikä on tämä persoona kosmoksen suunnattomuudessa? Kaikissa suurissa perinteissä löytyy yksilöitä, monumentteja, kirjoituksia ja seremonioita, jotka voivat auttaa vastausten etsijöitä. Rig-veda on yksi varhaisimmista kirjoituksista, jossa viisaat esittävät kutsumun lähestyä satyamia, ritamin ja brihatia – totuutta, järjestystä ja äärettömyyttä.

Psalmi 8 (4–5) puhuu vastaavista mysteereistä: ”Kun minä katselen sinun taivastasi, sinun sormiesi tekoa, kuuta ja tähtiä, jotka sinä olet luonut, niin mikä on ihminen, että sinä häntä muistat, tai ihmislapsi, että pidät hänestä huolen?”

Minä olen koko ikäni ollut vaikuttunut niistä mysteereistä, joita näiden ilmausten taakse kätkeytyy. Sama pätee ehkä meihin kaikkiin: emme voi olla täysin välinpitämättömiä tuon tapaisten kysymysten suhteen. Kaikkien perinteiden piirissä jokaisen ihmisen pyhiinvalitus tarkoittaa pyrkimystä ymmärtää näitä salaisuuksia ja tunkeutua niiden taakse.

Olen syntynyt Intiassa, josta muutin vuoden 1961 syyskuussa 23-vuotiaana Kanadaan jatkaakseni Kansanyhteisön stipendin turvin fysiikan opintojani Toronton yliopistossa. Muuton myötä koko elämäni sai aivan uuden suunnan. Saavuin kokemattomana vieraseen maahan ja kulttuuriin hämmentyen väärän suuntaisesta liikenteestä, ruokalajeista ja kielestä, jota en ymmärtänyt, vaikka itse uskoin puhuvani englantia. Lisäksi en käsittänyt nuorten naisten avointa hymyä ja eleitä.

Halusin myös tehdä käsillä oleviin asioihin liittyvillä tiedoillani vaikutuksen opiskelutovereihini ja professoreihin, joista jotkut olivat kansainvälisesti hyvin arvostettuja. Tunsin suurta vastuuta siitä, että edustaisin moitteettomasti Kharagpurin, aikansa hyvin arvostetun intialaisen teknologia-instituutin, hyvää mainetta. Olin valmistunut sieltä tekniikan maisteriksi ja ajattelin, että hyvä tai huono menestymiseni Kanadassa heijastuisi jollakin tavoin Intiassa olevaan perheeseen ja koko intialaiseen kulttuuriin.

Vuosi ennen Kanadaan tuloani olin kokenut älyllistä kuohuntaa sen kysymyksen suhteen, millainen tieto oli todella oppimisen arvoista? Miten voisin tietää, mitä Buddha tai joku muu suurista viisaista oli todella sanonut? Saatoin kyllä tunnistaa käytettyjen sanojen merkityksen, mutta en kuitenkaan todella tuntenut tietäväni – koska en tunnistanut sitä, mikä minussa tietää.

Kuka minä olen? Esitin kysymyksiäni erälle professorille – ja hän kuunteli minua kärsivällisesti ja lausui suureksi hämmästykseni: ”Sinä kyselet sitä, miten voi löytää Jumalan.” Itse en ollut kuitenkaan lausunut sanaa Jumala. Olin tietenkin monesti kuullut tuon sanan tosin pääasiassa sellaisten henkilöiden lausumana, joiden älyllinen – kyky tai laatu ei vakuuttanut minua.

Kunnioitukseni professoria ja hänen kärsivällistä luonnettaan kohtaan aiheutti sen, etten voinut enää sivuuttaa tuota sanaa. Aloin jatkuvasti ihmetellä sitä, mitä Jumala tarkoittaa ja miten voisin tulla hänet tuntemaan? Mikä on Jumalaksi ja minuudeksi kutsuttujen välinen suhde? Kuka minä oikeastaan olen?

Kyseiseen aikaan Torontossa ei ollut kovin monta intialaista, joten vain harvoin joku saattoi kysäistä minulta, olinko minä hindulainen, ja mitä hindut uskovat? Tiesin olevani hindulainen, ja että se tarkoitti lähinnä sitä että olin lähtöisin Intiasta. Siellä olin tuntenut useita hindulaisia, jotka uskoivat täysin eri asioihin – usein jopa toistensa vastakohtiin. Lisäksi he käyttäytyivät toisistaan poikkeavasti: jotkut olivat hyvin myötätuntoisia ja viisaita ihmisiä, toiset taas tunnettiin rikollisista toimista ja itsekkyydestä. Tästä huolimatta molemmat kutsuivat itseään ja toisiaan hinduiksi.

Mitä hindulainen sitten tarkoittaa? Muistin Mahatma Gandhin joskus todenneen, että hindulainen tarkoittaa ihmistä, joka etsii totuutta. Lausunto vetosi minuun, joten halusin omaksua sen hindulaisuuden määritelmäksi. Satojen Intiassa kohtaamieni hindujen joukosta en kuitenkaan voinut osoittaa kovin monen todella etsineen totuutta. Toisaalta en liioin ymmärtänyt, miksi totuuden etsimisen tulisi olla juuri hindulaisuuden erityispiirre. Eivätkö myös muslimit ja kristityt voisi etsiä totuutta?

Muutama päivä yliopistoon saapumiseni jälkeen ystäväystyyn joidenkin Varsity Christian Fellowship (VCF) järjestön jäsenen kanssa. He olivat hyvin ystävällisiä ja huolehtivia sekä innokkaita kääntämään minut kristityksi. Ennen Kanadaa tuloa en tiedä tavanneeni ainoatakaan kristittyä, vaikka tuohon aikaan Intiasta löytyi – ja löytyy yhä – enemmän kristityitä kuin Kanadasta. Heitä tosin on vain 3 % Intian väestöstä.

Intiassa olin tuntenut muslimeita, mutta hindujen ja muslimien konflikti ja vuoden 1947 verilöyly maan jakautumisen yhteydessä oli jättänyt minuun, 9-vuotiaaseen poikaan, pysyvän vastenmielisyyden sellaisia uskonnollisia yleisnimityksiä kohtaan kuin hindut ja muslimit. VCF:n jäsenet käyttivät monenlaisia kiertoilmauksia, mutta varsin pian minulle valkeni, että he olivat täysin vakuuttuneita siitä että jos tahtoisin päästä taivaaseen, minun pitäisi kääntyä kristityksi.

Minä en jäänyt kovin pitkäksi aikaa VCF:n piiriin, mutta olen kuitenkin kiitollinen heille siitä, että he antoivat minulle kopion Uudesta testamentista osoittaen Johanneksen evankeliumia (14:6): ”Minä olen tie, ja totuus ja elämä. Kukaan ei tule Isän luo muutoin kun minun kauttani.” Minä olin hyvin vaikuttunut evankeliumeista – erityisesti Johanneksesta. Luin ja mietin sitä kerraten useasti Kristuksen kommenttia Nikodeemukselle (3:3–5): ”Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: joka ei synny uudesti, ylhäältä, se ei voi nähdä Jumalan valtakuntaa -- jos joku ei synny vedestä ja Hengestä, ei hän voi päästä sisälle Jumalan valtakuntaan.”

Tämän jälkeen aloin ihmetellä, miten minä itse voisin syntyä ylhäältä vedestä ja hengestä? VCF-ystävieni mukaan minun pitäisi katua syntejäni. Mielestäni en kuitenkaan ollut tehnyt mitään muita kuin

varsin pieniä rikkeitä, jotka tuskin johtaisivat minut helvetin ikuisen tuleen. Tämän lisäksi kaikissa hindulaisissa saarnoissa, joihin olin joutunut osallistumaan, oli toistettu sitä, että niin minä, kuin kaikki muutkin, ovat pohjimmiltaan samaa olemusta ja luontoa kuin Brahman, korkein todellisuus. En tosin käsittänyt tuotakaan. Asia ei näyttänyt todelta sen kuvan valossa, joka heijastui peilistä sekä hindu-tovereistani että itsestäni. Ajatus tuntui kuitenkin paljon positiivisemmalla kuin itseni luokittelu lähes täysin syntiseksi.

Minä oivalsin, että oli tarpeen ymmärtää kristillisyyttä paremmin, koska kunkin kulttuurin keskeinen asia löytyy vallitsevasta uskonnosta. Arkisella tasolla Kanadassa joulu ja pääsiäinen olivat vapaa-päiviä – eivät Krishnan syntymän juhliä. Löytääkseni kristinuskon sanoman, minä vierailin sunnuntaisin useissa kirkkoissa ja luin Raamatun kannesta kanteen – Uuden testamentin jopa toistamiseen – ja Johanneksen evankeliumin vielä useammin.

En kuitenkaan ollut kovin vaikuttunut siitä, mitä kuulin ja näin kirkkoissa. Tuohon aikaan minulla oli jo useita itseään kristittyinä pitäviä tuttavii ja ystäviä. Jotkut heistä olivat hyviä ja asiallisia ihmisiä, mutta eivät kuitenkaan noudattaneet Kristuksen opetuksia yhtään sen paremmin kuin hindut seurasivat Krishnan vastaavia Intiassa. Kristittyinä oleminen näytti hyvin samanlaiselta leimalta kuin nimitäminen hinduksi.

Oli myös selvästi havaittavissa, että muut luokittelivat minut aina paljon itseäni varmemmin uskonnollisissa yhteyksissä hinduksi. Minun oletettiin siten osallistuvan pikemminkin näiden uskontojen väliseen keskusteluun kuin ihmisten kesken suoritettavaan, olemassaolon kannalta tärkeiden asioiden tutkimiseen.

Samaan aikaan sain käsiini Ristin Johanneksen ja Mestari Eckhartin kirjoituksia sekä tuntemattoman kirjoittajan teoksen *Tietämättömyyden Pilvi*. Lisäksi tutustuin *Theologia Germanicaan* ja *Philokaliaan*. Näissä minä tunnistin etsijöiden ja pyhiinvaeltajien läsnäolon, joka poikkesi uskovaisista ja lähetyssaarnaajista.

Hieman myöhemmin (v. 1963) avustin Opiskelijoiden Kristillistä Liikettä järjestämään keskustelutarjan uskonnon eri muodoista. Monet myöhemmin tunnetuiksi tulleet henkilöt osallistuivat näihin

keskusteluihin. Heidän mukanaan olivat mm. juutalainen filosofi, rabbi Emil Fackenheim, media-filosofi Marshal McLuhan sekä arvostettu kirjallisuuskriitikko Norhtrop Frye.

Emme kuitenkaan onnistuneet löytämään Toronton suurkaupungista ainuttakaan sellaista, joka olisi ollut halukas puhumaan mystiikasta tai mystikoista. Eräs protestanttinen pappi jopa vakuutti minulle, ettei mystiikalla ollut mitään tekemistä kristillisyyden kanssa – se oli pelkkää katolista harhaoppia. Tästä seurasi, että kaikkien valovoimaisten puhujien joukosta minä – nuori fysiikan opiskelija – jouduin alustamaan mystiikasta, ainoasta asiasta, joka liittyy pyhiinvaeltajan matkaan.

Toronton tai muidenkaan kaupunkien kristillisistä kirjakaupoista ei 1960-luvun puolivälissä tahtonut löytyä yhtään kirjaa mystiikasta tai mystikoista. Kymmenen vuotta myöhemmin niitä löytyi tusinoitain, sillä tänä aikana tapahtui Harvey Coxin kirjan otsikon mukainen *Käännös Itään päin*.

Ennen Kanadaa tuloani ihailin yliopistoaikoinani eniten Vivekanandaa, Rabindranath Tagorea ja Albert Einsteinia, koska he jollakin tavoin puhuttelivat enemmän sydäntäni kuin pelkkää älyllistä puoltani. On helppo ymmärtää fysiikan opiskelijan arvostus Einsteinia kohtaan, mutta itse olin kuitenkin enemmän vaikuttunut joistakin hänen ihmisyyttä koskevista huomioista – kuten että ihmisen todellisen arvon määrittää ennen muuta se, missä määrin ja mielessä hän on vapautunut itsestään.¹

Tästä lausumasta aloin ihmetellä, että mikä on tuo itse, josta minun pitäisi päästä vapaaksi? Mikä on minun itseni? Kuuluuko koko identiteettini tuohon epätoivottuun itseen? Eikö siitä vapautuminen tarkoittaisi samalla myös minun kuolemaani? Samat kysymykset vaivasivat minua myöhemminkin Kanadassa, kun luin Kristuksen toteamuksen Matteuksen evankeliumista (16:24): ”Jos joku tahtoo minun perässäni kulkea, hän kieltäköön itsensä (jättäköön itsensä taakseen).”

Opiskelutoverini Toronton yliopistolla olivat hyvin ystävällisiä, mutta pitivät kiinnostusteni kohteita varsin omituisina. Suurin osa heistä katsoi, että ajan ja huomion käyttäminen uskontoa tai Jumalaa

koskeviin asioihin oli hukkaan heitettyä aikaa ja vakaville tieteen opiskelijoille täysin arvotonta. Olemassaoloa koskevat kysymykseni, joita yritin tukea Einsteinilta tai Schrödingeriltä lainaamalla otteilla, näyttivät heistä tieteen kannalta varsin epäolennaisilta. Heillä oli tapana tehdä minusta pilaa sanomalla, tuolta tulee se ”kuka-minä-olen” -Ravindra.

Rotuennakkoluulot ovat yleisiä niin Intiassa kuin Pohjois-Amerikassa. Nykyajan ihmiset yrittävät työntää niitä sivuun eivätkä välttämättä antaudu niille avoimesti, mutta ne ovat joka tapauksessa olemassa – mikä ei lainkaan hämmästytä minua.

Omalla kohdallani rotuennakkoluulot ovat kuitenkin muodostuneet aina hyväksi suojautumiskeinoiksi. Opiskelutoverini, ja myöhemmin tiedekuntien kollegat, soivat minulle ystävällisesti tilaisuuden osallistua tuollaisiin omituisiin asioihin pelkästään siitä syystä, että minä olin intialainen. Heille se oli luultavasti riittävä peruste – ei-hän heidän itse tarvinnut nyt nähdä vaivaa sellaisista kysymyksistä. Minä taas saatoin hyvällä mielin tutkia asioita tarvitsematta pelätä ennakkoluuloja, jotka olisivat vaarantaneet asemani hyvänä fysiikan ja myöhemmin rationaalisen filosofian opiskelijana.

En kuitenkaan ymmärtänyt sitä, miksi järkevä ihminen ei olisi kiinnostunut sekä kasvien, kivien, atomien ja tähtien ulkoisesta että niiden sisäisestä luonnosta, jos hänessä oli vähänkin mystistä kaipausta – sillä nuo molemmat liittyvät hänen omaan sydämeensä, sieluunsa, identiteettiinsä ja kohtaloonsa. Oppilaiden ja omien identiteettiemme luomien linnoitusten rajaviivat näyttävät olevan aivan yhtä vahvoja kuin uskontojen, kansallisuuksien ja rotujenkin väliset. Me puhumme toisillemme kuten hindu juutalaiselle, kristitty buddhalaiselle, kiinalainen amerikkalaiselle tai fyysikko filosofille. Emme puhu kuin ihmiset ihmisille, jotka molemmat etsivät itseään tai kosmosta koskevaa totuutta tietoisina siitä, että he eivät tiedä kaikkea tiedettävissä olevaa. Kuitenkin jokin vetää heitä elämän, kuoleman, ajan ja ikuisuuden suuren mysteerin puoleen.

Jokainen meistä on lujaan juurtunut ja ehdollistunut omaan kulttuuriin, uskontoon, kansallisuuteen, sukupuoleen, elinaikansa olosuhteisiin sekä vanhempiansa luonteeseen ja asemaan. Me reagoimme

kaikkiin tilanteisiin näiden ehdollistumien kautta. Niiden synnyttäminen minuukselle on se itse, joka tulee luovuttaa uhriksi, että me kykenisimme vastaamaan asioihin tuoreesti ja vapaina. Tällainen liike *reaktioiden* kahleista todellista *vastinetta* kohden on sitä, mitä pyhiinvaeltajat suorittavat ylittäessään uskovaisten, asiantuntijoiden ja kansallisia etuja valvovien viranomaisten ennakkoasenteiksi luomia rajoja.

Maailman kaikilta pyhiinvaeltajilta ja totuuden etsijöiltä edellytetään ainoastaan sitä, että he suhtautuvat itseensä vakavasti. Silloin ihminen alkaa kysellä, kuka ja mitä minä olen? Sanskritin vastaava ilmaus on ”koham”, joka on olemassaolon perustavaa laatua oleva kysymys. Tästä juontuu asiaan luonnollisesti liittyvä kysymys, miksi minä olen täällä? Minun kokonaisolemukseni muodostaa totuuden tuntemiseen tarvittavan välineen, mutta jos en tunne edes välinettä ja sen mahdollisuuksia tai rajoituksia, en minä tietenkään voi saada selville sitä, millaista tietoa tämä väline sisältää.

Mikäli otan itseni vakavasti, saatan heti oivaltaa, että en pääosin olekaan opiskelija, professori, tiedemies tai taiteilija, vaan inhimillinen olento, joka kuuluu erilaisten suhteiden muodostamaan verkostoon: ilmakehään, inhimillisiin ja muihin olentoihin sekä kosmukseen. Minä olen lapsi, vanhempi, rakastaja tai ystävä – sellainen, joka hengittää toisten jo hengittämää ilmaa tarviten auringon tuottamaa valoa ja maata jalkojensa alle. Minua ei voi olla olemassa ilman näitä kaikkia suhteita.

Muutaman minuutin ajattelu voi osoittaa, että olen mitätön osatoistensa kanssa riippuvuussuhteessa olevaa kosmista verkostoa. Minä en ole riippumaton olemus, joten buddhalaisten ajatus *pratītyasamutpāda*, sisäisestä riippuvaisuudesta tuleva, on hyvin järkevä päätelmä.

Voidaan kysyä, onko keho sitten sama kuin persoona? Missä minä päätyn ja missä ilma alkaa? Missä minä päätyn ja sinä alat? Meidän asenteeseemme luontoa ja toisia kohtaan vaikuttaa suuresti se, että tajuaamme kaiken olevaisen keskinäisen riippuvuuden.

On tavallista ajatella, että *prāna* eli henkäys on minussa ja minä siinä – kunnes sitten huomaamme, että *prāna* ei tarkoita ainoastaan

tavallista hengitystä, vaan pikemminkin kokonaista hienojen energioiden kirjoa. Tätä asiaa korostetaan toistuvasti intialaisissa perinteissä samoin kuin kiinalaisissa, joissa sitä kutsutaan nimityksellä *qi*.

Maan ja taivaan välinen tekijä muodostuu pränasta. Toorassa kerrotaan, että Jumala loi maasta Adamin, ensimmäisen ihmisen, ja puhalsi häneen oman henkensä. Tästä näkökulmasta katsoen ei ole ihme, että niin monet meditaatioharjoitukset keskittävät huomiota hengitykseen. Kaikissa muinaisissa kielissä (kuten suomessa) hengitystä ja henkeä merkitsevät sanat ovat lähellä toisiaan.

Suurten perinteiden tavallisiin yhteisiin näkemyksiin kuuluu ajatus siitä, että ruumiin kuolema ei merkitse itse persoonan kuolemista. Persoonan ydinolemukseen liittyy jotakin ei-biologista ja ei-fyysistä. Persoonan merkittävänä olemuksena pidetään henkistä puolta, joka on laadultaan hienompaa kuin hänen kehonsa tai mielensä.

Jokaisen perinteen piirissä on väitetty, että todellisuudessa on useita tasoja aina korkeimmasta hengestä kuolleeseen aineeseen saakka ja että ne vastaavat tietoisuuden eri tasoja. Nämä eri tasot ovat sekä meidän ulkopuolellamme että sisällämme, ja ne ovat keskenään vuorovaikutuksessa.

Paavalin kirjeen (Room. 8:5) hengessä voimme todeta, että lihalliset silmät näkevät lihallisia asioita ja henkiset silmät henkisiä asioita. Henkisten opetuslasten työnä on siten henkisten silmien kehittäminen. Neljästä kanonisesta evankeliumista voidaan löytää vain joitakin Kristuksen huomioita tästä. Merkittävin lienee (Mark. 8:18, Matt. 13:13, Luuk. 8:10, Joh. 12:41): ”Teillä on silmät, mutta te ette näe. Teillä on korvat, mutta te ette kuule.”

Huomioita löytyy mm. Jesajalta (6:9–10, 42:22) ja Paavalilta (Room. 11:8). Näiden nojalla meillä on selkeä tarve ottaa henkisten silmien avautuminen vakavan pohdinnan arvoiseksi asiaksi. Tästä nousee luonnollisesti tarkasteltavaksi edessä oleva matka, harjoitusten ja muutoksen tarve.

Kaikki suuret opettajat ovat todenneet, etteivät ihmiset elä sillä tavoin kuin heidän tulisi elää – tai mihin heillä olisi mahdollisuudet. Kristityissä yhteyksissä sanotaan ihmisten elävän synnin pauloissa, kun he sitä vastoin voisivat elää Jumalan armon piirissä. Buddhalaiset

esittävä, että me elämme unessa, josta kuitenkin voisimme – Buddhan tapaan – myös herätä. Buddha-sana tarkoittaa ”häntä, joka on herännyt”. Joissakin toisissa perinteissä on vastaavia kuvauksia meidän tavanomaisen ja meille mahdollisen elämäntavan välisestä kuilusta.

Oikea elämäntapa edellyttää muutokseen johtavaan opastusta. Ihminen tarvitsee kurinalaistamista, henkistä polkua eli joogaa. Tiede on kiinnostunut selvittämään sitä, miten asiat ovat. Henkiset perinteet voi ohittaa tätä, vaikka ovatkin enemmän kiinnostuneita avustamaan oppilaita löytämään sen tie, joka heille on mahdollinen. Tämä edellyttää radikaalia muutosta persoonan koko olemuksessa: kehossa, mielessä ja sydämessä.

Mihin sitten tarvitaan muutosta? Tarkastellessamme itseämme ilman sääliä tai puolustelua, voimme huomata, että meissä on ristiriitaisuutta: me teemme ja sanomme sellaista, jota emme halua. Paavali totesi (Room. 7:15–29), ettei hän edes tunnistanut omia tekojaan omikseen, koska hän teki sitä mitä ei halunnut ja mitä hän vastusti. Arjuna kysyy vastaavasti Bhagavad Gitassa (3.36): ”Krishna, mikä panee ihmisen tekemään jopa oman tahtonsa vastaisesti pahaa – kuin pakon sanelemana.”

Miksi me teemme oman paremman tietomme vastaisia vääryyksiä? Yksinkertaisesti siitä syystä, että me olemme itsekeskeisiä ja omahyväisiä. Tämä johtuu eräästä ns. *tanhasta* eli ahneudesta. Buddhan kuuluisa jalo totuus puhuu *dukkhan* synnyttämästä tanhasta eli kärsimyksistä. Silloin kun olemme täynnä itseämme, me emme salli totuuden, todellisuuden tai Jumalan johtavan elämäämme. On olemassa yksinkertainen hasidien (mystinen liberaali juutalaisuuden muoto) toteamus: ”Sellaisessa ei ole sijaa Jumalalle, joka on täynnä itseään.”²

Jokainen ihminen sisältää tekijän, joka on peräisin totuudesta, Jumalasta tai Brahmanista. Augustinus totesi: ”Meidän sielumme ei saa lepoa, ennen kuin se on Jumalassa.”³ Sielussa voi olla mitä tahansa ominaisuuksia, mutta se ei voi välttyä lähteensä vetovoimalta – kuten kompassin neula ei voi yleensä olla osoittamatta magneettisen pohjoisen suuntaan. Mikäli kompassin läheisyydessä on kuitenkin muita magneetteja tai magneettisia myrskyjä, ei neula kykene

kohdistumaan oikeaan suuntaan. Tästä syystä Patañjalin jooga-sutrien kaltaisissa henkisissä kirjoituksissa suositellaan harjoittamaan *vairagya*a, kaikesta näkyvästä ja tunnetusta irrottautumisesta tai luopumisesta. *Tietämättömyyden Pilven* näkemyksen mukaan kaikki asiat täytyy sijoittaa *unohduksen pilveen*⁴, niin että sielumme voi jatkaa paluutaan sille perintönä kuuluvan Jumalan rakkauden piiriin, joka löytyy tuon unohduksen pilven toiselta puolen.

Jos tulemme tietoisiksi niistä suurista voimista, jotka pitävät meidät erossa todellisuudesta, niin meidän syvyyksissämme asuva, jumalallinen osa tahtoo vapautua näistä ahdistavista voimista. Maailman ja itsen epäharmonisuutta kohtaan tunnetun vastenmielisyyden lisäksi on olemassa viehättävä voima, joka juontuu jonkin hienon näyn, todellisen rakkauden, kauneuden ja harmonian kokemuksesta. Jooga-suttrassa (1.16) todetaan: ”Korkeampi *vairagya* syntyy transsendenttisen olemuksen [purushan] havaitsemisesta ja johtaa maallisten asioiden haluamisen lakkaamiseen.”

Toisaalta me voimme alkaa aistia kaikkien ihmiskunnan historiassa esiintyneiden viisaiden ilmaisemaa universaalia totuutta, jonka mukaan koko avaruus on täynnä hienoja ja tietoisia energioita. Niitä kutsutaan eri kulttuureissa Pyhäksi Hengeksi, Allahiksi, Brahmaniksi, Buddha-luonnoksi tai yksinkertaiseksi ”siksi” tai ”yhdeksi”, jonka kaikkia syleilevän todellisuuden kanssa me haluamme tulla kosketuksiin.

Me voimme tulla yhä vakuuttuneemmaksi muutoksen tarpeesta, mikäli tietäjien omakohtaisesti kokema todellisuus aiotaan toteuttaa. Harjoitusta tarvitaan siihen, että ihmisen koko olemus – keho, mieli ja sydän – olisivat valmiita kohtaamaan Pyhän Hengen tai Buddha-mielen.

Me emme itse voi luoda tuota hienoa todellisuutta, mutta me saamme tulla sille vastaanottokykyisiksi. Sellainen vaatii kuitenkin paljon valmistautumista ja lisäksi irrottautumista minä-minä-käsityksestä ja siitä, mihin itse kukin on ehdollistunut. Profeetta Jesaja kirjoittaa kuulleensa herran äänen kysyvän: ”Kenet minä lähetän? Kuka menee minun puolestani?” Vasta sitten, kun hänen huulensa oli puhdistettu palavalla hiilellä, hän kykeni vastaamaan: ”Tässä olen. Lähetä minut.” (Jes. 6:6–8)

On tärkeätä huomata, etteivät ketkään henkiset opetuslapset pyydä vapautumista *itselleen*, vaan *itsestään*. Kristus totesi: ”Sillä jokainen, joka itsensä ylentää, alennetaan, ja joka itsensä alentaa, se ylennetään.” (Luuk. 14:11) ”Jos joku tahtoo minun perässäni kulkea, hän kieltäköön itsensä ja ottakoon ristinsä ja seuratkoon minua. Sillä joka tahtoo pelastaa elämänsä, hän kadottaa sen, mutta joka kadottaa elämänsä minun tähteni, hän löytää sen. Sillä mitä se hyödyttää ihmistä, vaikka hän voittaisi omaksensa koko maailman, mutta saisi sielullensa vahingon? Taikka mitä voi ihminen antaa sielunsa lunnaiksi?” (Matt. 16:24–26)

Tällaista itsestään vapautumista kuvataan joskus voimakkaammin ilmauksin itsensä suhteen kuolemisenä. Paavali totesi, että hän kuolee päivittäin (1. Kor. 15:31). Eräässä sufilaisessa perinteessä mainitaan: ”Jos kuolet ennen kuin kuolet, niin sinä et kuole kuollessasi.”⁵

Muutoksen tiellä on kuitenkin lukuisia esteitä (*kleshoja*). Tärkein niistä on tietämättömyys (*avidyā*) etenkin omasta todellisesta luonnostamme ja suhteestamme muuhun kosmokseen. Tämän syvään juurtuneen tietämättömyyden takia me kuvittelemme viisaiden kuvaamaksi ikuisiksi hengeksi kaikki olemuksemme katoavaiset osat – kehon ja mielen.

Sitten kun alamme nähdä yhä selkeämmin ja hienommalla tasolla, alatte oivaltaa, että inhimilliset olennot ovat kosmoksen havaintovälineitä. Islamilaisessa perinteessä todetaan: ”Allah sanoi, ’minä olin kätkeytyneenä aarteena ja halusin tulla paljastetuksi. Tämän takia⁶ minä loin ihmisen.’”

Ihmisille on asetettu erityinen kutsumus. He eivät voi olla pelkkiä vastaanoton välineitä kosmoksessa, vaan lisäksi oikean toiminnan suorittajia. Edistyessään henkisesti yhä enemmän, he voivat pyytää avukseen joko sisäisyyksistään tai ulkopuoleltaan korkeampia enkeleitä – *deevoja*, enkeleitä ja Jumalaa – suorittamaan heille soveliasta toimintaa. Muistettakoon, ettei ilman Jumalaa voida tehdä mitään, eikä ilman ihmistä mikään tulisi tehdyksi.

Meidän on tärkeätä olla kiinnittymättä ihmismäiseen käsitykseen Jumalasta, jollaista on tarvittu kulttuurien välittämisessä ja Michelangelon maalausten kaltaisissa taiteellisissa ilmauksissa. Jälkimmäiset

ilmaukset ovat tosin ristiriidassa sen käsityksen kanssa, jonka mukaan Jumalasta ei saisi tehdä kuvia.

On tietenkin helpompaa paheksua toisten tekemiä kuvia kuin omiaan. Tästä syystä puolueeton itsensä tarkkailun saavuttaminen on kaikille henkisesti vakaville opetuslapsille yhteinen *sine qua non* (välttämätön ehto). Kristus totesi: ”Tosiasiassa valtakunta on sekä teidän sisällänne että teidän ulkopuolellanne. Kun opitte tuntemaan itsenne, silloin teidät tunnetaan, ja ymmärrätte olevanne elävän Isän lapsia. Mutta jos te ette opi tuntemaan itseänne, te elätte köyhyydessä ja olette köyhyys (Tuom.ev. 3). ”*Theologia Germanica* muistuttaa meitä siitä, että Jumala on ainoa hyvyys, valo ja järki, samoin hän on tahto, rakkaus, oikeus ja totuus – lyhyesti ilmaisten kaikki hyveet.”⁷

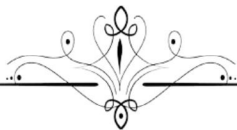
Tämän todellisuuden toteuttamista, josta kaikkien maiden sisäisen näkemyksen omaavat viisaat ovat todistaneet, tulee jatkuvasti pitää yllä, elää todeksi ja juhlistaa.

Lopuksi me palaamme jälleen suuren mysteerin pariin: kuka minä olen, koham? Tieteellisistä mysteereistä poiketen todellisia henkisiä salaisuuksia ei voida ratkaista edes periaatteessa. Päätäväisten kontemplaatioharjoitusten avulla mieli ja sydän saattavat kuitenkin siirtyä sisäisen ja rakkauden tasolle, jossa mysteeri voi avautua.

Silloin ihminen ei kiellä tai pelästy sitä, vaan juhlii mysteeriä lauluen, tanssien, runoillen, tai filosofian ja fysiikan puitteissa. Mysteeri on silloin kuitenkin aiheuttanut ihmisessä muutoksia vapauttamalla hänet jostakin ja synnyttäen hänet hengestä.

Tunnettu runoilija, Rabindranath Tagore kirjoitti omalla kielellään Bengalissa, vain kolmetoista päivää ennen kuolemaansa:

Elämäni alussa, auringon ensimmäisten säteiden kera, minä kysyin: ”Kuka minä olen?” Elämäni lopussa, auringon viimeisten säteiden kera, minä kysyn: ”Kuka minä olen?”⁸

ONKO SINULLA PYHITYKSEEN PYRKIVÄN (PYHIINVAELTAJAN) SIELU?

Onko sinulla pyhitykseen (pyhään) pyrkivän (pyhiinvaeltajan) sielu? Kaipaako sielusi vilausta mysteeristä, joka kutsuu luokseen, mutta ei kuitenkaan paljasta itseään? Oletko pyhiinvaeltaja, joka etsii jotakin täysin määrittämätöntä jota kutsumme ikuisuudeksi? *Ikuinen* voi tuskin nousta esiin ilman ihmettelyä, pohdiskelua ja sisäistä hiljaisuutta. Ikuinen koskettaa vakavia etsijöitä aina kun kontemplaatio syvenee ja ajattelu kypsyy. Herman Hessen *Arosusi*-romaanin viimeisillä sivuilla on seuraava keskustelu:

- Aika ja maailma, raha ja valta kuuluvat pienille ja ontoille ihmisille. Muille, todellisille ihmisille, ei kuulu mikään muu kuin kuolema.
- Eikö mikään muu?
- Kyllä vaan, ikuisuus.
- Tarkoitat varmaan nimeä, jälkipolviin ulottuvaa mainetta?
- Ei, Arosusi, maineesta ei ole kyse. Onko sillä mitään arvoa? Luuletko, että kaikki oikeat ja todelliset ihmiset ovat olleet maineikkaita ja jälkipolvien arvostamia?
- En tietenkään.
- Silloin se ei ole mainetta. Maine ilmenee tuollaisessa muodossa ainoastaan oppineiden mielessä, eikä sellainen ole todellista mainetta. Me kutsumme todellista mainetta ikuisuudeksi, uskovaiset nimittävät sitä Jumalan valtakunnaksi. Minä sanon itselleni: ne kaikki meistä, jotka kyselevät turhan paljon ja ovat liian moniulotteisia, eivät voisi lainkaan jatkaa elämäänsä, ellei maallisen ilman ohella olisi ollut hengittettäväksi aivan

toisenlaista ilmaa – ajan takaista ikuisuutta, joka on totuuden valtakunta.⁹

Ikuinen ei tarkoita pidennettyä tai ikuiseksi venyvää ajallisuutta. Käsite viittaa ajattomuuteen, olemuksen ulottuvuuteen, tietoisuuteen ja havaintokykyyn, joka on kaiken ajallisen tuolla puolen. Kaikki määriteltävissä oleva kuuluu ajan ja tilan piiriin. Syy- ja seuraussuhteet antavat meille perusteita ennakoita ja hallita tapahtumia, mutta ne kaikki kuuluvat ajallisuuteen eivätkä siten ilmennä mitään ikuista.

Ikuista ei voi käsittää järjen avulla tai omistaa, mutta me voimme kuitenkin tuntea tarvetta sen etsimiseen. Se pysyy mysteerinä – ei kuitenkaan ratkaistavana asiana – vaan sellaisena, joka johtaa yhä syvempiin todellisuuksiin, joista T. S. Eliot kirjoitti *Neljä Kvartettia* -sarjan runossa *Kuivat pelastukset*:

Ihmisten uteliaisuus etsii menneestä ja tulevasta suuntautuen kumpaankin. Ajattoman ja ajallisen kohtauspisteen ymmärtäminen kuuluu kuitenkin pyhimyksille.

Se ei tosin ole mitään toimintaa, vaan jotakin elinaikaisen kuolemisen kautta rakkaudessa innolla antautuneena ja itsekkyydestä vapaana annettua ja otettua.

Sillä useimmille meistä on tarjolla vain yksi ainoa hetki ajassa tai sen ulkopuolella, sovelias häiriö, joka katoaa auringon säteeseen, tai villi ja huomaamaton tinjami, talvinen salama tai vesiputous, niin syvältä kuuluva musiikki, että se ei edes kuulu, vaikka sen hetken oletkin tuo musiikki.

On vain arvoituksia ja viittauksia, joita uudet arvoitukset seuraavat. Loppu on rukousta, havainnointia, kurinalaisuutta, ajatusta ja toimintaa.

Viisaus ajatuksen ydin on jo muinaisuudesta saakka ollut ajattoman ja ajallisen kohtauspisteessä. Viisaus itsessään on ajatonta. Ajaton ei ole ajallisen ja siihen kuuluvien asioiden vastakohta. Maitri-upanishadi (6.15) kirjoittaa: ”Totisesti on olemassa kaksi äärettömän ja todellisen Brahmanin], ajallisen [kālan] ja ajattoman [akālan] muotoa.”

Viisaus liittyy vapautumiseen ajan kahleista sekä menneisyyden ja tulevan kuvittelun luomista ehdollistumista. Sellaisessa olemuksellisessa tilassa ihminen voi toimia vapaasti ja tuoreesti myös ajassa

ja havaita, että nirvana on *kāla-vimukta*. Nirvana on ajassa koettua vapautta ajallisuudesta.

Muinainen, tämänhetkinen tai tuleva viisaus toimii täten ajassa auttamassa jokaisen sellaisen ihmisen muutosta, joka haluaa ja kykenee maksamaan asian vaatiman hinnan – niin että hän voi toimia ajan puitteissa ollen samalla juurtuneena ikuiseen.

Toisinaan Krishnaksi kutsuttu äärettömyyden sininen jumala rakastelee ajan vaalean Radhan kanssa saaden hänet monin verroin lisääntymään ja koristaen hänet ihmeellisin ornamentein.

Sekä nyt että kauan sitten Krishna ja Radha elävät talonomistajina joen rannalla. Eräänä päivänä he saavat viestin, että askeettisuudesta ja kiivaasta luonteestaan tunnettu tietäjä Durvasa on joen toisella rannalla tuhannen seuraajansa kanssa ja vaati ruokkimista. Krishna ja Radha suorittivat hyvän talonväen tapaan omat velvollisuutensa (dharmansa) järjestyksen ylläpidossa valmistamalla ruokaa näille kerjäläismunkeille.

Radha on valmis viemään ruuan joen yli, mutta huomasi sen olevan tulvan vallassa ja ihmetteli kuinka hän voisi sen ylittää. Krishna kehotti häntä astumaan jokeen ja lupasi pysyä ikuisesti selibaatissa, kunhan tulva vain laskisi.

Radha tiesi kyllä totuuden sanan lausumiseen sisältyvän voiman, mutta oliko tämä nyt tosi sana? Kaikista ihmisistä juuri hänen tulisi se nyt tietää! Hän kuitenkin hymyili itsekseen ja astui virtaan pyytäen tulvaa laskemaan, mikäli Krishna pysyisi ikuisessa selibaatissa. Tulva laski ja Radha ylitti virran vieden ruokaa tietäjä Durvasalle. Tämä oli hyvin tyytyväinen nauttiessaan sitä opetuslastensa kanssa.

Radhan oli aika palata, mutta hän huomasi joen taas olevan tulvan vallassa, joten hän pyysi tietäjää auttamaan asiassa. Tämä kehotti Radhaa astumaan jokeen ja käskemään sitä laskemaan, mikäli Durvasa harjoittaisi ikuista paastoa.

Radha oli nähnyt tämän juuri aterioivan, mutta hän hymyili itsekseen ja astui virtaan pyytäen sitä laskemaan, jos Durvasa paastoaisi ikuisesti. Silloin tulva laski, ja Radha palasi kotiin Krishnan luokse – sinne, missä aika ja ikuisuus kohtasivat.

MAAILMA ON AINA JA IKUISESTI MEISSÄ

Me voimme havaita, miksi viisauteen suuntautuvat henkiset perinteet panevat niin paljon huomiota tähän käsillä olevaan hetkeen – siinä läsnä olemiseen. Tämä hetki on ajallisen ja ikuisen leikkauskohta. Wittgenstein toteaa, että jos me ajattemme, ettei ikuisuus tarkoita alati jatkuvaa tilapäistä ajallisuutta, vaan täydellistä ajattomuutta, niin ikuinen elämä kuuluu silloin niille, jotka elävät ajallisen katseen virrassa tätä yhtä ikuista nyt-hetkeä.

Maran (kuolemaan ja harhoihin houkuttelijan) paras ase sodassa, jossa hän pyrkii estämään ketään heräämästä pelon ja ahneuden tuottamasta yleisinhimillisestä hypnoottisesta unestaan, on juuri aika ja sen hetkellinen voima. Meidät johdattavat pois tästä hetkestä ja todellisuudesta tulevaisuutta koskevat houkuttelevat kuvitelmat sekä menneisyyden uudelleen elävöittäminen.

Erilaiset kulttuurivirtaukset tulevat ja menevät. Meihin keräytyy enemmän tai vähemmän tietoa jos jostakin asiasta. Me elämme täällä hieman kauemmin tai hieman lyhyemmän ajan. Kaikki tällainen ei ole kovin merkityksellistä, koska syvimmat asiat löytyvät aivan eri ulottuvuudesta. On olemassa kulttuurisia tekijöitä, institutionaalisia muotoja tai erilaisia tapoja sivistää, joista jotkut edistävät syvien asioiden löytämistä paremmin kuin toiset.

Tällaisen sisäisen havaitsemisen laatu – saati sen ymmärtämisen puute ja yleinen sosiaalinen salaliitto sen tuhoamiseksi – eivät nykyisin olennaisesti poikkea siitä, millaisia ne olivat Buddhan tai Kristuksen aikoihin. Ne ovat myös samoja sekä Kiinassa että Amerikassa. Asia johtuu pääosin hyvin tyypillisestä inhimillisestä taipumuksesta keskittyä oman olemuksemme ja ympäristömme pinnallisiin seikkoihin. Me uskomme hallitsevamme asioita supistamalla kokonaisuutemme näihin rajoihin. Tästä juontuu oletamus, että me itse olemme oman elämämme keskeisiä tekijöitä. Se johtaa helposti omahyväisyyteen, joka on todellista ego-toimintaa. Sen tyypillisiä piirteitä ovat itsepäiset kuvitelmat omasta itsestämme ja muista. Tämä pätee sekä kulttuureihin että myös yksilöihin.

Kaikkien yhteiskunnallisten uudistusten olennaisin tarkoitus on ollut järjestää uudelleen uniemme sisältöä muuttamalla instituutioita,

jotka ylläpitävät erityisiä olosuhteita, jotka muovaavat suurempia tai pienempiä kulttuurisia näkemyksiä. Erilaiset näkemykset sisältävät miellyttäviä tai vähemmän miellyttäviä ehtoja, mutta ne kuitenkin pysyttävät samalla tasolla.

Olisi tarve esittää meidän ihmisten kokonaisuolemuksesta koskevia kysymyksiä. Meidän tulisi ryhtyä perusteelliseen itsemme tutkimiseen lähtien kaikkein pinnallisimmalta tasolta, jolla ihmiset ovat täysin irrallisia ja toisistaan erillisiä. Siitä pitäisi edetä aina hienoimmalle tasolle saakka, jossa me osallistumme mysteeriin, missä ”kaikki on Krishnaa” (Bh.G. 7:19).

Tuollainen kyselyminen on meidän kestettäväksemme pitemmän päälle kirjaimellisesti liian radikaalia, koska se koskee meidän olemisemme perustaa, juuria ja niihin liittyviä mahdollisuuksia. Me tarraudumme pinnallisten asioiden järjestelyyn ja uudelleen organisointiin juuri siitä syystä, että me haluamme paeta syviä ulottuvuuksia. Muussa tapauksessa meille saattaisi paljastua oma ontoutumme ja tyhjäänpäiväisyytemme, joten keskitymme mieluummin uudistamaan toisia ihmisiä jonkin ideologian puitteisiin tai käännättämään heitä johonkin vanhaan tai uuteen uskonuuntaan.

On huomattavasti helpompaa alkaa opettaa muita kuin oivaltaa itse, että perustavaa laatua olevalla tasolla me emme tiedä, emmekä edes voi tietää, mitään todellista niin kauan kun olemme sitä mitä me tavallisessa tilassamme olemme. Ydinkysymys koskettaa pikemminkin olemusta kun tietämistä, muutosta kuin informaatiota. Se merkitsee vapautta itsen siitä osasta, joka osallistuu sosiaaliseen unelmointiin eläen yhteisön perusteemojen – palkkion ja rangaistuksen, ahneuden ja pelon – muodostamissa puitteissa.

Maailma eri ajankohtineen saattaa toisinaan olla parempi, toisinaan pahempi, mutta siihen sisältyy aina muutosta. Ajan pituus tai lyhyys ei ole olennainen asia – tärkeintä on se, mitä me itse olemme, ja miltä tietoisuuden tasolta käsin me katselemme maailmaa. Me kyllä elämme materiaalisten kohteiden ja ideoiden maailmassa, mutta meidän tulisi olla valppaita siinä mielessä, ettemme salli niiden omistamisen vangita meitä. Viisaus on osaksi sitä, ettemme rakenna psykologista vankilaa rakentaessamme itsellemme fyysisistä kotia. Tässä tulee

muistaa, että kaikki talot ovat jonkun ihmisen rakentamia, mutta Jumala on kuitenkin periaatteessa rakentanut kaiken (Hepr. 3:4).

Todellinen vapaus ja oikea sisäinen järjestys joudutaan voittamaan joka ainoa hetki. Ne eivät pysy pelkästään menneen siirtämisellä tulevaan, mutta ajallisella tasolla ne voidaan kuitenkin löytää yhä uudelleen.

Pyhiinvaeltajan (pyhään pyrkivän) sielu on sellaisilla ihmisillä, jotka etsivät ajallisuudesta ja saavutuksista poikkeavia ulottuvuuksia, jotka eivät kuitenkaan ole edellisten vastakohtia. He pyrkivät pääsemään ikuisuuden ulottuvuuteen. Ikuinen elämä ei kuitenkaan ole ajan lopputonta kestoa, vaan ajassa olemisen tila, johon liittyy selkeä havaintokyky ja rakkaus.

Ikuinenkaan ei ole ajatonta, sillä kaikki ikuinen kuuluu yhä ajallisuuden piiriin – mutta ajaton on tämän ylittävä asia – koska ajallisuudella ei ole sen kanssa mitään tekemistä.¹⁰

Pyhiinvaeltaja on samaa kuin etsijä, joka pyrkii löytämään ikuisuuden ulottuvuuden. Siitä ei voi saada tietoa tavallisin keinoin eikä lähestyä tuntemiamme polkuja pitkin. Lähtökohtana tälle vaellukselle on sen tiedostaminen, ettemme todellisuudessa tiedä siitä mitään. Kyse ei ole tietämättömyyden ylistyksestä, vaan pyrkimyksestä rehellisyyteen, kaikesta jo tiedetystä vapautumista ja avoimuutta sille, joka todella on.

Tällainen vapaus on samalla myös vapautta peloista – siitä yksinkertaisesta syystä, että mikään todella tuntematon asia ei voi olla pelon lähde, sillä pelko muodostuu kuvitelmasta tai odotuksesta, että menetämme jotakin tuntemaamme. Tuntematon on mysteerin lähde, joka voi synnyttää vain tuntemuksen ihmeestä. Pelko ja ihme eivät voi ilmetä samanaikaisesti.

Ihmeen olotila ei kuitenkaan ole niin usein löydettävissä kuin me tahtoisimme. Meidän viattomuutemme peittyy aivan liian usein älykkyyden ja hallitsemisen tarpeen alle. Näyttää siltä, että me joudumme työskentelemään tuntemattoman suhteen ja ponnistelemaan saavuttaaksemme ponnistuksettoman tilan.

Älköön kukaan pettäkö itseään. Jos joku teidän joukossanne luulee olevansa viisas tässä maailmassa (ikänsä nojalla), tulkoon hän tyhmäksi, että hänestä tulisi viisas. Sillä tämän maailman viisaus on hullutus Jumalan silmissä (1. Kor. 3:18–19).

PYHÄÄN KULKEMINEN (PYHIINVAELLUS) SIELUN MATKA

Sanot, että toistan jo sanomaani. Nyt sanon sen uudelleen – vai sanonko sen uudelleen? Että saapuisit sinne, missä sinä olet ja pois sieltä, missä sinä et ole, täytyy sinut kulkea tietä, jolta ei löydy ekstaasia. Että saapuisit sinne, mitä et tunne, pitää sinun kulkea tietämättömyyden tietä. Että omistaisit sen, jota et omista, sinun tulee kulkea omistamattomuuden tietä. Että saapuisit siihen, mitä sinä et ole, sinun pitää kulkea sen tien kautta, missä sinua ei ole. Se, mitä sinä et tunne, on ainoa asia, jonka tunnet. Se, mitä omistat, ei ole sinun omaasi. Se, missä olet, on paikka, missä sinua ei ole.

T. S. Eliot, ”East Coker”, *Four Quartets*

Me joudumme lähtemään siitä, mitä olemme tässä elämässä, maailmassa, paikassa ja ajassa. Elämämme on sinfonia, jota me itse johdamme. Siinä seuraavat nuotit ja tahdit eivät ole yhtään sen aidompia tai pyhempää kuin ne, joita juuri nyt soitamme – ellei meissä itsessämme tapahdu muutosta. Muutosten laatu riippuu suuresti siitä, mihin me olemme pyrkimässä ja millaisin tarkoituksin ja tietoisuuden pohjalta me toimimme. Meidän jokapäiväinen elämämme toimii henkisten pyrkimystemme näyttämönä.

Henkiset harjoitukset edellyttävät muutosta kaikissa olemuspuolisiamme: kehossa, mielessä ja sydämessä. Siihen tarvitaan puolueetonta itsensä tiedostamista, joka kattaa kaikki ristiriitaisuutemme, pelkomme ja toiveemme. Jokapäiväinen elämä toimii materiaalina todellisen itsetuntemuksen kehittämisessä, sillä siinä me elämme.

Elämämme on hologrammi, jossa jokainen osa sisältää kokonaisuuden ja voi sen paljastaa. Meidän elemme, asentomme, äänemme, suhteemme eläimiin tai naapureihimme voivat toimia tutkimustemme kohteina ja nostaa esiin paljon omasta sisäisestä olemuksestamme.

Pyhiinvaellus tarkoittaa sielujemme matkaa. Bhagavad Gitassa Krishna korostaa *nishkama karmaa* eli haluista vapaata (itsetöntä) toimintaa. Tavallinen elämämme on kuitenkin suurelta osin sellaisten halujen täyttämää, jotka eivät sisällä tarkoituksellista toimintaa (*nishkarma kamaa*). Henkisessä mielessä arkinen elämä merkitsee jatkuvaa muutosprosessia tarkoituksettomasta toiminnasta (*nishkarma kamasta*) tietoiseen tilaan (*nishkama karmaan*), johon päässyt tietäjä ei enää tee mitään, mutta mikään ei kuitenkaan jää tekemättä (Tao Te Ching 38).

Prosessin aikana myös jokapäiväisessä elämässä tapahtuu muutosta, sillä ihminen alkaa elää entisestä poikkeavalla tavalla. Me kyllä laitamme ruokaa, pesemme astioita, heitämme pois roskat, luennoimme, tapaamme ystäviä ja huolehdimme lapsistamme, mutta kaikki nämä toimet ovat silloin aina tuoreita. Tietoisuutta ei voida saavuttaa tai loppuun saattaa kerralla ja kestävässä muodossa, vaan se joudutaan uudistamaan joka hetki yhä uudelleen.

Eräältä hasidi-opiskelijalta kysyttiin, kävikö hän mestarinsa luona kuulemassa viisauden sanoja. Hän vastasi kieltävästi todeten, että hän tahtoo nähdä, miten mestari sitoo kengännauhansa.¹¹ Kun Krishna puhui Arjunalle viisaudessaan vakaasta persoonasta (*srihitparajñasta*), tämä ei kysele, millaisia ihmeellisiä ajatuksia tuollaisella henkilöllä on tai mikä on hänen teologinen ja filosofinen näkemyksensä. Arjuna kysyy, mitkä ovat *samādhissa* olevan persoonan tunnusmerkit? Miten vakaan ymmärryksen omaava tietäjä puhuu, istuu ja kävelee (Bh.G. 2.54)?

Jokapäiväinen elämämme koostuu kävelemisestä, puhumisesta, istumisesta ja kengänpaulojen solmimisesta. Meidän olemuksemme paljastuu ja heijastuu näiden toimien ja kaikkien suhteittemme laadussa. Tämä laatu ilmaisee meidän etsintämme ja yhteytemme läsnä olemiseen ja pysyvään viisauteen.

Me emme voi olla ottamatta huomioon sitä, mitä olemme tai teemme juuri tällä hetkellä. Meidän pitää etsiä todellista juuri tältä paikalta ja näiden toimien keskellä. Krishnamurti totesi: ”Ääretön ei ole äärellisen *tuolla puolen*, se on *äärellisessä*. Ikuinen ei ole katoavan *takana*, vaan *katoavaisessa*. Kuolematon ei ole kuolevaisen *tuolla*

*puolen, vaan kuolevaisuudessa. Kuolematon, ikuinen ja ääretön ovat sinussa.*¹²

Ikuista täytyy etsiä ajan puitteista, juuri täältä – ei sieltä tai joskus myöhemmin. Jokapäiväinen elämämme ei ole lainkaan arkipäiväistä – sen tapahtumiin ei vain yleensä kiinnitetä riittävästi huomiota. Buddhaksi tulleen Siddhartha Gautaman kolme tunnettua havaintoa olivat: vanha, sairas ja kuollut ihminen. Tällaiset huomiot eivät ole meillekään harvinaisia, sillä useimmat aikuiset ovat nähneet kaikki nämä asiat.

Meissä tämä näkeminen ei kuitenkaan yleensä tuota sellaista psykologista muutosta kuin Buddhan kohdalla. Hänessä ne aiheuttivat täydellisen irrottautumisen aikaisemmasta elämännäkemyksestä. Hän alkoi tutkia sellaista, joka ei ole ajallisuuden piirissä – sellaista, johon kaikki periaatteessa, muutoksen alaisuudessa, kuolemassa ja katoavaisuudessa sisältyy. Hän havaitsi, että ajan kahleista vapautuminen vaatii horjumatonta huomion keskittämistä, hiljaista läsnäoloa ja jatkuvaa tarkkailua.

Tarkkaavaisuus on ikuisen elämän asuinsija. Tarkkaamattomuus on kuoleman asumus.

Tarkkaavaiset eivät kuole, piittaamattomat ovat jo kuolleita.

Dhammapada 21

Ajattoman etsintä ajallisuuden piiristä on mysteeri, joka ei ole mikään ”kuka teki sen” -arvoitus, joka voitaisiin ratkaista löytämällä lisää tietoa tai oivaltamalla vihjeitä. Tämä mysteeri ei johdu jostakin puuttuvasta tiedonpalasesta, vaan siitä, että jotakin on aivan liikaa. Sitä ei voida ratkaista, mutta me voimme päästä kosketuksiin hienompien olemusten (kehon, mielen ja sydämen) kanssa, joiden puitteissa se saattaa avautua. Mysteeri muistuttaa zeniläisten koaa, jonka ratkaisuun ei voida löytää mitään ilmaisua. Siinä tarvitaan katkos sellaiseen tiedostamistapaan, joka heijastuu luonnollisen puheen, seisomisen tai kävelyn muodossa.

Jokapäiväinen elämä ei ole pelkästään henkisten harjoitusten muoto, vaan myös niiden tavoite. Me voimme toki oivaltaa jotakin ollessamme luostarissa, luolassa tai puun takana, mutta meidän on palattava

takaisin tavallisten voimien piiriin hyödyttämään maailmaa omilla toimillamme.

Vaikka Arjuna oli nähnyt jumalallisen lähteen (pään) ylhäisen muodon, jollaista näkyä ei monellekaan ole historian kuluessa suotu, täytyi hänen vielä soturin keinoin – tosin sisäisesti väkivallasta vapaana – taistella oikean yhteisöllisen järjestyksen ylläpitämiseksi (Bh. G. 13:7–11).

Me voimme tehdä jokapäiväisestä elämästämme todellisen *sanyasan*, irrottautumisen (luopumisen). Se ei kuitenkaan tarkoita maailman hylkäämistä, vaan irrottautumista maallisuudesta, mikä merkitsee eräänlaista kuolemista maailman suhteen ja samalla myös kuolemista oman vanhan minuuden suhteen.

Tällöin saatamme arvostaa muinaisen sufi-mestarin sanoja: ”Jos kuolet ennen kuin kuolet, niin silloin et kuole kun kuolet.”¹³ Lause kuvaa tällaisen vapautumisen tarvetta, sillä kuoleminen harjoittaminen on johdatusta maallisuudesta vapautumiseen. Apostoli Paavali totesi (1. Kor.15:31) yksiselitteisesti: ”Minä kuolen (olen kuoleman kidassa) joka päivä.”

Monien perinteiden mukaan me olemme koko suurta kosmosta heijastavia mikrokosmoksia. Jokaiselle meistä on periaatteessa tarjolla samat mahdollisuudet ja vaikeudet – suurimmista pienimpiin – kuin muilla ihmisillä. Buddhan mukaan ihminen saattoi löytää kehollisesta olemuksestaan kaikki jumaluudet ja demonit.

Me emme kuitenkaan jatkuvasti ilmennä niitä, mutta silti kaikki inhimillisyyteen kuuluva lukeutuu meihin. Turisti, arkistonhoitaja ja lähetyssaarnaaja piilevät jokaisen pyhään vaeltavan sielun takana ja sisäisyysissä. Sisäinen ja ulkoinen pyhiinvaellus korvautuu tosin usein turismilla (ns. pyhiinvaelluksella), kun haluamme huvittaa itseämme uusilla maisemilla, matkamuistoilla, valokuvilla ja tarinoilla.

Tutkijat korvautuvat uskovaisilla, jotka vakuuttelevat itselleen, että he tietävät ja voivat alkaa opettaa muita käännäyttämällä heitä sitten itse löytämänsä oikeaan uskoon. Etsijät korvautuvat muodollisilla tutkijoilla ja arkistonhoitajilla, jotka tutkivat omaa tai vieraita, nykyisiä tai vanhoja kulttuureita ja uskontoja.

Pyhään vaeltava sielu on kuitenkin tässä mukana. Se ajattelee pikemminkin sitä, miten voisi nähdä erilaisin silmin, kuin sitä, miten saada samojen silmien katseltavaksi yhä enemmän asioita. Me emme ole enää pyhään vaeltavia sieluja silloin, kun määrittelemme äärettömän (sanskritin Brahmanin) joksikin – ja kun MINÄ OLEN muuntuu muotoon MINÄ OLEN TÄTÄ. Emme liioin ole pyhään suuntaava matkaaja, mikäli samastamme Jumalan Jeesuksen Kristuksen, Krishnan tai jonkun muun persoonan aineelliseen kuvaan. Niin tehdesämme me saatamme kyllä olla jonkin uskon uskovaisia tai seuraajia, jopa kiihkeitä lähetyssaarnaajia, mutta emme pyhään vaeltajia. Meidän sielumme haluaisi kuitenkin päästä valoon ja nähdä yhä enemmän ja hienommalla tasolla.

Meissä olevat hienommat olemukset kaipaavat todellisuuteen, joka on meiltä verhottu siihen uneen, jota elämme. Tämä kaipaumus saattaa aktivoitua suurten opettajien, pyhien kirjoitusten tai muiden pyhään vaeltavien matkakertomusten kautta.

Oli mies, Mooses nimeltään, joka oli kirjoitusten mukaan keskustellut Jumalan kanssa kuten mies miehen kanssa (2. Moos. 33:11). Hän ei voinut nähdä Jumalan mystistä loistoa, sillä sen nähnyt ihminen ei pysyisi elossa. Tämä mysteeri kuitenkin verhosi hetkeksi Moosoksen oman epätäydellisyyden, asetti hänet kiven päälle, suojasi hänen silmänsä – jolloin Mooses näki hetkellisen vilauksen Jumalan loistokkuudesta. Tästä lähtien kaikki Moosoksen jalanjalkia seuranneet ovat ravinneet pyhään vaeltavaa sielua. Näitä on tosin vähän, sillä he joutuvat kulkemaan koetusten, pettymysten ja epätoivon läpi.

Kuule minun rukoukseni, Herra, ota korviisi minun huutoni. Älä ole kuuro minun kyyneleilleni, sillä minä olen muukalainen sinun tykönäsi, vieras (pyhään vaeltaja) – niin kuin kaikki minun isänikin. (Ps. 39:13)

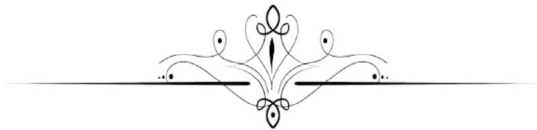
Kaukana, eri paikassa ja ajassa, Arjunalla oli pyhään vaeltajan sielu, joka kaipasi nähdä Krishnan muodon täydessä loistossaan: ”Tuhausien nousevien aurinkojen yhtäaikainen kirkkaus taivaalla olisi ehkä ollut verrattavissa tämän suuren olemuksen loistokkuuteen.” (Bh. G. 11:12)

Krishna oli esiintynyt eräässä olemuksessaan Arjuna ajomiehenä ja lausui nyt (Bh. G. 11:8, 11:45–46): ”Sinä et voi nähdä minua omilla silmilläsi, joten minä annan sinulle jumalalliset silmät – tässä ovat minun majesteettiset voimani.” Arjuna oli iloinen, mutta samalla peloissaan ja niin täysin hämmentynyt, ettei kyennyt kestäväseen näkyä pitempää aikaa. ”Sydämeni on iloinen, mutta mieleni pelkää – oi tuhatkätinen, universaali olemus, ota nyt takaisin nelikäätinen muotosi.”

Vaikeus syntyy siitä, että me etsimme ajallisesta ikuista, ajatuksien avulla ajatukset ylittävää ja aineellisesti todistettavista asioista sellaista, joka on puhtaasti henkistä. Meidän tulee elämässämme, tässä ajassa ja toimiemme keskellä, pysyä avoimina toiselta rannalta tulleille mystisille kuiskauksille.

Mysteeriä ei voi vangita eikä sitä voi ymmärtää minkäänlaisten kaavojen puitteissa. Mooseksen kaltainen suuri persoonakaan ei sitä käsittänyt, vaikka mysteeri paljastaa itseään rajoituksesta ja loistossaan joka hetki ja kaikessa. Rajoitukset löytyvät sen astian kyvyistä, jonka on määrä ottaa vastaan koko valtameri. Tähän tarvitaan sitä, että jumalallinen näky muuntaa meidän silmämme toisen laatuiseksi.

Pyhään vaeltajan sielu on aina kynnyksellä. Se ihmettelee, epäröi ja on kärsimätön valmistautuessaan ymmärtämään ja myös kestäväseen todellisuutta. Mikä sinua pyhään vaeltajana kutsuu? Ajalliset asiat, vai ikuisuuden mystinen ei-mikään? Ajallinen ei voi käsittää ikuisuutta eikä inhimillinen Radhan sielu ymmärtää Krishnan suunnatonta jumalallisuutta ennen kuin kun ikuinen kohtaa ajallisen rakkauden hurmiossa – sitten kun Radha ja Krishna ovat yhtä.

2

HENKINEN ETSINTÄ

Henkinen etsintä tarkoittaa todellisuudessa kamppailua sen selvittämiseksi, kuka minä olen. Henkinen matka merkitsee oman itsen sisäistä liikettä naamion takaa aitoihin kasvoihin, persoonallisuudesta todelliseen persoonaan ja esittävästä näyttelijästä sisäisen kammion hallitsijaan. Henkinen elämä on sitä, että elää, työskentelee ja kärsii tällä puolen uskollisena toiselta puolelta kuuluville kuiskauksille. Henkisen kaipuun liekin ylläpito edellyttää täydellistä avoimuutta nykyhetkelle sekä kieltäytymistä asettumasta lohdullisten uskonnollisten dogmien, varmojen filosofisten päätelmien ja sosiaalisten kaavamaisuuksien alaisuuteen.

Kuka minä olen? Petän itseäni pelkojen ja halujen takia ollen sitä, mitä minä en ole. Peitän todelliset kasvoni monin naamioin, muutuen lopulta itsekkin näiden naamioiden kaltaiseksi. Olen aivan liian työllistetty esittäessäni omaa kuvitelmaani itsestäni, että voisin tietää, kuka minä todellisuudessa olen. Minä pelkään, etten ole mitään muuta kuin miltä näytän. Naamion takaa ei mahdollisesti löydykään aitoja kasvoja – joten koristelen ja suojaan naamiotani – pitäen kuviteltua jotakin parempana kuin aitoa ei-mitään.

Minä olen taipuvainen samastumaan mukavuuksien laumaan – yhdessähän me voimme sitten kutoa lukemattomia verhoja peittämään alastomuuttamme. Me vartioimme herkeämättä oman mitättömyytemme salaisuutta, ettei meitä paljastettaisi.

Silloin tällöin kuulen äänen jostakin olemukseni pimeästä kolkasta. Toisinaan se on yksinäisen lapsen vaimeaa nyyhkytystä, toisinaan minua vastaan todistavan omantunnon vihaista huutoa. Joskus se voi olla jopa kuninkaan ukkosmainen kysymys: ”Minä kysyn, kuka sinä olet?”

MINÄ OLEN

Mitä minä ajan takaa kysyessäni: ”Kuka minä olen?” Millainen olisi siihen kelvollinen vastaus? Tarvitsenko karttaa geneettisistä ja sosiaalisista sidoksistani tai rodustani ja biologisista ominaisuuksistani? Psykologisten piirteiden (minulle miellyttävien tai epämiellyttävien asioiden) luettelot ovat persoonallisuutta muovaavia tekijöitä, mutta mikä on tuo persoonallisuus? Kuka käyttää tätä naamiota? Kuullessani omastatunnostani pientä koputusta, saatan kysyä: ”Kuka se on?” Nimeäminen ei kuitenkaan ole tarpeen, sillä haluan nähdä ja koskettaa tuon kolkuttajan kasvoja.

”Kuka minä olen” ei kysy tieteellisiä tosiasioita, vaan ilmentää eräänlaista levottomuutta, haparointia ja tutkimista. Se on alku liikkeeseen, joka suuntautuu sisäänpäin. Sen tarkoituksena on päästä selkeämpään näkemykseen asioiden kokonaisolemuksesta. Se merkitsee myös kieltäytymistä jäämästä pimeyden valtaan – oman sirpaloituneen olemuksen pintakerroksiin. Siinä etsitään kaikelle tarkoitusta, ymmärrettävyyttä ja syviä ulottuvuuksia. Kyse on sisäisen heräämisen tahdosta.

Varsin pian minä kuitenkin petän tämän impulssin ja tuudittaudun takaisin lohduttavien asioiden ja tarinoiden tuottamaan uneen. Minä nukun uneksien suurista seikkailuista ja kätkeytyen aarteiden etsinnästä. Haaveilen monista matkoista, vuoren huipuista ja niitä vartioivista leijonista. Toisinaan herään hetkeksi ja huomaan olevani oman tajuntani ja omakuvani muodostamassa vankilassa. Pysyn tässä vankilassa, vaikka huomaan sen ovien olevan avoinna, sillä pelkään poistua sieltä katsellessani omia rakkaita omistuksiani ja työtodistuksiani.

Lintu häkissä, ovet apposen avoinna. Istuu paikallaan, lentoa harjoittamatta, säveltäen silti oodia vapaudelle.¹⁴

Minua ympäröivät seinät rajoittavat myös muita. Innokkaasti mielikuvitusta käyttäen työskentelen toisten kanssa rakentaen tieteen, taiteen, filosofian ja uskonnon linnakkeita. Niissä me voimme sitten levätä turvallisesti, välittämättä siitä, ettemme tunne itseämme, tai sen ja toimiemme tarkoituksia. Sisäinen todistajani kyslee kuitenkin: ”Mitä sinä etsit?”

IHMISYYDEN TILA

Kaikki henkiset perinteet määrittävät ihmisyyden tavallisen tilan lauseella: me olemme unessa. Elämämme, pyrkimyksemme, pelkomme ja toimintamme johtuvat oman tahtomme ja hallintamme ulkopuolisista voimista. Me voimme kuitenkin herätä unestamme opastuksen, armon ja ponnistuksen kautta havaitsemaan oman tilamme ja ryhtyä sitten kuuntelemaan sisäistä ääntämme.

Me oivallamme tavanomaisen olemisemme unimaisten luonteen ainoastaan silloin, kun jokin voimakas ärsyke herättää meidät siitä. Vasta silloin havaitsemme olleemme unessa. Varsin pian unettavat voimat tuodittavat meidät takaisin uneen. Vietämme suurimman osan elämää unien tai valveunien parissa. Silloin näemme maailman kuin hämärän ikkunan kautta. Vedantistit kutsuvat tätä tilaa harhosen orjuudeksi tai *mayaksi*.

Ihminen voi herätä ja tulla buddhaksi ainoastaan poistamalla itsettään tämän harhamaisen verhon. Sitten kun todelliset silmät avautuvat, me havaitsemme olleemme eristyksissä todellisesta itsestämme ja eläneemme langenneessa tilassa. Me olemme syntisiä, koska emme ole osuneet maaliin (johon sana *hamartia* viittaa), vaan koemme tietämättömyytemme johdosta kärsimyksiä, dukkhaa. Emme ole sitä mitä me todellisuudessa olemme, koska olemme unohtaneet itsemme ja erehtyneet oman identiteettimme suhteen.

Heräämisen alkaessa me oivallamme itsessämme olevat kaksi vastakkaista puolta: pimeyden ja valon, alemman ja korkeamman itsemme (Plotinuksen mukaan), upanishadien pienen minuuden (ahamkaran) ja todellisen minän (atmanin), Johanneksen evankeliumin maailman ja Jumalan valtakunnan sekä apostoli Paavalin lihan ja hengen.

Näiden välinen taistelu käydään ihmisen psyyken puitteissa. Bhagavad Gitan taistelukenttänä toimii mieli. Maitri-upanishadi kirjoittaa: ”Mieli on totisesti sekä kahleiden syy että niistä vapauttaja.” Ylös ja alas johtavat virtaukset saavat ihmiset aika ajoin valtoihinsa, jolloin me samalla joko vahvistamme tai kiellämme omat syvemvät olemuksemme. Me pyristellemme näiden suurten voimien otteessa kuin kalat koukuissa.

EGO

Egon alistaminen on sekä itäisen että läntisen hengenenelämän keskeinen asia. Kristus sanoi (Matt. 16:24): ”Jos joku tahtoo minun peräsäni kulkea, hän kieltäköön (jättäköön taakseen) itsensä.” Juuri tämä on olennaista. Uskon muodot, kirkot, rituaalit tai dogmit eivät ole merkittäviä asioita.

Toinen syntyminen on mahdollista vasta sen jälkeen, kun tietoisuuden keskus on siirtynyt pois egosta. Yksi asketismin, esoteeristen perinteiden ja henkisten harjoitusten tarkoitus on auttaa meitä näkemään sen, että itessämme (tavallisena itsenämme) me emme ole mitään.

Tämän jälkeen me saatamme olla valmiita jättämään egomme korkeamman tahdon alaisuuteen – ja syntyä sitten uudelleen hengestä. T. S. Eliot kirjoitti: ”Lopussa on minun alkuni.”¹⁵ Hasidien sanonnan mukaan: ”Itsensä täyttämässä ihmisessä ei ole sijaa Jumalalle.”¹⁶

Mikä sitten on ego? Kaikkien toimiemme pohjalla on aina jonkin verran joko fyysistä, sosiaalista tai metafyyssistä levottomuutta. Miellemme ei vaikene hetkeksikään ja sisäisen puhekoneemme jatkuva suunnittelu, laskelmat ja huolet tuottavat epäsointuisia ja ristiriitaisia ääniä.

Universaalin levottomuuden juuret löytyvät jonkin haluamisesta, joksikin tulemisesta ja itsensä jonakin pitämisestä, joihin liittyy epäonnistumisen pelkoa. Näihin yhdistyy sitten vastaavia sisäisiä ja ulkoisia kuvitelmia omasta asemastamme, roolistamme ja vaateistamme. Ristiriitaisten ja jatkuvasti muuttuvien asenteiden, teeskentelyn, halujen ja pelkojen keskipiste löytyy egostamme. Juuri ego on se, joka vaatii saavutuksia, omaisuutta, huomiota, mukavuutta, menestystä, mainetta, vaurautta ja valtaa. Ego on täynnä sekavaa ja hajanaista moninaisuutta. Se on jatkuvassa, päämäärättömässä ja tahattomassa liikkeessä kuin armeija humalaisia apinoita.

Kaikki egon toimet johtuvat levottomuudesta. Buddha ilmaisi tämän yksinkertaisesti neljässä jalossa totuudessaan: surujen syyt (dukkha) löytyvät itsekkästä ahneudestamme, tanhasta. Meidän oma ahneuden täyttämä tahto pyrkii muokkaamaan maailmaa omien etujemme mukaiseksi.

Tämä mieletön yritys epäonnistuu varmasti – ja oma tahtomme joutuu siitä kärsimään. Meidän on vapauduttava juuri tästä omasta tahdostamme, egostamme, voidaksemme valmistautua toiseen elämään.”¹⁷ Totisesti, helvetissä ei pala mikään muu kuin oma tahto!” Oma tahto ja itsekkeskeisyys ovat elämämme vallitsevia asioita. Ne tekevät maailmasta suuren kauppatorin, jossa me kaikki huudamme äänet käheinä saadaksemme huomiota ja tehdäksemme pieniä kauppoja.

Kristus totesi (Joh. 18:36): ”Minun valtakuntani ei ole tästä maailmasta.” Sillä kaikki tähän maailmaan ja egon verkostoon kuuluva on elämän ja hengen vastaista. ”Jokainen, joka rakastaa tätä maailmaa on Isän rakkaudelle vieras.” (Jaak. 4:4, Joh. 2:15)

Tämä ei tietenkään tarkoita sitä, että meidän pitäisi lakata elämästä tässä maailmassa ja jopa tehdä itsemurha – tai että meidän tulisi jollakin tavoin välttää maailmaa aina kuolemaan saakka. Kyseessä on ennen muuta perustavaa laatua oleva suhtautuminen: maailma sinänsä ei ole hengen vastainen, hengen vastaista on maallisuus. Kristus rukoili opetuslastensa puolesta (Joh. 17:15): ”Minä pyydän, ettet ota heitä pois maailmasta, vaan pahasta.” Juuri pahuus houkuttelee meitä itsekkyyteen. Henkisen ihmisen elämässä kuitenkin ylimaallisuus liittyy muuttavana tekijänä kaikkeen toimintaan. Silloin kun ihminen ei ole ahneuden tai maailman orjuudessa, hän voi toimia aivan erilaisten lakien pohjalta ottaen suuntaa sisältä käsin. Siinä tilassa ihmisen tavalliset toimet muuttuvat sakramenteiksi ja palveluksen välineiksi. Toiminta on puhdasta, yksinkertaista, läsnä olevaa – eikä se sisällä menneisyyteen ja tulevaan liittyvää levottomuutta.

Eräs zen-munkki kysyi mestariltaan: ”Onko olemassa jokin erityinen tie?” Mestari vastasi: ”Kyllä on.”

- Mikä se on?
- Ihminen syö silloin, kun hän on nälkäinen ja nukkuu, kun on väsynyt.
- Niinhän kaikki tekevät. Onko tuo tie myös sinun tiesi?
- Se ei ole sama.
- Miksi ei?

– He kutovat syödessään kaikenlaisia mielikuvia ja antautuvat nukkuessaan tuhansien ajatusten valtaan. Juuri tästä syystä heidän tiensä ei ole minun tieni.¹⁸

Meidän tavanomainen ego-mielenkiintomme ei ole linjassa syvimmän itsemme kaipauksen kanssa. Me emme todellisuudessa etsi sisäistä valtakuntaa yli kaiken. Me käännämme järjestyksen toiseksi ja etsimme sitten maallista valtakuntaa. Tarpeen vaatiessa me jopa kiellämme ja uhraamme korkeimman alemmalle ottamatta vakavasti julistusta (Matt. 16:26): ”Sillä mitä se hyödyttää ihmistä, vaikka hän voittaisi omaksensa koko maailman, mutta saisi sielullensa vahingon?”

Väärä minuus, eli ego, haluaa välttämättä valloittaa maailmaa. Meidän pitää voittaa tämä itse voidaksemme Johanneksen (3:1–8) mukaan: ”Syntyä uudelleen ylhäältä -- hengestä.” Egon alistaminen merkitsee todellista voittoa omatekoisesta psyykkisestä maailmastamme, jossa me elämme ja joka pitää meitä kahleissaan ja alentuudessa tilassamme.

Maailman voittaneita kutsutaan ylhäältä tulleiksi, eivätkä he enää ole tästä maailmasta. Maailmassa eläessään maalliset halut ja kunnianhimo eivät enää heihin vaikuta. He tekevät sen, mikä on lähtöisin ylhäältä, mutta eivät tee sitä henkilökohtaisen tyydytyksensä tai kunnian takia.

Yksi egoismin tyypillisimpiä piirteitä ovat minä-tunne, joka erottaa ihmisen kaikesta muusta universumissa olevasta, sekä minun-tunne, joka haluaa kaiken itselleen. Nämä muodostavat asian ytimen ja sisällön, ja niitä voidaan kutsua tekijöiksi, jotka ”sitovat ihmisen itseensä kuin linnun ansalankaan” (Maitri-upanishadi 3:2). Juuri näiden ympärillä kaikki muukin alkaa keräytyä, ja maallinen ihminen toteaa: ”Minä teen tämän, minä omistan tuon!” Sellainen henkilö on itsekeskeinen, vaikka hän suorittaisi hyviä tekoja ja palvelisi toisia. Niin kauan kun mikä tahansa toiminto, kuten rukoilu tai hyväntekeväisyys, pysyvät omassa hallinnassamme, on sellainen yhä itsestä toimintaa.

Tänään olen voittanut itselleni tämän halujen kohteen, huomenna saan taas toisen. Tänään minulla on paljon valtaa, huomenna

vielä enemmän. Minä olen surmannut tämän vihollisen, huomenna tapan loputkin. Minä olen herra ja onnekas nautiskelija, täynnä voimaa ja onnea. Minä olen varakas ja ylhäinen syntyperältäni, kukapa olisi minun vertaiseni? Minä suoritan uhreja, almuja ja nautiskelen! Minulla on hauskaa – näin puhuvat tietämättömyyden harhauttamat typerykset.

Bh. G. 16:13–15

Ainoastaan ne kykenevät suorittamaan itsestä vapaita tekoja, jotka eivät ole oman egonsa johtamia eivätkä tässä maailmassa, tai edes taivaassa, toimi itse tai omien etujensa nojalla. Egostaan vapautuneet toimivat sisäisen kutsunsa mukaan välittämättä siitä, tuottaako se heille mielihyvää. Kristus sanoo (Joh. 8:28, 8:50, 14:10): ”En minä itse tee mitään -- minä en etsi omaa kunniaani -- nämä lausumani sanat eivät ole minun: minussa oleva Isä tekee minussa omaa työtään.”

On olemassa kahdenlaisia teitä: ensimmäisessä minä (itse) on lähtökohta, toisessa itse on vain väline, joka noudattaa korkeampaa tahtoa. Näiden kahden suuntauksen välinen kamppailu käydyään maallisen ja pyhän välillä, jotka muodostavat kaksi meidän erilaista luontoamme.

Hämmennystä syntyy siinä, että kummassakin tapauksessa toiminnassa käytettävä kieli ja itse teot tapahtuvat meidän omien olemuspuoltemme kautta. Meillä on kuitenkin taipumus katsella pelkästään asioiden välittömiä ilmauksia ja samastaa itsemme täysin egoomme, joka silloin anastaa itselleen auktoriteetin vallan.

Tällä tavoin me elämme yksin itsellemme ja erillämme siitä persoonasta, joka on persoonallisuutemme naamion takana. On selvää, ettei ”minun-demoni” hellitä meistä otettaan, mikäli itse-oivalluksemme on pelkkää minä-oivallusta.

Tavallisesti individualismiksi kutsuttu asia on todellisuudessa täysi vastakohta asian henkiselle näkökohdalle. Sama pätee myös nykyaikaiseen, renessanssin jälkeiseen humanismiin, joka määrittää yksilöllisen ihmiselämän tarkoituksen ja tavoitteet kunkin persoonan täyttymyksenä, kunniana ja pelastuksena. Tältä näkökannalta ihmisen katsotaan olevan vastuussa vain oman itsensä rajalliselle,

kosmoksesta irralliselle egolleen. Individualistinen, moderni persoona on siten auttamattoman itsekeskeinen. Hän keskittyy itsensä ilmaisuun ja täyttymykseen, eikä hän tunnusta mitään sitä korkeampaa auktoriteettia. Tämä on juuri se itse, joka tulisi Kristuksen sanojen nojalla unohtaa, kieltää ja kadottaa, mikäli joku haluaisi todella seurata häntä.

Jokainen on vastuussa siitä, että myös hänen sisäinen itsensä saa riittävästi ravintoa, muussa tapauksessa todellinen yksilöllisyys ei voi tulla esiin. Me emme kuitenkaan kykene hallitsemaan, saati manipuloimaan tätä Itseä, mutta saatamme luoda sille hiljaista tilaa, jolloin voisimme alkaa kuulla ja totella sitä.

Sanskritin egoa vastaava sana on *ahamkara*, joka tarkoittaa sananmukaisesti ”minä olen tekijä”. Sana kuvaa selkeästi egoistista näkökulmaa, jota Bhagavad Gitan (3:27–28) mukaan voidaan ylläpitää ainoastaan tietämättömyyden tilassa: ”Silloin kun toiminta tapahtuu kokonaan gunien [luonnonvoimien] pakosta, egoistinen mieli kuvittelee, että hän itse on tekijä. Oi mahtava-aseinen, ne, jotka tuntevat gunien todellisen perustan ja toiminnan, oivaltavat, että ne toimivat toistensa vaikutuksesta kiinnittymisen kautta. Gunien vallassa olevat ovat sidoksissa niiden toimintaan.”

Kaikki aistimuksemme – keho ja psyykkiset toiminnot mukaan lukien – johtuvat luonnonvoimien toiminnasta. Egoismin ydin meissä on luulo, että me olemme itsemme ja kohtalomme mestareita. Tietämättömyyden harhauttamina me uskomme olevamme koko näytelmän ohjaimissa – niin kuin asian ajatellaan olevan sen heimon piirissä, joka katsoo auringon nousevan aamulla vain heidän päivittäisten rukouksensa johdosta. Me olemme kuin kissan pentuja, jotka uskovat ovien avautuvan pelkän naukumisen ansiosta.

Hasidien sanonnan mukaan ylpeät syntyvät uudelleen mehiläisinä. Sydämensä kyllyydestä ylpeä väittää olevansa kirjailija, laulaja ja suuri tutkija. Heidän kaltaisistaan sanotaan aivan oikein, etteivät he käänny Jumalan puoleen edes helvetin kynnyksellä. Tästä syystä he syntyvät jatkuvasti kuolemansa jälkeen – kuten mehiläiset, jotka surisevat, ”minä olen, minä olen, minä olen.”¹⁹

Tämä itsekäs minuus on aivan eri asia kuin MINÄ OLEN, joka lausutaan vasta olemuksen tullessa täydelliseksi – kuten 2. Mooseksen

kirjan 3. luvun jakeessa 14 tai Johanneksen evankeliumin 14. luvun jakeessa 6, jossa Kristus lausuu: ”Minä olen tie, totuus ja elämä.”

Katha-upanishadin (1.3:3–4) vertauksen mukaan ihmisen keho muistuttaa vaunuja: härät kuvaavat aisteja, suitset kuvaavat mieltä tai älyä (*manasta*), ajomies sielua tai kontemplatiivista järkeä (*buddhia*) ja vaunujen omistajana toimii Itse (*atman*).

Buddhi on eheytynyt ja yhdentynyt järjellisyys, joka asemoituu inhimillisen mielen ja hengen, alhaalla ja ylhäällä olevan, yksilöllisen ja kosmisen välimaastoon. Olisi hyödyllistä käyttää sanskritin buddhisanaa, koska kaikki englantilaiset (ja suomalaiset) ilmaukset voivat johtaa vääriin tulkintoihin.

Bhagavad Gitan yleisissä versioissa buddhi on käännetty englannin sanoilla ”reason (järki)”, ”intellect (älyllisyys)”, ”soul (sielu)” ja ”understanding (ymmärrys)”. Buddhi on kuitenkin jotakin muuta kuin mieli, henki tai Itse. Se muodostaa inhimillisen olemuksen hienoimmat ja korkeimmat kyvyt ja olemuksen, joka on jalompi kuin manas (mieli, ajatteluja järkeilykyky). Se sisältää kaikki inhimillisen olemuksen älylliset ja tunteisiin kuuluvat mahdollisuudet ja on se tahto, joka voi johdattaa ihmisen henkistä valoa kohden ja antaa suuntaa mielelle ja aisteille.

Mikäli kuitenkin aistit riistäytyvät hallinnasta (suitsien irrotessa ajurin otteesta) sillä on vaikutusta mielen toimintaa, joka vuorostaan sekoittaa ja hajottaa buddhin eheyttä. Buddhi on luonteeltaan moniulotteinen. Se voi sukeltaa aineellisen maailman syvyyksiin ja pysyttyä siellä. Se voi myös kohota hengen korkeuksiin. Ensimmäisessä tapauksessa ihminen joutuu ristiriitaisten halujen, kuvitelmiin ja pimeyden eli synnin valtaan, josta seuraa kärsimystä. Jälkimmäisessä hänen on mahdollista liikkua valoa, ymmärrystä, eheytymistä ja ykseyttä kohden.

Sekä manas että buddhi kuuluvat meidän psyykeemme ja muodostavat kehon kera yksilöllisyytemme perustan, joka saattaisi ponnistusten ja avun kautta palvella korkeampia tarkoituksia. Ne lukeutuvat meidän aineelliseen luontoomme ja edustavat omaa erityislaatuamme – meille tyypillisten voimien yhdistelmiä, jotka erottavat meidät toinen toisistamme.

Tämä on yksilöllisten tekojen, muistojen ja ajatusten kenttä, sekä avaruuden, ajan ja syysuhteiden valtakunta – inhimillisten ponnistusten ja tietoisuuden areena. Juuri tässä kentässä me voimme puhdistaa itsemme, suuntautua ylöspäin ja asettaa itsemme käytettäviksi. Ihminen voi osallistua omaan verkostoihinsa ja käyttää niitä järkevästi, jonka jälkeen hänen tulee odottaa kärsivällisesti ja valmiina siihen, mikä saattaa olla tulossa.

Sitten kun ihmisen huulet on puhdistettu ”hehkuvalla hiilellä”, hän voi kuulla kutsun: ”Kenet minä lähetän? Kuka lähtee minun puolestani?” Silloin rohkeasta ihmisestä saattaisi tulla väline ja profeetta, joka lausuisi Jesajan (Jes. 6:6–8) tapaan: ”Tässä olen, lähetä minut.”

Tällaisinaan me emme kuitenkaan kykene näkemään, kuulemaan tai ymmärtämään korkeampaa todellisuutta, sillä meidän elämämme pyöriin meidän itsemme (egojemme) piirissä. Jos huomaisimme tilamme, niin voisimme alkaa avautua todellisuutta kohden. Meidän tulee valmistautua näkemään ja kuulemaan – olemaan läsnä silloin, kun meitä kutsutaan.

Me voimme toteuttaa jumalallista tahtoa silloin, kun emme tee oman tahtomme mukaan. Meidän sisäisessä olemuksessa on oikea järjestys silloin, kun voimme todeta Paavalin (Gal. 2:20) tapaan: ”Minä elän, en kuitenkaan enää minä, vaan Kristus elää minussa.”

EGON ALISTAMINEN

Kaikissa henkisissä perinteissä tunnistetaan tarve ja pyrkimys korjata ihmisluontoon syvälle juurtunut kaksinaisuus. Alempi, erillinen, maailmaan samastuva itse kuvittelee itsensä koko persoonallisuutena, joka on ristiriidassa hengen kanssa. Niin kauan kun pysymme tämän kuvitelman pauloissa, me olemme ”erillään Jumalasta” (Kol. 1:21) ja surullisessa tilassa. Meidän on kuitenkin mahdollista katua (kääntyä) ja tulla oikealla tavoin järkiimme suuntaamalla itsemme radikaalisti uudelleen ja sallimalla hengen johtaa itseämme.

Kreikan sana *metanoia* tulkitaan yleisissä raamatunkäännöksissä katumukseksi, mutta tarkemmin ottaen se merkitsee ”mielen muutosta”, joka viittaa perustavaa laatua olevaan uudelleen suuntautumiseen.

Meidän voimakas egomme kuitenkin tuo esiin itseään maallisten voimien tukemana. Tämän egon alistaminen saattaa tuntua jopa itsemurhalta ja kauhealta asialta, joka on täysin vastakkaista meidän yleisten ihmisyyden kehitysnäkymien ja menestyksen suhteen. Me haluamme kosketella itseämme korkeampia asioita lähinnä omien näkemystemme rajoissa.

Meidän näkökannaltamme tietäjät ovat poissa tolaltaan eivätkä täysin terveitä, koska he käyttäytyvät kuin olisivat maailmaan nähden kuolleita. He, joissa on ”Kristuksen mieli”, tuntevat että ”tämän maailman viisaus on Jumalan kannalta hulluutta” (1. Kor. 2:16, 3:19). ”Meidän pitää irtautua maallisesta mielestämme tullaksemme nostetuiksi kuolleista uuden mielen ja hengen puitteisiin.” (Ef. 4:22–24, 5:14) Vasta sitten, kun me voimme jättää taaksemme alemman itsemme ja tulla ”ristiinnaulituiksi maailmalle” (Gal. 6:14), me voimme syntyä uudelleen hengestä.

Maitri-upanishadi (6.34:6–7) kirjoittaa: ”Sanotaan, että mieltä on kahdenlaista, puhdasta ja epäpuhdasta. Epäpuhtaus johtuu yhteydestä haluihin, joista puhdas on vapautunut. Mielen vapauttaminen laiskuudesta ja hajaannuksesta, sen saattaminen liikkumattomaksi ja itsestään vapaaseen tilaan, on viimeinen askel.” Tässä kuvattua ylitietoista, mielen ylittävää olemusta ei tietenkään pidä sekoittaa tiedottomaan, mielettömään tilaan.

Sitten kun ihminen on tyhjentynyt itsestään, ei hänestä enää voida puhua jonakin persoonallisuutena, jolla on erityinen historiansa. Tällainen persoona ei puhu erityisenä yksilönä, koska todellinen Itseoivallus ei ole enää pelkkää itseilmaisua. Korkein Itse ei kuitenkaan ole hankittavissa tai ansaittavissa. Henki ei kuulu sen enempää sinulle kuin minullekaan, sillä kukaan meistä ei voi omia sitä itselleen. Sitä ei voi voittaa, pakottaa tai vahingoittaa, koska henki itsessään omistaa koko vaunut. Lehdet eivät voi asettaa ehtoja tuulelle. Henki ei ole persoonallinen tai yksityinen, koska se ylittää yksilöllisyyden ja kulttuurit. Hengestä syntyneet eivät julista itseään. Plotinus totesi tällaisesta muuttuneesta persoonasta: ”Tämä ihminen on nyt tullut toisenlaiseksi eikä enää ole oma itsensä tai itsensä oma.”²⁰

Tällaiseen yksilöön liitetyt sosiaaliset ja kulttuuriset määritelmät eivät enää ole päteviä. Maallisessa mielessä heistä on tullut mitättömiä,

sillä heidän valtakuntansa on jossakin muualla. Buddha ei ole ”pappi, ruhtinas, aviomies eikä mikään muukaan. Minä vaellan maailmassa ilmettynä mitättömyytenä – on hyödytöntä kysellä minun kaltaisistani. Minä en ole kukaan enkä ole missään, eikä missään ole minun kaltaistani” (Anguttara Nikaya 2:177). Melchizedekin tapaan: ”Hänellä ei ole isää, äitiä tai sukulaisia. Hänen vuosillaan ei ole alkua eikä elämällään loppua. Hän on Jumalan pojan kaltainen ja pysyy pappina kaikkina aikoina.” (Hepr. 7:3)

Meidät henkeä kohden johtavassa tiedossa täytyy olla mukana muuttavaa voimaa, jonka vaikutuksesta me muutamme erilaiseksi. Me voimme tietää itseämme korkeammasta ainoastaan muuttamalla korkeammiksi. Tietäminen ja oleminen ovat todellisuudessa niin läheisessä tekemisessä, että Mundaka-upanishadi (3.2:9) toteaa: ”Brahman tuntijasta tulee Brahman.” Tietäminen ja oleminen ovat yhtä myös Parmenideksen²¹ ja Plotinuksen²² käsityksissä. Hengen suuntaan avautuminen tarkoittaa liikettä hengestä syntymisen suuntaan.

Vapautunut ihminen, jonka osalla maaginen mayan (harhan) verho on nostettu, ei enää ole ajan ja tilan rajoitusten alainen. Hengeksi tullut hengen tuntija ei ole mikään erityinen olemus, sillä hänen kaltaisensa persoona samastuu universaaliin ydinolemukseen. Henki saattaa kuitenkin ilmentää itseään jonkin kehon ja mielen kautta – ajan ja tilan piirissä olevassa yksilössä – mutta se ei itsessään rajoitu tähän.

Valtameri saattaa aktivoitua ja nostattaa aaltoja, mutta ne eivät rajoita sitä. Meidän tavanomainen tietoisuutemme on vain pieni ikkuna, jonka kautta me katselemme todellisuutta. Korkeamman tietoisuuden näkökulmalta meidän havaintomme ovat välttämättä hyvin rajallisia. Jos me voimme laajentaa havaintokykyämme, saatamme nähdä sekä entistä paremmin että myös selkeämmin.

Hengestä herännyt asustaa sekä ajassa että ikuisuudessa, mutta hän ei kuitenkaan ole ajallisuuden rajoittama. Ikuisuus ei ole ajallisuuden vastakohta, eikä se merkitse tilapäisen ajallisuuden loputonta venyttämistä. Ikuista ei voida kuvata millään ajallisilla käsitteillä yhtään sen paremmin kuin jos yritettäisiin kuvailla kuutiota kaksiulotteisesti. Ikuisuuden valtakunta on ajaton.

Ikuisuuden havaitsemiseen me tarvitsemme aivan toisenlaisen tietoisuuden ulottuvuuden. Niin kauan kun pysymme tavallisen tajuntamme puitteissa, me voimme kokea ja liikkua ainoastaan ajan puitteissa, jolloin ikuisuudesta voi saada vain hetkellisiä viitteitä.

Ajattoman tilan kokeminen ei edellytä fyysistä kuolemaa, vaan egon uudelleen asemoitumista. Todellisessa valvetilassa ajan ja tilan luomat kahleet putoavat pois ja me emme enää elä menneisyydessä tai tulevaisuudessa, vaan täysin valvetilassa, avoimina ja ajallisuudesta vapaina (*kālavimuktana*) tätä hetkeä. Ikuisuus sisältää ajan niin kuin ympyrä sisältää neliön. Ikuisesta ja universaalista näkökulmasta tilapäistä maailmaamme tarkasteleva tietoisuus ei rajoitu meidän näkemyksiimme peräkkäisestä ajallisuudesta, syy-seuraus-suhteista tai kolmiulotteisesta avaruudesta. Menneet ja tulevat tapahtumat ovat sille yhtä selvästi käsitettäviä kuin nykyiset. Lähellä ja kaukana olevat kohteet ovat sille yhtä selvästi havaittavia.

Aika-avaruus-näkemyksen ylittänyt persoona on näkijä ja kuulija, joka havaitsee selkeästi kaikki hienot ja jalot asiat. Kaikki ikuinen on koko ajan läsnä, koska ajattomalla ei ole alkua tai loppua. Aikaisemmin esitettiin sitaatti: ”Jos emme ajattele ikuisuuden tarkoittavan lopputtomasti jatkuvaa aikaa, niin silloin ikuinen elämä kuuluu niille, jotka elävät tässä hetkessä.”²³

Kierkegaard puhuu meistä ikuisuuden rinnakkaisuuksina, jotka ovat riippuvaisia Jeesus Kristuksen toimista.²⁴ Mestari Eckhart toteaa ikuisuudesta: ”Ikuisuudessa on olemassa ainoastaan yksi hetki, ja se oli silloin, kun Jumala loi maailman.”²⁵ Tilapäinen järjestys – mennyt, nykyinen ja tuleva – ei kuvaa tai rajoita ikuista järjestystä. Sitten kun ihminen on vapautunut ajallisuudesta, hän voi todeta Aurobindon kera:

Olen tullut siksi, mitä olin ennen aikoja. Salainen kosketus on vaientanut ajattelun ja aistit: kaikki mielen kautta luodut asiat ovat menneet ohitse pieneen, äänettömään suurenmoisuuteen.

The Self's Infinity, Last Poems

Kaikki tietäjät ovat yhtä mieltä siitä, ettei henkeä voi kuvata sanoin tai millään muullakaan tavalla. Se ei ole punainen tai jonkin muun värinen, ei liioin yksi tai moninainen, ei suunnaton eikä mitätön,

ajallinen tai ajan ulkopuolella, sisäinen tai ulkoinen – eikä mitään muutakaan määriteltävissä olevaa. Henki ei ole jotakin eikä ei-mitään.

Kaikki ajatusmuodot ja kuvaukset ovat kuitenkin peräisin siitä, mutta se itsessään ei ole syntyisin näistä. Sitä ei voida määritellä tai kuvata minkään kaavan tai symbolin avulla. Brihadaraniaka-upanishadi (II 4:14) kysyy: ”Millä tavoin ihmisen tulisi tietää, miten kaikki on tiedettävissä? Millä tavoin -- tulisi tietää tietäjä?”

Ajatus, tieto ja kieli toimivat kaikki ajallisuuden puitteissa. Parhaimmillaan ne voivat käsittää ja kuvata katoavaisia asioita, mutta eivät henkisiä ja ikuisia. Tämän asian huomiotta jättäminen on syy luke-mattomiin opillisiin uskonnollisiin kiistoihin ja filosofisiin ongelmiin. Me tuijotamme hölmöläisen tapaan tähteä osoittavaa sormea ja kuvittelemme sen olevan tähti.

Tietäjät ovat kuitenkin sanoneet edes jotakin tuosta tähdestä käyttäen sellaisia symbolisia ilmauksia kuin: That, Brahman, Jumala, Yahweh (Jahve), Allah, Se, Tyhjiys, Absoluutti, Rakkaus, Ei-mikään. Nämä kaikki ovat jonkinlaisia yrityksiä nimetä sellaista, jota ei voi nimetä. Niin kauan kun nämä pysyvät pelkkinä sanoina, käsitteinä ja ajatusmuotoina, ne muistuttavat palamatonta hiilenpalaa, mutta niiden ydinolemuksessa on kuitenkin tulivuorenpurkauksen voima, sillä ne kuvaavat sitä ”kuluttavaa tulta” (5. Moos. 4:24), jota lähestytään pelonsekaisin tuntein ja vapisevin sydämin oman egon uhriksi asettamisen yhteydessä.

Tulikasteen läpikäynyt ihminen ilmenee sulaneena ja uudelleen muodostettuna – ei entisenä itsenään – vaan tuona erityisenä persoonana, jota kutsutaan hengeksi ja Jumalan lapseksi. Ihminen voi nousta kuolleista ”Jumalan Pojan tuntemisessa täyteen miehuuteen, Kristuksen täyteen täyden iän määrään.” (Ef. 4:13)

Mitä me sitten olemme – me, joita jumalallinen vetää puoleensa, mutta joita omat itsekkäät asiat pitävät kiinni alhaisessa? Me kuulemme toisen puolen kutsun, mutta emme noudata sitä. Matka rannalta toiselle merkitsee henkistä pyhiinvaellusta (po. pyhään vaellusta). Meidän elämämme on kuitenkin kosketuksissa kummankin puolen kanssa, mutta tietämättömyyden ja pelon vuoksi me jättäydymme

tutulle puolelle ja kuvitellemme olevamme siellä turvassa ja itsemme hallinnassa.

Me emme tiedä, mitä meistä on tulossa tai mitä voisimme tehdä, jos päästäisimme irti tavanomaisista maallisista tukirakenteistamme. Pelkäämme tekevämme itsemme naurunalaisiksi, joten pysyttävyydymme pienen egomme tutussa vankilassa yrittäen rakentaa esteitä kaiken tuntemattoman varalle. Me annamme almuja, harjoitamme hyväntekeväisyyttä ja opiskelemme asioita. Meitä kuitenkin muistutetaan henkisen etsinnän tarpeesta, mikäli tunnemme kaipausta tulla kosketuksiin jalompien totuuksien kanssa. Silloin me käänämme huomiomme toiselta rannalta kuuluviin kuiskauksiin ja muistamme, ettemme todellisuudessa tiedä elämämme tarkoitusta.

USKONTO ELÄVÄN KOKEMUKSEN MUODOSSA

Henkinen etsintä ja organisoituneet uskonnot ovat keskenään samantapaisessa suhteessa kuin avioliitoissa: ne voivat palvella toisiaan tai olla erottavia tekijöitä. Rakkausasioissa saattaa ilmetä teeskentelyä, mutta sellainen rakkaus ei kestä kovin kauan, sillä rakkaus edellyttää jatkuvaa itsensä unohtamista. Avioliitto on hieman eri asia. Ihmiset avioituvat usein jostakin muusta syystä kuin rakkaudesta. Liitto saattaa olla sosiaalisesti hyväksytty asia, joka vain jatkuu sisällöttömänä tapana.

Uskontojen piirissä on ollut valaistuneita persoonia, mutta sellaisia löytyy myös niiden ulkopuolelta. Viralliset opit ja teologiat saattavat auttaa henkisessä etsinnässä, mutta voivat joskus toimia myös esteinä. Tavallisesti ne eivät välitä henkisestä etsinnästä, vaan huomio keskitetään lähinnä sosiaalisiin ja maallisiin asioihin.

Voisi kuvitella, että uskonnollisten organisaatioiden, rakennusten, seremonioiden ja dogmien ainoa vakavasti otettava *raison d'être* olisi edistää ihmisten pyrkimyksiä pyhitystä ja henkistä elämää kohden. Maalliset voimat ovat kuitenkin niin voimakkaita, että myös uskonnollisissa puitteissa tavoitteet ja keinot usein hämärtyvät.

On varsin tavallista, että laitokset ja viranomaiset huomaavat olevansa kykenemättömiä omistautumaan pyhään työhön – vanhan ihmisyyden muuttamisessa uudeksi. Vanhat kaavamaiset käytännöt

muodostuvat usein pelkiksi rutiineiksi ja toistoksi. Tätäkin pahempaa on se, jos pyhän palveluun tarkoitettuja asioita käytetään maallisiin tarkoituksiin. Toisinaan sitä tehdään jopa Jumalan ja profeettojen nimissä, joskus pelkästään tietämättömyydestä tai jopa vääristellen asioita tahallisesti. Jeesus lausui (Matt. 23:2–30) niille lukemattomille viranhaltijoille ja papeille, jotka historian kuluessa harjoittivat epäaitoja henkisiä tapoja oman kunniansa, turvallisuutensa tai mukavuutensa takia:

Kirjanoppineet ja fariseukset -- sillä he sanovat, mutta eivät tee. He sitovat kokoon raskaita ja vaikeasti kannettavia taakkoja ja panevat ne ihmisten hartioille, mutta itse he eivät tahdo niitä sormellakaan liikuttaa. Ja kaikki tekonsa he tekevät sitä varten, että ihmiset heitä katselisivat -- Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun suljette taivasten valtakunnan ihmisiltä! Sillä itse te ette mene sisälle, ettekä salli meneväisten sisälle mennä -- Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te kierrätte meret ja mantereet tehdäksenne yhden käännyännäisen; ja kun joku on siksi tullut, niin teette hänestä helvetin lapsen, kahta vertaa pahemman, kuin te itse olette! -- Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te puhdistatte maljan ja vadin ulkopuolen, mutta sisältä ne ovat täynnä ryöstöä ja hillittömyyttä! Sinä sokea fariseus, puhdistas ensin maljan sisus, että sen ulkopuolikin tulisi puhtaaksi! Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te olette valkeiksi kalkittujen hautojen kaltaisia: ulkoa ne kyllä näyttävät kauniilta, mutta ovat sisältä täynnä kuolleitten luita ja kaikkea saastaa! Samoin tekin ulkoa kyllä näytätte ihmisten silmissä hurskailta, mutta sisältä te olette täynnä ulkokultaisuutta ja laittomuutta. Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te rakennatte profeettain hautoja ja kaunistatte vanhurskasten hautakammioita, ja sanotte: 'Jos me olisimme eläneet isäimme päivinä, emme olisi olleet osallisia heidän kanssaan profeettain vereen'!

Henkisten pyrkimysten ydintavoitteena on herääminen ja uudelleen syntyminen. ”Ellei ihminen synny uudelleen, ei hän voi nähdä Jumalan valtakuntaa.” (Joh. 3:3) Organisoituneet uskonnot ovat usein

auttaneet – tietoisesti tai hyvässä tarkoituksessa – yksilöiden tarpeellisissa kamppailuissa unettavia voimia vastaan lähinnä näitä voimia. Ihmiskunta näyttää viihtyvän hyvin kuvitelmien parissa. Useimmilla meistä ei ole aikomusta eikä vaadittavaa sisäistä kykyä edes alkuvalmisteluihin hypnoottisesta unestamme heräämiseksi.

Leivän, sirkushuvien, lohdutuksen, hyväksynnän lisäksi me näytämme kaipaavan sitä, että jokin voimakas, lempeä ja anteeksi antava silmä sulkee meidät rakastavan katseensa suojaan. Kaikki tällaiset tarpeet täyttävät instituutiot kukoistavat tässä maailmassa – joten uskonnollisista instituutioista on muodostunut kukoistavia laitoksia.

Tutkijat ja papit eivät välttämättä koe henkisten taistelukenttien kärsimyksiä – jos muitakaan. Henkisissä asioissa varma merkki vääristelystä on se, jos luvataan vähäisten ponnistusten kautta saavutettavan paljon. Yksikään aito henkinen tie ei ole helppo, mukava tai itseä hyödyttävä. Uskontojen ytimessä esiintyy tosin kuiskauksia toiselta rannalta, mutta nämä hienovaraiset äänet hukkuvat maalliseen meteliin.

Uskontojen seuraajat tarttuvat sanoihin, luihin, vaatteisiin, jalanjälkiin ja muihin henkisten taisteluiden ja voittojen muinaisjäännöksiin. Uskontojen perusta on kuitenkin totuudessa, mutta niissä tyydytään usein varmuuden ja mukavuuden vuoksi kaavamaisuuksiin – rutiininomaisiin lauselmiin, rukousnauhoihin, polvistumisiin, siunauksiin ja rukousmyllyihin. Tällainen on kuin toivoisi Rembrandtia maalaamaan numeroin.

Organisoidut uskonnot palvelevat todellisuudessa epäjumalia – jotakin persoonaa, myyttiä, kuvaa, paikkaa tai näkemystä. Tällaisten asioiden ympärille uskonnot ovat rakentuneet. Jokainen palvonnan kohde saattaa kuitenkin auttaa yksilöiden omakohtaisessa etsinnässä, mikäli hän pysyy valppaana. Symbolit voivat helposti hämärtää ja sitten korvata sen todellisuuden, jonka suuntaan ne viittaavat. Kuuta osoittava sormi saattaa peittää kohteen, mikäli se on liian lähellä silmää.

Ihmisen tunnustautuminen kristityksi, muslimiksi tai hinduksi ei ole tärkeä asia. Henkisten opetusten ydintarkoitus on tuottaa laadullinen muutos ihmisen kaikkiin toimintoihin ja suhteisiin. Painopiste

ei ole siinä, että autetaan jonkin dogmin tai ajatustavan ymmärtämisessä, tai siinä onko sielua todellisuudessa olemassa – ja vaeltaako se kuoleman jälkeen, vai luotiinko tämä maailma jonakin määrättyinä päivinä.

Buddha totesi (Majjhima Nikaya, sutta 63): ”Näistä näkemyksistä tai niiden vastakohdista huolimatta maailmassa on joka tapauksessa jälleensyntymisiä, vanhuutta, kuolemaa, surua, valitusta, kärsimystä ja epätoivoa – minä olen puhunut näistä, koska ne eivät edistä irrottautumista ahneudesta rauhan ja nirvanaan suuntaan.”

Henkinen elämä ei ole pohjimmiltaan johonkin uskomista, vaikka sellainen saattaakin jossakin kehitysvaiheessa olla olennainen asia. Henkistä elämää täytyy hakea eläen, etsien, kamppaillen ja voittaen. Se on pyrkimystä tulla sellaiseksi, jollainen ihminen ei tavallisesti ole. Tällainen muutos ei johda johonkin erityiseen toimintaan tai paikkaan, vaan vapautunut henkilö suorittaa mitä tavallisimmatkin toimet erilailla.

Hasidisissa perinteissä löytyy toteamus, että oppilas ei mene mestarin luokse vain kuullakseen opetuksia, vaan myös nähdäkseen, miten mestari sitoo kengännauhansa. Ymmärrystä ja muutosta ei kuitenkaan voi saada aikaan hienoimpienkaan kaavamaisuuksien kautta. ”Ei jokainen, joka sanoo minulle: ’Herra, Herra!’, pääse taivasten valtakuntaan, vaan se, joka tekee minun taivaallisen Isäni tahdon.” (Matt. 7:21)

Vishnu-puranan mukaan sellaiset, jotka ovat luopuneet velvollisuuksista ja toistelevat vain Krishna-herran nimeä, ovat todellakin herran vihollisia, koska herra on syntynyt maailmaan suojellakseen dharmaa (vanhurskautta, oikeamielisyyttä), mikä vaatii vastaavansalaisia toimia. Suuri pyhimys ja runoilija Kabir totesi:

Rukousnauhan helmien vaihteluun on kulunut ikuisuuksia, mutta sydämen muutoksia ei ole tapahtunut. Pankaa syrjään rukousnauhanne ja vaihtakaa sydämenne helmet.²⁶

Henkisessä elämässä tarvitaan pikemminkin sydämen ja mielen uudelleen asemoimista, kuin pyhien kirjojen tutkimista, liturgioiden suorittamista tai dogmaattisia tutkielmia. Se merkitsee liikettä

uuteen suuntaan – pois itsekkyydestä ja ahneudesta. Sellainen liike tuottaa herännen persoonan sanoihin tunnun auktoriteetista, joka ei nojaa kirkollisiin perinteisiin tai rakenteisiin. Sellainen moraalii ja henkisyys ovat syntyneet elävästä kokemuksesta eikä kuulemisesta tai lukemisesta.

”Sillä hän opetti heitä niin kuin se, jolla valta on, eikä niin kuin heidän kirjanoppineensa.” (Matt. 7:29) ”Me puhumme, mitä tiedämme, ja todistamme, mitä olemme nähneet.” (Joh. 3:11)

Teologit, filosofit ja saarnamiehet käyttävät kyllä sanoja, mutta ne eivät perustu kokemukseen. Heidän sanomassaan ei ole auktoriteetin luonnetta, koska he eivät ole vielä kohottaneet salaisuuden verhoa, eikä heissä siten ole ”toisen rannan tietoisuutta”. He vain kuljeskelevat ylös ja alas omaa rantaansa huudellen totuttuja lauselmia ja yrittäen käännöittää toinen toistaan vahvistaakseen tuntemustaan omasta tärkeydestään ja varmuudestaan.

Silloinkin, kun jonkun mestarin elämä ja opetukset järjestetään ja muotoillaan, me voimme parhaimmillaan saada vain jonkinlaisen kuvan tästä elävästä persoonasta ja hänen kokemuksistaan kehollisen ilmennyksensä aikana.

Historiallinen tieto tai teologiset tutkimukset eivät voi tuoda mitään lisää siihen hävittävään ja rakentavaan henkeen (tuuleen), joka ”puhaltaa missä tahtoo” (Joh. 3:8). Konkreettinen ”totuus” jää tyhjäksi, elleivät kärsimykset ja kokemukset eläviäitä sitä. Opetusten välittyminen ei todellisuudessa tarkoita jonkun opettajan jossakin tilanteessa lausumien sanojen säilyttämistä muistissa – asia riippuu pikemminkin joidenkin harvojen kokelaiden sisäisestä ymmärryksestä ja vastaanottokyvystä henkisen perinnön suhteen.

Henkisessä totuudessa on kaikkea muuta enemmän tiiviin kokemuksellinen luonne. Suurimmatkin hengen ilmaukset näyttävät muuttuvan tyhjiksi sanoiksi ja sanonnoiksi, elleivät ne saa todellista ilmausta jonkin persoonan kautta. Me voimme toki paisutella sanallisia ilmauksia yhä hienompiin muotoihin, mutta samalla saatamme rakentaa sisäisiä esteitä itsemme ja havaintojemme välille.

Mitä vähemmän ihmisellä on aitoja kokemuksia, sitä enemmän hän tarttuu sanoihin ja seremonioihin – ja sitä omistushaluisemmaksi

ja poissulkevammaksi hän tulee. Ainoastaan sellaiset ihmiset voivat ymmärtää henkistä todellisuutta, jotka eivät halua sitä omistaa, vaan haluavat olla alastomia (vapaita) ja haavoittuvia.

Me voimme kuitenkin aloittaa vain siitä, missä ja mitä me itse olemme. Me voimme havaita olevamme osallisina määrättyjen ehtojen ja olosuhteiden luomien voimien näytelmässä. Etsintämme lähtökohdat saavat tulkintojaan ja väritystään siitä kulttuurista, jonka piirissä me elämme. Me yritämme saada haltuumme siihen kuuluvia muotoja – filosofioita, dogmeja ja seremonioita – ja niiden puolesta me sitten kiistelemme ja jopa tapamme.

Kaikki uskonnot ja filosofiat ovat periaatteessa valheellisia, sillä käsitteellistäminen turmelee spontaanin kokemuksen tulokset. Perinne ja petos ovat peräisin samasta sanasta – parhaimmillaan perinteet edustavat koetun todellisuuden dogmaattisia ja seremoniallisia tulkintoja. Perinteet eivät itsessään voi saattaa tai yhdistää ketään uudelleen korkeamman todellisuuden kanssa, ellei läsnä ole joitakin sellaisia etsijöitä, jotka ovat itse syttyneet hengen liekistä.

Jooga ja *uskonto* tulevat sanoina samasta juurikäsitteestä, joka tarkoittaa ”yhdistymistä”.²⁷ Yksilön täytyy työskennellä oman itsensä kautta pyrkiessään yhdistämään sen takaisin korkeampaan, sillä se on juuri se kivi, josta uusi olemus joudutaan veistämään. Tässä prosessissa yksilön pitää ymmärtää, että monista itsen puolista on syytä päästää irti. Kirjailija Vittoria Colonna tekee samantapaisia huomioita runossaan:

Hyvä rouvaseni, taltan iskusta kylmä ja koskematon kivi saa elävän muodon. Mitä enemmän marmoria kuluu, sitä suurempi patsaasta tulee.²⁸

Uskonnot voivat auttaa meitä muovaamaan ja muokkaamaan omia perusnäkemystämme ja pyrkimyksiämme. Tämä pätee jopa niihin, jotka eivät muodollisesti liity mihinkään uskontokuntaan tai edes tunnusta sellaisten vaikutusta itseensä. Uskonto on mitä tärkein tekijä niiden kulttuuristen ennakkonäkemyksen muodostumisessa, joiden kautta me tulkitsemme todellisuutta.

Psykologi Karl Jung toteaa: ”Uskonnollisessa katsannossa ilmaistaan ja muotoillaan päällimmäiset psykologiset asenteet ja

ennakkonäkemykset. Nämä vaikuttavat myös niihin ihmisiin, jotka ovat unohtaneet uskontonsa tai eivät ole edes kuulleet siitä.”²⁹

Itsensä tuntemukseen päässeiden pitää tietää myös oman yhteisön-
sä uskonnolliset erityispiirteet, jotka suojaavat heitä sekä moraali-
sen kaaoksen pimeydeltä että korkeamman todellisuuden kirkaalta
valolta. Vasta sitten, kun ihminen on valmistautunut sekä ymmär-
tämään että kestämaan totuutta, hän voi nähdä totuuden ja jättää
suojaavat asiat huomiotta.

Ramakrishna oli 1800-luvulla suuri pyhimys. Hän turhautui usein
suuresti rakastamansa jumala-äiti Kalin mielikuvaan ja hahmoon,
joiden toiselle puolelle hän yritti päästä voidakseen kontemploida
suoraan henkeä: ”Minä aloin päättäväisesti meditoida ohjeiden mu-
kaan, ja kun siunatun äidin hahmo ilmestyi eteeni, niin minä käytin
erotuskykyni miekkaa ja leikkasin hänen muotonsa kahteen osaan.”³⁰

3

USKONTOJEN VÄLISIÄ EROJA

Periaatteessa uskontoja on tietenkin yhtä paljon kuin yksilöitä. Jokainen muovaa itselleen omat näkemyksensä taustansa, tarpeidensa, ymmärryksensä ja ennakkokäsitystensä pohjalta. Kristittyjä on nykyisin enemmän kuin kaksi miljardia, puhumattakaan siitä, miten paljon heitä on ollut aikojen saatossa. Emme kuitenkaan voi olla hämmästelemättä sitä, kuinka paljon ja suurta vaihtelua tämän uskonnon sisällä esiintyy.

Lukemattomat erilaiset yksilöt ovat omilla tavoillaan samastuneet kristillisyyteen. Joukosta löytyy Tuomas Akvinolaisen kaltaisia oppineita, Franciscus Assisilaisen tyyppisiä rakkauden lähettiläitä, inkviisittoreita, nöyriä maallikoita ja kylähulluja. William Blake kirjoitti:

Sinun näkysi Kristuksesta on minun näkyni vihollinen. Sinun näylläsi on suuri nenä kuten sinullakin. Minun näylläni on pieni nenä – niin kuin minullakin.

The Everlasting Gospel

Muidenkin kuin kristinuskon piirissä löytyy tietenkin aivan yhtä paljon erilaisia suuntauksia – me vain näemme suuret uskonnot yhtenäisinä, kun emme ole tietoisia niiden sisäisistä erilaisuuksista. Yksilöllisten ja uskontojen sisäisten näkemysten erilaisuudesta huolimatta kussakin uskonnossa on omat erityiset piirteensä. Meidän henkinen herkkytemme on ympäröivän yhteisön, kielen ja perinteiden ehdollistama.

Kun tarkastelemme niitä kahta uskonnollisten asenteiden päävirtausta, joita kutsutaan läntiseksi ja itäiseksi, on järkevää asettaa toiselle puolelle juutalaisuus ja kristinuskko, toiselle idän kaksi pääsuuntausta, hindulaisuus ja buddhalaisuus. Kumpaankin puoleen kuuluvissa

uskonnoissa on suuria ja ylittämättömiä erilaisuuksia, mutta ne ka-
toavat silloin, kun alamme vertailla näitä kahta päävirtausta kes-
kenään.

Yhden ryhmän piirissä löytyy yhteisiä tietäjiä, profeettoja ja yhteinen
kulttuurinen ja kielellinen tausta. Kristillisen Jumalan ja juutalaisen
Jahven välillä on paljon pienempi ero kuin niiden ja hindulaisen
Brahmanin. Sisäisistä eroavuuksista huolimatta juutalaisessa ja kris-
tillisessä ajattelussa on yhteinen historiallinen perusta ja näkemys
uskosta. Hindulaisessa ja buddhalaisessa uskonnossa on yhtäläinen
käsitys karmasta ja jälleensyntymästä.

Kunkin perinteen sisäisistä erilaisuuksista huolimatta me tarkaste-
lemme läntisille uskonnoille yhteisiä ajatustapoja suhteessa itäisissä
oleviin perusajatuksiin löytääksemme näitä päävirtauksia yhdistäviä
ja erottavia tekijöitä.

INTIALAINEN PERINNE

Intialaisissa perinteissä keskeisin tavoite on *samādhi*, se ”loistava
aurinko, jonka suuntaan kaikki hindulaiset uskonnot osoittavat”.³¹
Kolme tavanomaista tietoisuuden tilaa ovat: valve-, uni- ja uneton
unitila. Niiden lisäksi on *Turiya* (sananmukaisesti ”neljäs”), jota ei
voida määritellä, koska se on yhteydessä äärimmäiseen vapauteen
(mokshaan, nirvanaan). Mahdakya-upanishadi (7) kirjoittaa:

Viisaiden mukaan turiya ei ole subjektiivinen tai objektiivinen
kokemus eikä mitään niiden välistäkään kokemista. Se ei ole
olematon asia, joka ei ole tietoisuutta tai sen puuttumista. Se ei
ole aistitietoisuutta, suhteellista tai päättelyyn nojaavaa tietoa.

Se on neljäs tila, joka on aistien, ymmärryksen ja kaiken ilmen-
neen yläpuolella. Se on täydellistä tietoisuuden ykseyttä, jossa
tietoisuus maailmasta ja moninaisuudesta katoaa täydellisesti.
Se on korkein hyvä, jonka ohella ei ole mitään muuta. Se on at-
man – ainoa, jonka sinun tulee tuntea.

Suuri osa Intian uskonnollisesta filosofiasta koostuu edellisen tekstin
kommentaareista. Kaikki uskonnot kehottavat ihmisiä pyrkimään kor-
keinta hyvään kohden hankkimalla itselleen todellinen itsetuntemus.

On huomattava, ettei korkein hyvä merkinnyt intialaisille tietäjille ihmisistä erillään olevaa jumaluutta.

Korkein tila, turiya, saattaa olla sanoin kuvaamaton, mutta ei kuitenkaan mahdotonta koettavaksi. Se on kaiken yläpuolella ainoastaan siinä mielessä, ettei sitä voida kuvata ajatteluun nojaavilla käsitteillä. Se on kuitenkin osa meistä, eikä siinä ole mitään yli-inhimillistä. Turiya on tosin epätavallinen ja poikkeuksellinen tila samaan tapaan kuin monet taiteellisen monumentit, mutta se on silti mahdollista kokea.

Upanishadien näkijät vetäytyivät syvälle itseensä ja kokivat atmanin – häviämättömän, muuttumattoman ja ikuisen olemuksen. Ulkoisessa mielessä Intian luonnonjumalista on syntynyt yksi äärimmäinen todellisuus: tad ekam, se, Brahman, joka on korkeampi kuin Brahma, Vishnu ja Shiva (luoja, ylläpitäjä ja muutosten aiheuttaja).

Näkijät olivat kuitenkin paljastaneet kaksi absoluuttia: sisäisen atmanin ja ulkoisen ydinolemuksen, Brahmanin. Jossakin pyhän Gangesin rantamilla lausuttiin jossakin vaiheessa voitonriemuinen, Himalajalla yhä kaikuva vakuutus, että sisäinen atman on yhtä Brahmanin kanssa (Mandykya-upanishadi 2). Toisessa juhlallisessa vakuutuksessa todetaan, että ”sinä olet Se” (Chandogya-upanishadi 6:8.7). Itsen syvin olemus on näin ollen yhtä kaikkien muiden olemusten ja samalla kaiken olevaisen kanssa. Syvimmällä tasolla muita ei edes ole olemassa. Toiseus, eli muista poikkeaminen, on kosmoksessa osoitus ontoudesta. Viisas ihminen ei ajattele, että joku voisi elää kokonaisuudesta erillään vain itselleen.

Intialaiseen ajatteluun kuuluu, että myös jumalat ovat luonnollisten lakien alaisia. Tähän perustuu ajatus siitä, että joogan avulla voidaan asteittain toteuttaa atmanin ja Brahmanin yhteys. Sama henki ilmenee myös buddhalaisten syyn ja seurausten ketjua koskeissa näkemyksissä. Tästä syystä Intiassa ei liioin ole ollut kristinuskon tapaisia kiistoja ansioiden ja armon pelastuksellisesta merkityksestä.

Kaikki on lainalaista, vaikka elämässä tapahtuukin mystisiä ja ihmeellisiä asioita, jotka meidän mielestämme vaikuttavat yliluonnollisilta. Sellaiset eivät kuitenkaan ole lakien vastaisia, vaan tapahtuvat toisenlaisten lakien puitteissa, joita me emme tunne. Tällaiset ilmiöt

ovat yliluonnollisia ainoastaan siinä mielessä, että ne ylittävät normaaliuden ja tavallisuuden rajat.

Kirkkoisä Augustinus tekee hyödyllisen erotuksen toteamalla, että meidän ei tulisi pitää ihmeitä luonnon vastaisina, vaan pelkästään tuntemamme luonnon vastaisina.³² On hyödytöntä pyytää Jumalalta sellaista, joka edellyttäisi lakien rikkomista. Ainoa järkevä tapa on nousta omassa tietoisuudessaan niin, että tulee itse tietoiseksi korkeammasta laista ja voi sitten toimia sen mukaisesti.

Vedalaisuudessa tarkka rituaalien, mantran lausumisten ja uhrinenojen (*yajñan*) muodoista koituvat edut ovat luonteeltaan persoonattomia, ja niissä yhdistyy muuttumaton laki ja täydellinen kaikkietävyys. Tästä johtuu mahdollisuus saavuttaa kaikki elämän ja sen jälkeisen tilan mukavuudet alistumalla näihin lakeihin ja toimimalla niiden mukaisesti.

Nämä lait eivät kuitenkaan edellytä mitään lainsäätäjää, jumalallista persoonaa tai universumin ja ihmisten kohtaloiden luojaa, jota ihmisten tulisi lepytellä, totella ja rakastaa ja jonka armosta me sitten saamme elämäämme siunausta. Sitä vastoin me voimme vaikuttaa kohtaloihimme ja saavuttaa kaiken haluamamme, mikäli vain noudatamme näitä lakeja.

Lait ovat luonteeltaan objektiivisia, muuttumattomia ja järkeviä. Vedalaisen kirjallisuuden ajateltiin olleen olemassa jo aikojen alussa niin, ettei sitä ollut kukaan inhimillinen tai jumalallinen persoona luonut. Olettamus *yajñan* mystisestä kokonaisvaltaisuudesta – mikäli se suoritetaan vedojen ohjeiden mukaisesti – muodostaa vedalaisen mystiikan päävirtauksen.³³

Ulkokohtaisen (eksoteerisen) ja sananmukaisen uhrikäsityksen rinnalla on esiintynyt *yajñan* sisäistä (esoteerista) tulkintaa, jossa konkreettiset uhrinot on korvattu kieltäymyksillä ja ponnisteluilla. Lain edellyttämistä ponnistuksista on kuitenkin seurannut palkkioita täysin riippumatta jumalien suopeudesta tai suorittajan luonteesta.

Intialaisessa mytologiassa on tarinoita, joissa joku sankari on omin yli-inhimillisin ponnistuksin voittanut joltakin jumalalta erityisiä voimia, joita hän sitten käytti ihmiskunnan uhkaamiseen. *Yajñan*

syvempi ymmärrys edellyttää itsessä olevien alempien tasojen uhaamista, että voitaisiin yhdistyä yhä hienompiin olemuksiin. Yajña edellyttää yhteistyötä ihmisen ja hienompien energioiden kanssa, joita usein personoidaan deivoiksi.

Intialainen käsitys ajasta ja muutoksista lähtee siitä, että kaikki olennot – inhimilliset, jumalalliset tai demoniset – ovat luonteeltaan ikuisia siinä mielessä, että niiden olemassaolo jatkuu loputtomien syntymien ja kuolemien muodossa ikuisesti. Tästä syystä henkinen etsijä pyrkii pelkän kuolemattomuuden toiselle puolelle. Tavoitteena on saavuttaa oleminen täysin ajattomassa tilassa, jossa ei ilmene syntymistä tai kuolemista.

Silloin kun titaani Hrinayakashipa sai lahjan, jonka avulla häntä ei voinut mikään jumala, ihminen tai eläin surmata, niin hänelle suotiin kuolemattomuus kehon puitteissa. Kun hän sitten alkoi kiduttaa ihmiskuntaa, jumalat ja ihmiset pelästyivät ja olivat avuttomia hänen vapaaksi päästämiensä kauheiden ja hävittävien voimiensa suhteen.

Legendan mukaan jumalat vetosivat Vishnuun eli elämänvoimaan, joka vastaa kosmisen järjestyksen ylläpidosta. Vishnu poistui ikuisesta lepotilastaan, ja joka suunnalta kuului suuri huuto ja sen jälkeen laskeutui kauhea hiljaisuus, kun kaikki olennot odottelivat pidätellen hengitystään. Kaikkivoimainen Vishnukaan ei voinut toimia lakien vastaisesti – ja Hrinayakashipa oli saavuttanut kuolemattomuuden ahkeruuden ja tiedon ansioista. Maa järisi, ja esiin tuli vaikuttava elämänmuoto, jollaista jumalat, ihmiset ja demonit eivät olleet nähneet tai edes kuvitelleet.

Vishnu oli ruumistunut Narasinhan muotoon, joka oli puoleksi ihminen ja puoleksi leijona. Demoni ei ollut varautunut kohtaamaan tällaista olentoa. Hän oli lahjansa takia varma siitä, ettei mikään tunnettu elämänmuoto voisi häntä surmata – eivät edes mitkään alhaalla tai ylhäällä, päivisin tai öisin toimivat, ulkopuoliset tai sisäpuoliset vastakohtaiset voimat vahingoittaisi häntä.

Vishnu meni kuitenkin vastakohtaisuuksien tuolle puolen ja sulautui siihen pilariin, joka yhdistää alapuolen ja yläpuolen – ja hämärissä päivän ja yön. Näin hän kykeni surmaamaan demonin toimien tältä kynnykseltä, joka ei ole ulko- tai sisäpuolella eikä sisä- ja ulkopuolella.

Lakia ei voida jättää huomiotta, mutta korkeampi laki voi sisältää ja ylittää alemman.

Deevoista tai jumalista juontuvien luonnonvoimien saavuttamisen vaatimuksista ollut havaittavissa painopisteen siirtymistä sisäisempään suuntaan, jossa ei korosteta välitöntä materiaalista hyötyä tai kuolemattomuutta. Meditaatio ja mietiskely ovat korvanneet uhri-menot ja ylistyslaulut. Esimerkiksi vanhin upanishadi alkaa kuvauksella hevosen uhraamisesta ja tulkitsee sen välittäväksi toimeksi, jossa ihminen uhraa koko universumin hevosen muodossa. Maailmasta luopuminen tuo henkisen vapautumisen kaikesta maallisesta (Brihadaranyaka-upanishadi 1.1.1–2).

Henkisten ponnistusnäkemysten sisäistymisen ohella on lukuisia jumaluuksia arvioitu uudelleen yhden ylivertaisen olemuksen näkökulmasta. Vedalainen usko siirtyi asteittain polyteismistä ”henoteis-miin”, jossa kyllä hyväksytään useita jumalia, mutta vain yhtä palvottiin korkeimpana jumaluutena. Vedalaisuudesta muodostui hitaasti monoteistinen ja monistinen, jossa tunnustettiin kaikkien olevaisten periaatteellinen ykseys.

Atharva-vedasta (10.7) löytyy Skambha-jumaluudelle omistettu hymni, jossa jumaluuden eri osat on määritelty sekä materiaalsen maailman eri ominaisuuksien että myös lukuisten moraalisten teki-jöiden perusteella kuten usko, kieltäytyminen, innostuneisuus ja totuudellisuus. Näin ollen vedalaisuuden kaikki 33 jumaluutta sisältyvät häneen ja kumartuvat hänen edessään, jota kutsutaan myös Brahmaniksi. Absoluutti-käsitteen kirkastuminen olemusten olemuksena ja ydinolemusten ytimenä saavutettiin suurin ponnistuksin, joiden tarkoituksena oli ymmärtää ja systematisoida luonnonvoimia ja kosmisiä prosesseja.

Kuka voi todella tietää? Kuka julistaisi sen, mistä tuo ja tämä luomisto ovat lähtöisin? Jumalat astuivat alapäin luomisen yhteydessä, joten kuka tietää sen, mistä hän on kohonnut?

Silloin kun tämä luomakunta on noussut – hänen perustamaan tai perustamattomaan – silloin korkeimmassa taivaassa oleva säilyy ja tietää – koska muutoin hän ei tietäisi.

Rig-veda 10.129.6–7

Miten ihminen voi olla yhteydessä Brahmaniin, absoluuttiin? Miten hän voi tulla siitä tietoiseksi? Ilman tällaista kyselemistä Brahman olisi pysynyt pelkästään älyllisesti johdettuna metafyyssisenä periaatteena, jossa korostetaan ulkoisten voimien tutkimista. Upanishadi antaa vastauksen kysymykseen: ”Mikä on henkisen elämän lähtökohta?” Se alkaa itsestä, joten henkisyys peruskysymys kuuluu: ”Kuka minä olen?” Juuri tästä joutuu jokainen alkamaan oppiakseen tuntemaan Brahmanin. Upanishadit kehottavat meitä tuntemaan todellisen Itsemme, eli atmanin. Tästä syystä ainoa tie Brahmanin eli perimmäisen Atmanin tuntemukseen on Brahman:

Sellainen kadottaa kaiken pelon, joka tuntee, että yksilöllinen sielu ja toiminnan hedelmien nauttija on ikuisesti sisäisesti läsnä oleva atman, menneen ja tulevan ajan herra. Sillä tämä atman on kuolematon -- joka on meidän sisällämme ja ulkopuolellemme. Ulkopuolinen on myös sisäistä, ja sellainen, joka näkee eron sisäisen ja ulkopuolisen välillä, takertuu ikuisten kuolemien ketjuun.

Katha-upanishadi 2.1:5. 10

Tässä on intialaisen perinteen käännöskohta: Brahman yhtenä ja ainoana olemuksena voidaan tuntea ainoastaan oman itsen kautta. Ihminen voi havaita atman eli ytimen paljastamalla itsessään olevat eritasoiset kerrostumat. Atmanin toteuttaminen merkitsee vapautumista, mokshaa, valaistumista tai nirvanaa – koko inhimillisen elämän tavoitetta.

Atmanin tuntemus on ylin ja ehdoton hyvä sekä korkein uskonto, eikä sellainen tunteminen ole ainoastaan rationaalista. Tietoisuus atmanista merkitsee koko olemuksen muutosta, sillä ”Brahmanin tuntija muuttuu Brahmaniksi”.

Munduka-upanishadi 3-2:9

Kovin monille ei ole suotu atmanin kuulemisen lahjaa. Monet kuitenkin kuulevat siitä, mutta eivät ymmärrä mitään. Siitä puhuja on suurenmoinen ihminen, ja siitä oppia saanut on viisas. Siunattu on sellainen, joka on saanut hyvän opettajan opastusta ja kykenee sitten ymmärtämään atmania.

Atmanin todellisuutta ei voida ymmärtää tietämättömän henkilön opetusten kautta, sillä sitä koskevat mielipiteet ovat luonteeltaan muuttuvia, mikäli ne eivät perustu todelliseen tietoon. Atman on jaloimmistakin jaloin ja ylittää kaiken loogisesti ajattelun. Kun ihminen saa opetusta atmanin ja Brahmanin ykseyden tuntevalta opettajalta, hän voi jättää taakseen turhat teoriat ja päästä totuuteen -- atmania ei voi tuntea tutkimalla paljon pyhiä kirjoituksia tai harjoittamalla hienoa älyllistä pohdintaa. Sen voi oppia tuntemaan vain sellainen, jolla on sisäinen kaipaus sitä kohtaan. Atmanin voi saavuttaa vain sellainen, jonka atman on valinnut. Tällaiselle ihmiselle atman paljastaa oman luontonsa -- Viisaat sanovat, että polku muistuttaa partaveitsen terävää terää – se on kaita ja vaikea kuljettavaksi.

Katha-upanishadi 1.2:7–9, 1.2:23, 1.3:14

Tärkeä asia on siinä, että kaikista vaikeuksista huolimatta kaikille ihmisille on olemassa omanlaisensa polku, sillä ihmisten luovia ominaisuuksia ei voida kaavoittaa. Totuus tai Brahman on kaiken muodollisen ylittävä tavoite, joten mitään sen etsimisen muotoa ei tule halveksia. Se, mikä on hyväksi minulle, ei välttämättä sovi lainkaan sinulle, koska sinä ja minä olemme hyvin erilaisia ihmisiä.

Oma lähtökohtani on minussa itsessäni, jonka identiteetistä tulee pitää kiinni tavoitteen ollessa oman sisäisen ydinolemukseni, atmanin, täydellinen ymmärtäminen. Uskonto ei tarkoita alistumista jonkin dogmin tai uskomuksen alaisuuteen, vaan pyrkimystä paljastaa oman olemuksen syvimmat kerrostumat ja saattaa itsensä niiden kanssa kestävään suhteeseen.

Satojen vuosien ajan tutkijat ovat olleet eri mieltä vedalaisten viisauksien tulkinnoista. Kaikki puhdasoppiset koulukunnat ja intialaisen filosofian näkemykset hyväksyvät auktoriteettiaseman vedoille, jollaisiin luetaan laadullisesti myös samhitakset (hymnit), brahmanikset (rituaalisia tekstejä), aranyakset (metsäntutkimuksia) ja upanishadit filosofisia keskusteluita).

Atmanin luonnosta ja sen toteuttamisesta on tosin erilaisia näkökantoja. Joissakin koulukunnissa yksilöllinen sielu rinnastetaan korkeimpaan henkeen – samaan tapaan kuin lapset isäänsä, jota tulee

lähestyä palvoen ja antaumuksen tilassa – kuten tehdään kristinuskossa. Joissakin suuntauksissa jumaluudesta ei löydy teistisiä määritelmiä kosmoksen luojana tai säilyttäjänä. Niissä sanotaan, että ihmisen henkinen ydinolemus on täysin erillään aineellisesta luonnosta ja että ne molemmat ovat itsessään ikuisia.

Vedanta on ollut Intian vaikutusvaltaisin koulukunta. Vedanta merkitsee sananmukaisesti ”vedojen loppua”, jossa viitataan upanishadeihin eli kunkin vedan viimeiseen ja olennaisimpaan osaan. Upanishadeissa ei edes yritetä järjestää niiden sisältöä, niissä vain kirjataan näkijöiden erikoisia kokemuksia.

Badarayana kirjoitti (500–200 eKr.) Vedanta-sutrat tarkoituksenaan järjestää ja tulkita upanishadit. Hän kertoo itseään aikaisemmista opettajista, jotka olivat myös yrittäneet järjestää ja tulkita kirjoituksia, mutta joiden tekstit olivat kadonneet. Ilman tulkintoja sutrat ovat itsessään varsin järjettömiä, mutta niiden suurta luotettavuutta ei voida kyseenalaistaa. Lähes kaikki merkittävät filosofit ovat laatineet niistä kommentaareja.

Parhaiten tunnettu heistä on Shankara, joka oli äärimmäisen ei-dualismin kannattaja. Kaikki vedalaiset koulut ovat kuitenkin olleet yhtä mieltä siitä, että äärimmäinen tavoite on atman-Brahmanin tuntemus. Eroavuuksia on syntynyt atmanin toteuttamisen menetelmistä ja lopullista vapautumisen tilaa koskevista tulkinnoista – tuleeko atman yhdeksi Brahmanin kanssa, vai pysyvätkö näiden ydinolemuksset erillisinä. Lisäksi kiistellään muiden muassa siitä, voiko persoonalliselle jumaluudelle, Ishwaralle, antautuminen johtaa lopulliseen valaistumiseen vai ei.

BUDDHA

Muinaisen Intian suuressa henkisessä ja filosofisessa piirissä nousee esiin Shakya-klaanin tornimainen Gautama Buddha-patsas. Hän on hiljainen tietäjä, joka säteilee viisautta ja myötätuntoa. Legendan mukaan hän syntyi 500-luvulla eKr. Pohjois-Intiassa, lähellä Nepalin rajaa. Gautaman isää oli varoitettu siitä, että hänen pojastaan voisi tulla joko yleismaailmallinen hallitsija tai Buddha. Tästä syystä isä piti huolta siitä, että pojan kaikki maalliset halut tyydytettiin ja että

hänet pidettiin tietämättömänä ihmisten tavanomaisista elinolosuhteista. Tämä oli kuitenkin turhaa, sillä tuleva Buddha kyllästyi näihin katoavaisiin nautintoihin oivaltaessaan, että jokainen joutuisi kuitenkin kohtaamaan heikkenemisen, vanhenemisen ja kuoleman.

Gautama hylkäsi oman asemansa ja ihmissuhteensa voidakseen etsiä tietä yleismaailmallisen kärsimyksen voittamiseen. Hän opiskeli joidenkin Intian parhaiden opettajien alaisena ja harjoitti asketismia sitä hallitsevien bramiinien johdolla. Sen jälkeen hän kuitenkin luopui älyllisestä etsinnästä ja itsensä kuolettamisesta ja pyrki hakemaan ”kultaista keskietä”. Gautama istuutui bodhipuun juurelle päättäen pysyä siinä niin kauan, että saavuttaisi valaistuksen. Hän istui syvästi tietoisena ja häiriöttä yhteen asiaan keskittyneenä kosmisen henkisen kamppailun keskellä. Lopulta hänen tietoisuutensa heräsi, ja hän ymmärsi oman ja kaikkien asioiden todellisen luonteen sekä niiden ilmentymisen ja katoamisen syyt. Buddha aloitti riemullisen voitonlaulun:

Minä olen juossut matkaani lukemattomien syntymien pyörteessä pyrkiessäni rakentamaan kotia. En ole koskaan välttynyt kuolemista, ja kaikki on ollut vain toistuvia syntymiä.

Nyt talon haltija on tullut näkyväksi. Se ei enää milloinkaan rakenna minulle taloa, sillä kaikki sen rakenteet ovat rikkoutuneet ja katon harja katkennut. Nyt sen yhdistelmät voivat mennä ohitse, ja mieli on tuhonnut kaikki haluamisensa.³⁴

Tämän jälkeen Buddha laati dharman pyörän auttaakseen muita etsijöitä pääsemään kärsimykset ylittävään valaistuksen tilaan. Sarnathissa, lähellä Varanasia, hän piti ensimmäisen saarnansa, jossa hän puhui neljästä jalosta totuudesta ja kahdeksankertaisesta, nirvanaan ja surujen loppumiseen johtavasta polusta.

Etenkin myöhemmän hindulaisen ja buddhalaisen perinteen välillä on eroja, mutta niiden perustavaa laatua olevien näkemysten erilaisuutta on liioiteltu. Buddha piti upanishadien tapaan ”Itseä itsen herrana” (Dhammapada, 160) ja kehotti oppilaitaan ”turvautumaan Itseen” – kuten hän oli tehnyt (Samyutta Nikaya 111.143).

Sekä buddhalaisuudessa että hindulaisuudessa tietämättömyyttä pidetään kaiken pahan ja kärsimyksen juurena. Hindulaisuudessa

tietämättömyys koskee kysymystä ”kuka minä olen”, buddhalaisuudessa kysymys esitetään muodossa ”kuka minä en ole”. Kummassakin tapauksessa ainoastaan oikea tieto voi vapauttaa ihmisen pahasta ja johtaa hänet nirvanaan. Buddhalaisuuden ja hindulaisuuden ydinajatuksien väliset erot eivät ole sen suurempia kuin mitä esiintyy pelkän hindulaisuuden sisällä. Lahkolaisuusväitteistä huolimatta voidaan todeta, että buddhalaisuus on yksi kaunis oksa suuressa hindulaisuuden metsässä.

T. R. V. Murti on kirjoittanut arvostetun teoksen *The Central Philosophy of Buddhism*. Hän totesi minulle v. 1978: ”Buddhalaisuus on vientiin tarkoitettua hindulaisuutta.” Tämä huomio on ymmärrettävä, koska Intiassa syntyneet buddhalaiset ovat hinduja. Asia on linjassa hindulaisuuden laillisen määritelmän kanssa, jonka brittiläiset hallintoviranomaiset muotoilivat v. 1881. Määritelmän mukaan ”hindulainen on intialainen, joka ei ole muslimi eikä kristitty”. Mikäli intialaisen perinteen syvintä viisautta halutaan viedä Intian ulkopuolelle, täytyy se ensin vapauttaa maantieteellisistä, etnisistä ja kansallisista kytköksistään.

Buddha oli varmasti yksi Intian suurimmista tietäjistä, enkä ole milloinkaan tavannut sellaista hindua, joka ei arvostaisi häntä suuresti. Buddhaa pidetään yhtenä Vishnun kymmenestä inkarnaatiosta. Vishnu kuuluu hindulaisten korkeimpien jumaluuksien kolminaisuuteen.

Buddha oli Vivekanandan mukaan *ishtadevata* eli valittu. ”Intian hindu-mukiksi” kutsuttu Vivekananda laati 1800-luvun lopulla Ramakrishna-järjestyksen. Dalai Lama totesi eräässä tilaisuudessa, että hän oli ylpeä intialaisesta syntyperästään. Tämä ei tietenkään miellyttänyt kiinalaisia, vaikka Dalai Lama tarkoittikin intialaisuudella niitä buddhalaisia perinteitä, joihin hän lukeutui.

Olennessa filosofinen ero buddhalaisuuden ja hindulaisuuden välillä on niissä korostuksissa, joilla ne määrittelevät äärimmäisen todellisuuden. Edellisen mukaan siinä tullaan *shunyata*-tilaan eli ”tyhjiyteen”, jälkimmäisessä päädytään Brahmaniin, ”ärettömään” ja ”täyteyteen”. Buddhalaisuudessa kaikki nähdään shunyatasta tullessa, kun taas hindulaisuudessa kaikki on Brahmania – niin kuin todetaan Mandukya-upanisadien toisessa mantrassa.

Kummastakaan näistä määritelmästä ei voida sanoa mitään järjellisesti ymmärrettävää tai ei-paradoksaalista. Ne molemmat ylittävät kaiken määriteltävissä olevan, mutta ovat itsessään kutsuneet suuria tietäjiä kokemaan itse ei-dualistista todellisuutta.

Shunyata käännetään usein ”tyhjyydeksi” tai ”ei-miksikään”. Kun buddhalaisuus levisi Kiinaan, niin sitä nimitettiin taolaisen vaikutuksen mukaisesti *wu nieniksi*, joka merkitsee ”hiljaisuutta”. *Shunyata*-näkemys muuttui siten asteittain olemassaoloa kuvaavasta tyhjyyssäitteestä tietoteoreettisen näkemyksen suuntaan, jossa asia tulkitaan mielen hiljaisuudeksi.

Kysyin v. 1995 japanilaiselta Rinzai Zen johtajalta hänen näkemyksistään *shunyata*sta ja sanan oikeasta kääntämisestä ja sain hämmästyttävän vastauksen. Hänen mukaansa sanan oikea käännös on ”valaisevuus”. Se on juuri sama ilmaus, jota monet hindulaiset tietäjät käyttävät kuvatessaan omia kokemuksiaan Brahmanista.

SISÄISYYKSISSÄ TAPAHTUVA VAPAUTUMINEN

Intialainen perinne on yhtä mieltä ainakin yhdestä asiasta, vaikka eri koulukunnissa on erilaisia näkemyksiä metafysiikasta: yhteinen kanta löytyy siinä, että vapautuminen tapahtuu ihmisen sisäisyyksissä, jossa muodostuu yksilöllisyyden todellinen olemus. Usko, käyttäytyminen, riitit ja seremoniat, auktoriteetit ja dogmit ovat luonteeltaan alempia kuin tietoisien itse-oivalluksen kyky.

Ainoa todellinen tavoite on tuntea atman, joka on kaikkien sanojen ja riittien tuolla puolen. *Mundaka-upanishadissa* (1.2:10) todetaan: ”Uskontojen parissa harhautuneet pysyvät tietämättöminä korkeammasta hyvästä omistautuessaan pelkästään rituaaleihin ja hyväntekeväisyyteen.”

Pyhät kirjoituksetkin menettävät auktoriteettiasemansa silloin, kun todellinen herääminen on tapahtunut. Kaikki rituaalit, kirjoitukset ja mielikuvat voivat olla avuksi ihmisen henkisessä kehityksessä, mutta tietyn vaiheen jälkeen ne saattavat muodostua esteiksi. Aina kun jokin symboli pyrkii hämärtämään ja ylittämään todellisen, täytyy sellainen hylätä, vaikka se olisi miten arvokas ja rakas tahansa. Ramakrishna kertoo:

Vihkimyksen jälkeen alaston [Tota Puri, hänen opettajansa] pyysi minua vetämään mieleni pois kaikista kohteista ja sulautumaan kontemplaatioissa atmaniin. Irrottaessani mieleni ulkoisesta maailmasta, siunatun äidin [jumalatar Kalin, jota olin palvonut] tuttu hahmo ilmaantui minulle säteilevänä, puhtaan tietoisuuden ydinolemuksena ja elävän todellisena. Minä lausuin alastomalle: ”Tämä on toivotonta. Minä en voi kohottaa mieltäni ehdollistumattomaan tilaan, enkä saavuttaa atmania.” Alaston hämmästyti ja totesi terävästi: ”Mitä! Sanot ettet voi tehdä sitä, mutta sinun on pakko!” Tämän sanottuaan hän katsoi minuun, huomasi sitten palasen rikkoutunutta lasia, ja poimi sen ylös. Hän painoi lasinpalan kärjen kulmakarvojeni väliin ja lausui: ”Keskitä mielesi tähän kohtaan.” Aloin päättävästi meditoida ohjeiden mukaan, ja kun nyt myös siunatun äidin hahmo ilmestyi minulle, niin käytin erotuskyvyn miekkaa ja sivalsin sillä hänet kahteen osaan. Silloin minun mieleni kohosi välittömästi kaiken dualismin yläpuolelle ja saapui nirvikalpaan, ei kaksinaiseen, yhdentyneeseen tietoisuuteen.³⁵

Kyse ei lopulta ole mistään erityisestä opista, kirkosta tai uskosta, vaan tietoisuudesta ja transsendentaalisesta kokemuksesta. Näkijät ovat kokeneet todellisuuden järjestyksen, joka on perustavaa laatua ja aiheuttaa muutoksen. He kehottavat jokaista etsimään tätä todellisuutta itsestään. Nykyaikaisen intialaisen viisauden edustajana Vivekananda toteaa:

Älä nojaudu oppeihin, dogmeihin, lahkoihin, kirkkoihin tai temppelisiin. Ne ovat merkitykseltään vähäisiä verrattuina ihmisen ydinolemukseseen, joka on luonteeltaan jumalallinen. Mitä enemmän tämä jumalallisuus kehittyy ihmisessä, sitä voimakkaampi ja parempi hän on. Osoittakaa elämällänne, ettei uskonto tarkoita sanoja, nimiä, lahkoja, vaan että se merkitsee henkisyiden toteutumista.³⁶

Buddhan opetuksissa on osuvat kommentit: ”Se ei ole laiskurille tarkoitettu oppi, vaan ihmiselle, joka ryhtyy tarmokkaasti toimeen.” (Anguttara Nikaya IV) Oppi ei tarjoa rauhaa ja turvallisuutta, vaan vaatii ihmiseltä vastuuntuntoa ja vapautta sekä maailmasta että Jumalasta (ulkonaisuudessa mielessä). Buddha totesi myös: ”Olkaa turva

itsellenne. Älkää hakeko mitään ulkoista turvaa.” (Mahaparinibban-asutta 11.33)

JUUTALAIS-KRISTILLINEN PERINNE

Minä nostan silmäni vuoria kohti: mistä tulee minulle apu? Apu minulle tulee Herralta, joka on tehnyt taivaan ja maan. Hän ei salli sinun jalkasi horjua, sinun varjelijasi ei torku. Katso, hän, joka Israelia varjelee, ei torku eikä nuku. Herra on sinun varjelijasi, Herra on suojaava varjosi sinun oikealla puolellasi. Ei polta sinua aurinko päivällä eikä kuu yöllä. Herra varjelee sinut kaikesta pahasta, hän varjelee sinun sielusi. Herra varjelee sinun lähtemisesi ja tulemisesi, nyt ja iankaikkisesti.

Ps. 121

Psalmi kuvaa kauniisti yhteen kaikkivoimaiseen, ikuisesti valvovaan ja armossaan täydelliseen Jumalaan suuntautuvaa juutalais-kristillistä uskoa ja toivoa. Juutalaisten Shemassa (rukouksessa) lausutaan: ”Kuule oi Israel, herra meidän Jumalamme, vain yksi on herra.” Hän on läsnä kaikessa, kaikkivoimainen ja kaikkitietävä. Hän on lempeä ja oikeamielinen. ”Jokainen, joka tekee vääryyttä ja katuu, saa heti anteeksi.”³⁷ Fromm korostaa lisäksi sitä, että rabbiininen perinne on tulkinnut YHWH:n viittaavan Jumalan laupiaaseen olemukseen. Oikeus ja pahantekijöiden rangaistus ovat kyllä tosiasioita, mutta Jumala osoittaa kuitenkin armollisuutta katuvaa sydäntä kohtaan.

Juutalaisuus, kristinusko ja islam ovat yhtä mieltä siitä, että ensimmäinen Jumalan ilmentämä totuus oli Abrahamin omaksuma yksijumalaisuus, monoteismi. ”Minä olen kaikkivaltias Jumala, kulje edelläni ja ole täydellinen. Minä teen liiton itseni ja sinun välille, ja saatan sinut lisääntymään suuresti -- Minä olen sinun kilpesi ja sinun suunnaton palkintosi.” (1. Moos. 17:1–2, 15:1)

Abrahamin yhteydessä Jumala oli paljastanut itsensä oman kansansa synnyttäjänä, johdattajana ja kaitsijana. Mooseksesta lähtien kaikki profeetat kuvaavat Jumalaa tällä tavoin. Buberin mukaan: ”Tällä ei ole mitään tekemistä myöhempien profeetallisten heijasteiden kanssa, vaan kyse on pikemminkin ajatuksen varhaisesta alkusyystä, jossa syntyminen ja johdatus kuuluvat tämän Jumalan luontoon.”³⁸

Jumala sinetöi tekemänsä liiton antamalla Abramille uuden nimen, *Abraham*. Raamatussa uuden nimen antaminen kuvaa aina hetkelistä tapahtumaa, joka aiheuttaa radikaalin muutoksen vastaanottajansa olemuksessa. Tässä tapauksessa se merkitsi tulemista Jumalan valitsemaksi. Jumala, joka kulkee näiden ihmisten mukana, kulkee myös valittujensa mukana – jotka itsekin ovat valinneet hänet. Jumala erottaa nämä valitut valitsemattomista ja pitää heidät luonaan, koska hän kulkee heidän kanssaan. Buberin mukaan Israelin historian lukemattomissa käänteissä: ”Tämä kaitsemisen ja antaumuksen, ilmennyksen ja päätöksen yhdistelmä – Jumalan rakkaus ihmistä kohtaan ja ihmisen rakkaus häntä kohtaan – pysyy suhteena, jossa ei ole ehtoja.”³⁹

Ihmisen ja Jumalan suhde on persoonan suhdetta toiseen persoonaan – se on luonteeltaan täysin persoonallinen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että suhde sisältäisi subjektiivista mielivaltaisuutta, toiveita, itsekkyyttä tai omaehtoisuutta. Se on persoonan todellisen ydinolemuksen, sielun, ja korkeimman persoonallisuuden, Jumalan, välinen suhde.

Tämä Jumala on kaukana persoonattomasta periaateesta. Hän on elävä Jumala, joka harjoittaa vuoropuhelua valittujensa kanssa suojaen heitä ja johdattaen heitä persoonallisesti profeettojensa välityksellä (kreikan sana *prophetes* tarkoittaa ”häntä, joka puhuu puolesta, häntä, joka on jonkin väline”). Profeetat puhuvat Jumalan auktoriteetilla, sillä hän on paljastanut itsensä heille ja käskenytt heitä tekemään niin.

Profeetta Jeremia (1:9) sanoi: ”Silloin herra ojensi kätensä ja kosketti suutani. Hän sanoi minulle: ’Katso, minä olen laittanut sanani sinun suuhusi.’” Kaikki raamatun profeetat, Abrahamista Mooseksen kautta Jeesukseen, puhuvat Jumalan valtuuksin ja tekevät hänen tahtonsa mukaan – usein vastentahtoisesti. Tämä kauhistuttava pysäyttää heidät ja käskyy heitä kulkemaan hänen nimissään, häntä totellen. Heidän voimansa on siinä, että he alistavat oman tahtonsa Jumalan tahtoon – ja Jumala hallitsee ihmiskunnan historiaa ja puuttuu siihen tarpeen vaatiessa.

JUMALAN YHTEISÖ

Jumalan enkeli lausui Jaakobille (1. Moos. 32:28): ”Sinun nimesi ei enää ole Jaakob, vaan Israel, sillä ruhtinaana sinun (RK -38: sillä sinä olet taistellut Jumalan ja ihmisten kanssa) mukanasasi on Jumalan voima ja miehiä, ja sinä olet voittanut.” Tätä Yahwehia, joka minä olen, kutsutaan sitten lukemattomia kertoja herraksi ja Israelin Jumalaksi. Israel ei tosin enää viittaa patriarkkaan, vaan Jumalan ihmisiin.

Jumala on siten valittujen ihmisten yhteisön Jumala. Jeesus on tästä samaa mieltä todetessaan: ”Minä olen’ lähetti minut Israelin huoneen kadotettujen lampaiden luokse.” (Matt. 15:24) Ei ole varmaa, viittasiko Israel-nimi alun perin ihmisiin vai pyhään kokoukseen, johon heimot kokoontuivat Mooseksen johdolla. Kummassakin tapauksessa Israel tarkoittaa joko sellaista, jota Jumala vetää puoleensa tai sitä, että Jumala hallitsee.

Riippumatta yhteisön nimen historiallisesta alusta, kirjoitusten nojalla on selvää, etteivät Jumalan tai Uuden testamentin Jeesuksen ilmennykset olleet luonteeltaan pelkästään Jumalan ja yksittäisen henkilön välisiä. Jumala ei paljastanut itseään pelastaakseen yksilöllisen sielun (sen jaloudesta riippumatta), vaan saattaakseen tahtonsa koko yhteisön tietoisuuteen.

Keskustelu käydään aina Israelin ja Jumalan välillä, vaikka se välttämättä osoitetaankin tapahtuvan jonkun erityisesti asiaan voidellun edustajan kautta. Sama pätee myös kristinuskossa: kirkko on Kristuksen mystinen ruumis, joka yhdistää kaikki siihen lukeutuvat jäsenet. Itäisen ortodoksisuuden venäläisessä haarassa todetaan: ”Ihminen yksinään voi olla kirottu, mutta pelastettu vain muiden joukossa.”⁴⁰

Kristillisyydessä ihmisten ja Jumalan välinen suhde muuttui varsin paljon juutalaiseen perinteeseen nähden. Tämä muutos aiheutui kreikkalaisesta ajattelusta, jossa ihmisten suhde Jumalaan nähtiin yksilöllisenä. Yksilöllistymisen juuret ovat Psalmeissa ja viisauks kirjallisuudessa – ennen muuta Jeremiaassa. Prosessi saatettiin tosin täyteen määrään vasta apostoli Paavalin aikoihin.⁴¹

Useat tutkijat pitävät tätä muutosta niin tärkeänä, että sen katsotaan johtaneen aivan toisenlaiseen uskoon.⁴² Tämän seikan merkittävyydestä huolimatta juutalais-kristillisessä perinteessä korostetaan

yleisesti varsin paljon yhteisöllisyyttä. Vanhan testamentin aikoihin yksilö syntyi tiettyyn yhteisöön tai valitsee kristilliseen tapaan kääntymisensä jälkeen kuuluvansa johonkin – niin että koko yhteisö on muodostunut pelkästään kääntyneistä. Tämä yhteistä uskoa tunnustava yhteisö pysyy koossa uskonnollisen määräyksen johdosta, joka kehottaa rakastamaan uskonveljiään.

USKO

Aikaisemmin todettiin, että ihmisiä valitseva on myös ihmisten vallinnan kohde. Miten sitten ihmiset valitsevat hänet? Mitä ihmiset tekevät vastapuolisesti Jumalan kanssa tehdyn liiton hyväksi, jossa hän lupaa suojella ja johdattaa heitä? Juutalais-kristillisen perinteen nojalla voidaan antaa yksiselitteinen, yhden sanan vastaus: ihminen voi vain *uskoa*. Usko on täydestä sydäimestä harjoitettua luottamusta niitä viestejä kohtaan, joita ovat Jumalan ilmennykset Toorassa, profeettojen kautta ja Jeesus Kristuksen välityksellä. Usko on antautumista ja uudistumista sille, joka käskee uskomaan ja antautumaan. Usko edellyttää täydellistä alistumista sen Jumalan valtaan, joka ei koskaan torju tai nuku.

Usko on myös radikaalia avoimuutta sille olemuksen moninaisuudelle, jota luonnehditaan persoonalliseksi Jumalaksi ja jonka pyhin ja salaisin nimitys on ”MINÄ OLEN” (2. Moos. 3:14). Uskon avulla me huomaamme oman elämellisyytemme ja syntimme sekä luovumme kaikesta pöyhkeilystämme ja halustamme elää omin neuvoin. Usko on ehdotonta luottamusta Jumalan armoon, ja uskon kautta me voimme pelastua. Paavali kirjoittaa (Room. 14:23): ”Kaikki mikä ei ole uskoa, on syntiä.” Raamatullisen uskon tärkein ominaisuus ei ole tieto, vaan usko.

Luotujen ihmisten pitää ennen muuta oivaltaa oma mitättömyytensä majesteettisen Jumalan rinnalla. Vaikka ihmiset oli luotu Jumalan kuviksi, heidät karkotettiin pian Eedenin paratiisista, koska he olivat syöneet tiedon puun kiellettyjä hedelmiä.

”Ja Herra Jumala sanoi: ’Katso, ihminen on tullut sellaiseksi kuin joku meistä, niin että hän tietää hyvän ja pahan. Kun ei hän nyt vain ojentaisi kättänsä ja ottaisi myös elämän puusta ja

söisi ja eläisi iankaikkisesti!’ Niin Herra Jumala ajoi hänet pois Eedenin paratiisista viljelemään maata, josta hän oli otettu. Ja hän karkotti ihmisen.” (1. Moos. 3:22–24)

Tuomitseva Jumala rankaisee kaikkia, jotka eivät tottele häntä. Tottelemattomuus hävittää uskon, sillä sekä Vanhan että Uuden testamentin mukaan usko tarkoittaa juuri tottelevaisuutta.

”Loppusana kaikesta, mitä on kuultu, on tämä: Pelkää Jumalaa ja pidä hänen käskynsä, sillä niin tulee jokaisen ihmisen tehdä. Sillä Jumala tuo kaikki teot tuomiolle, joka kohtaa kaikkea salassa olevaa, olkoon se hyvää tai pahaa.” (Saarn. 12:13–14)

YLITTÄMÄTÖN KUILU

Opetusta siitä, ettei ihmisten pidä kysellä Jumalan teistä ja motiiveista, korostetaan kaiken aikaa. Voimme todeta tämän kertomuksessa Baabelin tornista (1. Moos. 11:1–9) tai Jobin kirjasta. Jälkimmäisessä (lukuissa 38–42) tuodaan selkeästi esiin sitä, että Jumalan majesteettisten voimien ja inhimillisten olentojen kykenemättömyyden välillä on ylittämätön kuilu. Jumala haastaa Jobia:

”Missä olit silloin, kun minä asetin maan perustukset, sano, jos olet ymmärtänyt -- Voitko korottaa äänesi pilviin, niin että vesien runsaus voi sinut peittää? -- Opastaako häntä sellainen, joka tyytyy kaikkivaltiaaseen? Vastatkoon sinulle hän, joka moittii Jumalaa -- Minä tiedän, että sinä voit tehdä kaiken ja että yksikään ajatus ei ole sinulta salassa. Minä inhoan itseäni ja harjoitan katumusta pölyn ja tuhkan keskellä.”

Varsinkin Vanha testamentti vakuuttaa, että ihmisten täytyy tietää oma paikkansa Jumalan silmissä. Jesaja (40:6–8) kirjoittaa:

”Ääni sanoo: ’Julista!’ Toinen vastaa: ’Mitä minun pitää julistaman?’ Kaikki liha on kuin ruoho, ja kaikki sen kauneus kuin kedon kukkanen: ruoho kuivuu, kukkanen lakastuu, 72 kun Herran henkäys puhaltaa siihen. Totisesti, ruohoa on kansa. Ruoho kuivuu, kukkanen lakastuu, mutta meidän Jumalamme sana pysyy iankaikkisesti.”

Kierkegaard totesi: ”Jumalan edessä ihminen on aina väärässä.”⁴³ Samansisältöisiä lausumia löytyy myös Jobilta (9:1) ja Paavalilta (Room. 3:20).

Yksi pelastumisen tärkeimmistä ehdoista on sen oivaltaminen ja siihen alistuminen, että ihmisen ja jumaluuden välillä on suuri kuilu. Me emme voi pyrkiä hänen kaltaisikseen. Sellainen pyrkimys olisi jopa suurin kaikista synneistä, koska se viittaa paholaisen ydinolemuksen. Adam tunsu houkutusta tällaiseen, ja häntä rangaistiin. Lufifer syyllistyi juuri tähän, ja hänet karkotettiin taivaasta.

Inhimilliset olennot eivät voi pelastua omin voimin, sillä pelastus tulee ulkopuolelta, Jumalan armosta. Paavali toteaa tästä, että ihmisen pitää rukoilla lakkaamatta (1. Tess. 5:17). Meidän tulee pelätä pelastavaa Jumalaa, joka on *totaliter aliter*, jotakin aivan muuta, ulkopuolella oleva täydellinen ja ainoa todellisuus.

”Isä ja minä olemme yhtä.”

Niin juutalaiset ottivat taas kiviä maasta kivittääksensä hänet.

Jeesus vastasi heille: ”Minä olen näyttänyt teille monta hyvää tekoa, jotka ovat Isästä; mikä niistä on se, jonka tähden te tahdotte minut kivittää?”

Juutalaiset vastasivat hänelle: ”Hyvän teon tähden me emme sinua kivitä, vaan jumalanpilkan tähden, ja koska sinä, joka olet ihminen, teet itsesi Jumalaksi.” (Joh. 10:30–33)

Näistä Jeesus Kristuksen lausunnoista huolimatta ykseys tai samuus Jumalan kanssa ei ole tullut merkittäväksi henkiseksi näkökannaksi raamatullisissa puitteissa, joissa väitetään inhimillisten olentojen ja Luoja-Jumalan välillä olevan ylittämätön kuilu. Kaikkea mystiikkaa on epäilty – etenkin jos siinä on esitetty monistisia tulkintoja, joissa sielun sanotaan voivan tulla yhdeksi Jumalan kanssa.

Tämä on totta erityisesti ennen kristinuskoa vallinneessa juutalaisuudessa ja protestanttisuuden pääsuuntauksissa, joista ei pelkästään puutu mystiikka, vaan ne asettuvat lisäksi kaikkea sellaista vastaan.⁴⁴ Luodun olennon ei tule milloinkaan unohtaa täydellistä riippuvuuttaan Jumalan armosta, joka tulee ehdoitta, jos on tullakseen. Tämä armo ei ole palkkio mistään, eikä

sitä voida vaatia tai voittaa minkäänlaisten ponnistusten kautta, vaan se tulee täysin ansiottomana ja ansaitsemattomana siunauksena.

Kierkegaard kirjoitti: ”Korkein ihmisen velvoitteista on se, että hän sallii itsensä vakuuttua siitä, ettei hän itse kykene tekemään yhtään mitään.”⁴⁵

PELASTUKSEN TOIVO

Paavali kirjoittaa (Hepr. 11:1): ”Usko on luja luottamus siihen, mitä toivotaan, ojentautuminen sen mukaan, mikä ei näy.” Toivo kohdistuu lunastukseen synnistä ja kuolemasta. Mikäli me luotamme herraan, hän suo meille ikuisen pelastuksen. Psalmissa 46:1 todetaan: ”Jumala on meidän turvamme ja väkevyytemme, apumme hädässä aivan vahva.” Psalmissa (46:1 ja 5–6) todetaan: ”Jumalaa yksin minun sieluni hiljaisuudessa odottaa, häneltä tulee minulle apu (pelastus). Hän yksin on minun kallioni, minun apuni ja turvani: en minä suuresti horju. Odota yksin Jumalaa hiljaisuudessa, minun sieluni, sillä häneltä tulee minun toivoni. Hän yksin on minun kallioni, minun apuni ja turvani: en minä horju.”

Paavali ylistää suuresti toivon merkitystä 1. Korinttolaiskirjeessä (13:13). Juutalaisuus tarjoaa elävää toivoa siitä, että Jumala tulee vapauttamaan Israelin vankeudesta ja nostamaan sen entiseen kukoistukseensa. Tällainen toivo ruokki profeettojen ennustuksia pelastuksesta ja ilmeni myös Psalmien kaltaisissa hymneissä. Sen klassinen ilmaus on löydettävissä apokalyptisesta kirjallisuudesta.⁴⁶ Klassinen toivon muoto oli yhteisöllinen.

Jeesuksen myötä toivosta muodostui kuitenkin yksilöllinen. Se nojasi eskatologiaan ja oli tekemisissä lunastuksen ja kuoleman jälkeisen elämän kanssa. Jeesus uskoi, että uusi järjestys oli tulossa, joten ratkaisujen aika oli käsillä. ”Aika on täyttynyt, ja Jumalan valtakunta on tullut lähelle.” (Mark. 1:15)

Monien kristityiden tärkein uskonnollinen kokemus on toivo – ei usko tai rakkaus. He toivovat kuoleman jälkeistä pelastusta ja pääsyä tulevaisuudessa Jumalan valtakuntaan. Usko ja toivo ovat niiden

asenteita, jotka odottavat tulevaisuudessa ottavansa vastaan Jumalan armon. Tällainen suhtautuminen on luonteeltaan juutalais-kristillistä, koska sen mukaan ihminen itse ei voi tehdä mitään pelastuksensa hyväksi. Hänen on jätettävä kohtalonsa Jumalan armon varaan ja pelkästään toivottava pelastusta. Tällaisesta käy esimerkiksi Matteus 19:27–29:

Silloin Pietari vastasi ja sanoi hänelle: ”Katso, me olemme luopuneet kaikesta ja seuranneet sinua; mitä me siitä saamme?” Niin Jeesus sanoi heille: ”Totisesti minä sanon teille: siinä uudestisyntymisessä, jolloin Ihmisen Poika istuu kirkkautensa valtaistuimella, saatte tekin, jotka olette minua seuranneet, istua kahdellatoista valtaistuimella ja tuomita Israelin kahtatoista sukukuntaa. Ja jokainen, joka on luopunut taloista tai veljistä tai sisarista tai isästä tai äidistä tai lapsista tai pelloista minun nimeni tähden, on saava monin verroin takaisin ja perivä iankaikkisen elämän.”

Toivo vahvistaa meidän uskoamme. Samoin toimii myös rangaistuksen ja ikuisen kadotuksen pelko. Toivo ja pelko, usko ja epäusko ovat toistensa metafysisiä ja psykologisia vastineita, jotka voivat herätellä toinen toisiaan. Ihminen saattaa jatkuvasti pelätä, ettei hän saavuta toivomaansa asiaa eikä siten voi välttyä uskomattomia odottavalta ”helvetin tuomiolta” (Matt. 23:33). Toivon ylläpitäjä on Jumala ja taivas, kun taas paholainen vastaa pelosta ja helvetistä. Eivät pelkästään usko ja toivo ole juutalais-kristillisiä uskonnollisia asenteita – niihin lukeutuvat myös epäily ja pelko.

LÄHIMMÄISTEN RAKASTAMINEN

Paavalin 1. Korinttolaiskirjeen julistuksen kolmas hyve on rakkaus: ”Niin pysyvät nyt usko, toivo, rakkaus, nämä kolme; mutta suurin niistä on rakkaus.” Jaakobin kirjeessä todetaan: ”Mitä se hyödyttää veljeäni, jo ihmisellä on uskoa, mutta ei tekoja? Voiko usko pelastaa hänet? -- Tiedä, sinä turha ihminen, että ilman tekoja usko on kuollutta.”

Tällainen on tyyppillistä Uuden testamentin kirjoituksissa, mutta intialaisesta perinteestä on turha etsiä kohtia, joissa korostettaisiin

rakkaudellisten tekojen merkitystä tarpeessa olevien hyödyksi yhtä voimakkaalla tavalla kun seuraavassa Matteuksen evankeliumin kohdassa (25:34–49):

Silloin Kuningas sanoo oikealla puolellaan oleville: ’Tulkaa, minun Isäni siunatut, ja omistakaa se valtakunta, joka on ollut teille valmistettuna maailman perustamisesta asti. Sillä minun oli nälkä, ja te annoitte minulle syödä; minun oli jano, ja te annoitte minulle juoda; minä olin outo, ja te otitte minut huoneeseenne; minä olin alaston, ja te vaatetitte minut; minä sairastin, ja te kävitte minua katsomassa; minä olin vankeudessa, ja te tulitte minun tyköni.’

Silloin vanhurskaat vastaavat hänelle sanoen: ’Herra, milloin me näimme sinut nälkäisenä ja ruokimme sinua, tai janoisena ja annoimme sinulle juoda? Ja milloin me näimme sinut outona ja otimme sinut huoneeseemme, tai alastonna ja vaatetimme sinut? Ja milloin me näimme sinun sairastavan tai olevan vankeudessa ja tulimme sinun tykösi?’ Niin Kuningas vastaa ja sanoo heille: ’Totisesti minä sanon teille: kaikki, mitä olette tehneet yhdelle näistä minun vähimmistä veljistäni, sen te olette tehneet minulle.’

Nykyiset kääntäjät kääntävät aivan oikein Paavalin kolmatta hyvettä kuvaavan kreikan *agabe*-sanan rakkaudeksi eikä hyväntekeväisyydeksi, sillä jälkimmäinen liitetään usein hyväntahtoisuuteen tai 76 konkreettisiin tekoihin. Paavalin *agabe* on ilmeisesti jotakin paljon suurempaa, jota hänen hieno rakkauden ylistyksensä ilmentää:

”Ja vaikka minä jakelisin kaiken omaisuuteni köyhäin ravinnoksi, ja vaikka antaisin ruumiini poltettavaksi, mutta minulla ei olisi rakkautta, ei se minua mitään hyödyttäisi. – – Rakkaus ei koskaan häviä; mutta profetoiminen, se katoaa, ja kielillä puhuminen lakkaa, ja tieto katoaa.” (1. Kor. 3:3,8)

Ennen muuta, Jumala rakastaa ihmistä niin, että hän antoi ”ainosyntisen poikansa” (Joh. 3:16). Vapauttaakseen ihmiskunnan synneistä. Tämä ”ikuisesti Jumalana ollut Jumalan poika ei pitänyt kiinni tästä samuudesta johtuvista etuoikeuksista, vaan irrotti itsensä kaikista eduista alistuen orjan asemaan syntyessään kuolevaiseksi ihmiseksi.

Ihmiseksi synnyttyään hän nöyryytti itsensä ja eli äärimmäisen kuuliaista elämää aina kuolemaansa saakka. Hänen kuolemansakin oli tavallisen rikollisen kuolema” (Fil. 2:6–8).

Jumalan poika kuoli ilmaistakseen rakkautensa, sillä ”ei ole sen suurempaa rakkautta kuin että ihminen antaa henkensä ystäviensä puolesta” (Joh. 15.13). Tämän vastineeksi Jumala vaatii hänen rakastamistaan ja kuuliaisuutta hänen käskyjään kohtaan. ”Ja rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi ja kaikesta voimastasi.” (5. Moos. 6:5)

Jumalan lahjaksi antama rakkaus ja hänen ihmisiltä odottama rakkaus ovat toistensa vastineita. Joskus alku on ylhäältä: ”Sen tähden, että Herra rakasti teitä ja tahtoi pitää valan, jonka hän oli vannonut teidän isillenne.” (5. Moos. 7:8) Toisinaan se tulee alhaalta: ”Ja nyt, Israel, mitä Herra, sinun Jumalasi, sinulta muuta vaatii, kuin että pelkääte Herraa, sinun Jumalaasi, että aina vaellat hänen teitänsä ja rakastat häntä, ja että palvelet Herraa.” (5. Moos. 10:12)

Kaikki Jumalan vaatimukset uskollisten ihmisten suhteen johtuvat yhdestä asiasta: että he rakastavat häntä, turvautuvat häneen, seuraavat hänen teitään, kuulevat hänen äänensä, pitävät hänen käskynsä ja palvelevat häntä (5. Moos. 10:12, 13, 20 ja 11:1, 22 ja 13:5, 18 ja 19:9). Herra Jumala tahtoo ihmistensä olevan yhtä pyhiä, täydellisiä ja armollisia kuin hän (3. Moos. 19:2, Matt. 5:48, Luuk. 6:36).

”Opettaja, mikä on suurin käsky laissa? Niin Jeesus sanoi hänelle: ’Rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi ja kaikesta mielestäsi.’ Tämä on suurin ja ensimmäinen käsky. Toinen, tämän vertainen, on: ’Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi.’ Näissä kahdessa käskyssä riippuu kaikki laki ja profeetat.” (Matt. 22:36–49)

Missään muussa ihmisten tekemässä kirjoituksessa ei ihmisen rakkautta toista kohtaan ole korotettu samalle tasolle kuin Jumalan rakastamista. Tämä käsky sisältää kaikki muut eettiset säännöt. Tämän lisäksi ei enää ole tarpeen muotoilla määritelmiä, sillä kaikille on nyt selvää, miten me haluamme muiden kohtelevan meitä vastaavissa tilanteissa.

Tämä lähimmäisen rakkauden korostus ei ole yksittäinen tapaus juutalais-kristillisessä perinteessä. Kolmannessa Mooseksen kirjassa (19:18) löytyy vastaava määräys: ”Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi.” Sanotaan, että rabbi Hillel on 1. vuosisadalla eKr. laatinut Tooran kultaisen säännön: ”Sitä mitä vihaat, älä tee lähimmäisesellesi. Tässä on koko Toora, loppu on vain sen selitystä. Mene ja opi tämä sääntö.” (Talmud, Shabbat 31a, *Suuri Periaate*)

Seuraavalla vuosisadalla rabbi Akiba yhdisti koko lain muotoon: ”Rakasta lähimmäistäsi kuin itseäsi.” (Kedoshim 19:18, Toras Kohanim. Ks. myös Talmud Yerushalmi, Nedarim 9:4, Bereishis Rabbah 24:7)

Me kuulemme Paavalin sanat: ”Sillä kaikki laki on täytetty yhdessä käskysanassa, tässä: ’Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi.’” (Gal. 5:14) Tämä käsky on niin voimakas, että siitä usein näyttää muodostuvan koko perinteen keskeisin ajatus, joka peittää alleen kaikki aikaisemmat määräykset, joissa meitä kehoitettiin rakastamaan Jumalaa.

JUMALAN RAKASTAMINEN

Loppujen lopuksi meidän pitää kuitenkin palata Jumalan luokse, sillä täällä alhaalla ei ole pelastusta – eikä siten mitään pelastusta muuten kuin hänen kauttaan. Niin kauan kun elämme alemman luontomme tasolla, syntiset halut vaikuttavat kehojemme kautta ja tuottavat kuolettavia hedelmiä. Meidän syntimme voidaan poistaa ainoastaan silloin, jos me kadumme niitä ja palaamme Jumalan luo (Room. 7:5, Ap.t. 3:19).

Aikaisemmin todettiin, että kreikan katumukseksi käännetty sana on Uudessa testamentissa *metanoia*. Se merkitsee mielen muutosta. Me voimme toivoa vapautusta synneistä, kärsimyksistä ja kuolemasta vain jos me muutamme mielemme ja sydämemme sekä suuntaudumme henkisen luontomme mukaan.

Matteus (18:3) kirjoittaa: ”Totisesti minä sanon teille: ellette käänny ja tule lasten kaltaisiksi, ette pääse taivasten valtakuntaan.” Niin kauan kun luotamme ainoastaan omiin voimiimme ja maalliseen mieleemme, me olemme Paavalin mukaan pahalaisen käsissä. Me

voimme vapautua hänestä vain jos suuntaamme uskomme ja luottamuksemme Jumalaan, Israelin pyhään. Paavali toteaa: ”Me tiedämme, että niin kauan kuin kotonamme on tämä ruumis, me olemme irti Jumalasta” (2. Kor. 5:6), ja Luukas (13:3) jatkaa: ”Ellemme muutu sydämässämme ja kadu, me joudumme kadotukseen.” Jumalan armo on kuitenkin ylenpalttinen, mikäli me vakavasti etsimme häntä.

”Katselkaa kedon kukkia, kuinka ne kasvavat; eivät ne työtä tee eivätkä kehrää. Kuitenkin minä sanon teille: ei Salomo kaikessa loistossansa ollut niin vaatetettu kuin yksi niistä. Jos siis Jumala näin vaatteeta kedon ruohon, joka tänään kasvaa ja huomenna uuniin heitetään, eikö paljoa enemmän teitä, te vähäuskoiset? Älkää siis murehtiko sanoen: ’Mitä me syömme?’ tahi: ’Mitä me juomme?’ tahi: ’Millä me itsemme vaatetamme?’ Sillä tätä kaikkea pakanat tavoittelevat. Teidän taivaallinen Isänne kyllä tietää teidän kaikkea tätä tarvitsevan. Vaan etsikää ensin Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttansa, niin myös kaikki tämä teille annetaan.” (Matt. 6:28–30)

ERILAISIA SUUNTAUKSIA

Läntinen ja itäinen suuntaus eroavat selvästi toisistaan. Niihin lukeutuu suuri määrä erilaisia ihmisiä, joilla on erilaisia ajatuksia ja harjoitustapoja. Voidaan kuitenkin sanoa, että kaikki asiat, jotka löytyvät toisesta perinteestä, löytyvät myös jossakin muodossa toisesta. Nämä kaksi pääsuuntausta ovat sosiaalisesti, filosofisesti ja teologisesti tarkastellen hyvin erilaisia.

Ihmisen täytyy vapautua juuri oman pääsuuntauksensa luomista ajatuksista ja vaikutuksista silloin, kun hän alkaa taistella omien kulttuuristen ehdollistumiensa kanssa. Silloin hän on vapaampi liikkumaan perinteensä ja myös oman olemuksensa korkeampia lähteitä kohden.

Tietoisuus toisenlaisesta perinteestä, jossa ei nähdä ihmisen asemaa ja mahdollisuuksia samalla tavoin kuin omaksumassamme, saattaa vapauttaa meidät havaitsemaan tilanteita tuoreen silmin. Tässä prosessissa me voimme alkaa kysellä ja ymmärtää oman näkemyksemme ja olemuksemme todellista luonnetta. Näkemyksemme saattaa

olla ehdollistumiemme verhoamaa tai sitten suoraa ja tuoretta. Olemuksemme voi olla pinnallinen tai syvä.

Raamatulliset ja intialaiset perinteet näyttävät eroavan toisistaan todella paljon, huolimatta siitä, että niiden kohteena ovat samat inhimilliset olosuhteet. Näiden kahden välinen kuilu on syntyisin jo aivan alusta, tai ainakin hyvin läheltä sitä. Historiallisista alkutiloista huolimatta nämä kaksi perinnettä ovat yksilöä ajatellen omaksuneet hyvin erialaiset lähtökohdat.

Toinen aloittaa ihmisestä, toinen Jumalasta. Intiassa kaikki henkilö on kosketuksissa yksilölliseen persoonaan. Tämä huomaa itsensä sekä persoonallisen että tietoisuuden tason luomissa kahleissa ja alkaa ponnistella itsetoteutusta kohden vapautuakseen pakonomaisista toimista, joita karman laki on tuonut hänen koettavakseen.

Mahabharata toteaa: ”Kerron sinulle Brahmanin salaisuuden. Ei ole olemassa mitään suurempaa kuin ihminen.”⁴⁷ Perinteestä löytyy kyllä apua, ohjausta, askelmerkkejä ja opettajia, mutta ei yhtään pelastajaa. Buddha lausuu: ”Pyri pelastukseesi ahkerasti ponnistellen.”

Raamatullisessa perinteessä lähtökohtana on Jumala. Hän on aktiivinen toimija, joka kutsuu ihmisiä vastaamaan ilmoituksensa luomiin haasteisiin. Kun me tulemme tietoisiksi itsestämme, me oivallamme, miten kauas synnin tilaan olemme vajonneet siitä, mitä Jumala meiltä edellyttää. Meidän tietoisuutemme itsestämme tulee Jumalan kautta – itse emme ole mitään. Meidän pelastuksemme muodostuu tämän asian myöntämisestä ja täydellisestä antautumisesta Jumalan tahnoon ja armoon. Efesolaiskirjeessä (2:8–9) todetaan: ”Sillä armosta te olette pelastetut uskon kautta, ette itsenne kautta – se on Jumalan lahja – ette tekojen kautta, ettei kukaan kerskaisi.”

Paavali (Fil. 2:12–13) kirjoittaa: ”Teidän pitää olla kuuliaisia – teidän täytyy työskennellä pelastuksenne eteen pelosta vavisten, koska teissä toimiva Jumala vaikuttaa valitsemillaan tavoilla sekä tahtoon että tekoihin.”

Juutalaiset ja kristityt ovat hyvin luottavaisia Jumalan armoon ja suojelukseen, jonka varaan he voivat antautua kuin lapset äitinsä huomaan.

Herra on minun paimeneni, ei minulta mitään puutu. Viheriäisille niityille hän vie minut lepäämään; virvoittavien vetten tykö hän minut johdattaa. Hän virvoittaa minun sieluni. Hän ohjaa minut oikealle tielle nimensä tähden.

Vaikka minä vaeltaisin pimeässä laaksossa, en minä pelkäisi mitään pahaa, sillä sinä olet minun kanssani; sinun vitsasi ja sauvasi minua lohduttavat.

Sinä valmistat minulle pöydän minun vihollisten silmien eteen. Sinä voitelet minun pääni öljyllä; minun maljani on ylitsevuotavainen.

Sula hyvyys ja laupeus seuraavat minua kaiken elinaikani; ja minä saan asua Herran huoneessa päivieni loppuun asti.

(Ps. 23:1–6)

Intialaisessa perinteessä esiintyy useita jumalallisia inkarnaatioita (*avataaroja*), joilla on jokin tehtävä kyseisen ajan vaatimusten suhteen. Ruumistumat saattavat tapahtua ihmisen tai eläimen muodossa. Raamatullisessa perinteessä Jumalan inkarnoituminen eläimen hahmoon on täysin mahdoton ajatus – jopa ajatus ruumistumista ihmishahmoon on juutalaisessa ja islamilaisessa perinteessä lähinnä pyhinhäväistystä.

Kristinusko tuntee tietenkin yhden poikkeuksen, Jeesus Kristuksen, joka oli Jumalan ainosyntyinen poika ja hänen kaltaisensa (Joh. 3:16, Fil. 2:6). Suuri kirkolliskokous julisti Jeesus Kristuksen täysin inhimilliseksi ja täysin jumalalliseksi, eikä ketään suurenmoistakaan persoonaa voitaisi pitää hänen kanssaan yhtä jumalallisena.

Kristillisyyden päävirtaus tulkitsee Jeesuksen ilmeisen mystisetkin sanomat profetallisen perinteen jumalayhteyden mukaan niin, että hän poikkeaa täysin kaikista muista. Ihmisten paikka on täällä, Jumalan siellä – ja Jumala on täysin ajattelun ja kokemusten yläpuolella.

Profetallinen perinne ei hyväksy sitä, että olemukseen sisältyisi tasoja, joissa tapahtuisi pystysuoraa liikettä. Perinteen mukaan ihminen ja eläin – etenkin ihminen ja Jumala ovat täysin erillisiä. Kaikki yritykset muuntaa ihmiskuntaamme jumalallisuuden suuntaan ovat turhuutta, rikkeitä ja syntiä.

Intialaiset viisaat etsivät yleensä valaistusta sisäisyyksistään, kun taas raamatulliset profeetat etsivät Jumalaa, joka paljastaa itsensä heille käskyissään. Kummassakin perinteessä tulkitaan eri tavalla ne pyhät hetket, joissa ihmisen sielun sisin olemus on yhteydessä äärimmäisen todellisuuden kanssa.

Kokemukset saattavat olla radikaalisti erilaisia, joka johtuu kunkin ihmisen psyyken alkuperäisestä kaksinaisuudesta. Todennäköisesti kyse on kuitenkin saman yhteyden erilaisista tulkinnoista eri kielten ja kulttuureiden puitteissa. On mahdollista, että henkiseltä tasoltaan nämä kokemukset ovat olennaisesti samanlaisia. On syytä mainita, että suuri juutalainen filosofi Filon (30 eKr. – 50 jKr.) tulkitsi profeettallisen kokemuksen kreikkalaiseen tapaan mystisenä ekstaasina.

Kummassakin tapauksessa erilaiset uskonnolliset käsitykset ja niihin liittyvät termit ovat syntyneet tästä kahdenlaisen kokemuksen tai saman kokemuksen kahdenlaisten tulkintojen välisestä ristiriidasta. Toinen korostaa *syntiä, uskoa, rukousta, ilmennystä, armoa ja pelastusta*. Edelliset ovat juutalais-kristillisen pelastuskirjallisuuden avainsanoja ja muodostavat koko perinteen keskuksen.

Nämä sanat kuulostavat hindulais-buddhalaisissa yhteyksissä hie-man oudoilta. Niissä korostetaan toisenlaisia sanoja ja ajatuksia: *avidyamaya* (tietämättömyyden harha), *jñana* (tieto, tietoisuus), *sadhanajooga* (yhdentävä harjoitus), *samādhi* (meditaation huipentuma), *bodhi* (valaistuminen) ja *moksha* (vapautuminen).

Juutalais-kristillisissä perinteissä pelastuksen toivo tulee ulkoa, Jumalalta, joka on ulkopuolinen absoluutti ja äärimmäinen auktoriteetti. Ihmisen usko riippuu Jumalan historiallisesta hänen valitsemiansa erityisten puhemiesten kautta tapahtuvasta ilmoituksesta. Ihmisen suhdetta Jumalaan välittävät raamatullisessa perinteessä suoraan tai epäsuorasti hänen profeettansa, sanansa tai kirkkonsa.

Tämän johdosta kaikkia välittömiä kokemuksia epäillään, sillä todellinen välittömyys poikkeaa kirjallisista tulkinnoista, laitostuneista muodoista tai järjellisistä väittämistä. Viimeiset pyrkivät rajoittamaan todellisuutta vaatimalla sitä, että ainoa oikea Jumala on ilmaissut itsensä ainoan oikean Sanan ja kirkon kautta.

Äärimmillään kaikki poikkeavasti uskovat suljetaan pois yhteisöstä, ei-hyväksytyt kirjoitukset asetetaan kiroukseen, harhaoppiset poltetaan ja pakanat julistetaan kadotukseen. Kaikki tällaiset vainot muodostavat omalaatuisten taakan raamatullisten uskontojen harteille.

Tähän saadaan kuitenkin jotakin järkeä, kun oivallamme sen radikaalin metafyyssisen, Jumalan ja ihmisen välisen dualismin, joka läpäisee profeettallisen perinteen pääsuuntauksen. Juuri tämä dualismi on vastuussa siitä ristiriitaisesta ajattelusta, joka on vuosisatoja vallinnut länsimaisessa ajattelussa. Siinä esiintyy pysyviä jännitteitä yksilön ja kosmoksen, ulkoisten tieteellisten tosiseikkojen ja sisäisen maailman henkisten arvojen, ajan ja ikuisuuden sekä tämän ja tuon rannan välillä.

Näissä asioissa vain harvoin päästään luoviin synteeseihin. Näin on käynyt erityisesti uudenaikaisen tieteen, protestanttisuuden, kapitalismin ja yksilöllisyyden kasvun aikaan. Tiivistäen voidaan sanoa, että nämä seikat tulevat ilmi suorassa joko-tai-kiistelyssä, jossa toisen menestys tarkoittaa toisen tappiota.

Intialaisten perinteiden mukaan vapautuminen tapahtuu sisäisesti yksilön kaikkein sisäisimmän ytimen kautta, joka on sama kaikilla olennoilla. Perinteessä ei siten ole mitään metafyyssistä dualismia. Intialaisille jumalat ja demonit ovat kaikki meidän sisässämme – eli muodostavat meidät.

Ihmisen etsinnän kohde ei siten ole sisällä tai ulkona, subjektiivinen tai objektiivinen eikä edes hyvä tai paha. Se on kaikkien kaksinaisuuksien ja ristiriitaisuuksien yläpuolella. Mitään ulkoista absoluuttia ei ole olemassa. Lopullinen auktoriteetti on meissä oleva atman, joka ei tietenkään ole ihmisen ego.

Ihmisen oma syvin kokemus on ratkaisevassa asemassa täysin riippumatta minkään pyhän kirjoituksen oikeellisuudesta. Shankara toteaa: ”Silloin kun herääminen tapahtuu, pyhät kirjoitukset eivät enää ole auktoriteetteja.”⁴⁸ Tässä on se vaarana asioiden täydellinen suhteellistaminen ja lukemattomien jumalien, lahkojen ja kulttien kritiikitön hyväksyminen. Tältä näkökannalta eivät mitkään ajan ja tilan puitteissa tapahtuvat ilmoitukset ole toistaan parempia.

Kansanomaisella tasolla saattaa maallinen historia ja jopa koko aikaan ja tilaan sijoittuva maailma kadottaa merkityksensä. Sen sanotaan oleva kosmisen viettelijän, mayan leikkiä, jonka houkuttavista pauloista ihmisen pitäisi pyrkiä pakoon, koska vapaus ei tule nimien ja muotojen maailmasta.

Tästä syystä monet intialaiset ajattelevat, että totuus on persoonallinen asia – tosin ei vain subjektiivisen kokemuksen puitteissa, vaan myös siksi, että totuuden on määrä saada ilmauksensa elävän ihmisen kautta. Intialaiset etsivät siten mieluummin guruja kuin objektiivisiä, maailmaa tai omaa itseään koskevia tosiasioita.

Emme saa unohtaa, että kaikki perinteet ovat palasista muodostuneita koosteita. Viisaiden ja pyhimysten parhaiden näkemysten lisänä on myös ihmisjoukkojen pahimpia väärinymmärryksiä ja kieroutumia. Tämä johtuu ajan, mekanisoimisen ja massoitumisen armoittomasta vaikutuksesta. Parhaat ja huonoimmat kulttuurin tuotteet ovat sellaisessa suhteessa toisiinsa, että ne eivät tavallaan voi ilmetä yksistään muuta kuin hetken ajan tai pienissä ryhmissä.

Kaikkien suurten totuuksien ja näkemysten ylläpito sekä jatkuvuus tarvitsee niin valtavaa sydämen ja sielun suuruutta, jatkuvaa itsensä uhrausta, ettei suuri yleisö voi elää sitä todeksi muuta kuin henkisen yhteisön henkisen eliitin ankaran valvonnan alaisuudessa. Suurten henkisten periaatteiden yleiset käsitystavat ovat epäluotettavia juuri siitä syystä, että ne ovat tavallisia. Joukkojen ymmärrys on pinnallista, eivätkä he kykene tunkeutumaan asioiden syvyyksiin.

Me joudumme jatkuvasti palaamaan perinteiden viisaiden ja pyhimysten ilmauksiin voidaksemme ymmärtää niiden ydinsanomaa. Kahden eri perinteen olennaiset erot tulevat parhaiten esiin niiden tärkeimpien edustajien sanoissa. Kristus kysyi lähimmiltä opetuslapsiltaan:

Hän sanoi heille: ”Kenenkä te sanotte minun olevan?” Simon Pietari vastasi ja sanoi: ”Sinä olet Kristus, elävän Jumalan Poika.” Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: ”Autuas olet sinä, Simon, Joonaan poika, sillä ei liha eikä veri ole sitä sinulle ilmoittanut, vaan minun Isäni, joka on taivaissa. Ja minä sanon sinulle: sinä olet Pietari, ja tälle kalliolle minä rakennan seurakuntani, ja tuonelan

portit eivät sitä voita. Minä olen antava sinulle taivasten valtakunnan avaimet, ja minkä sinä sidot maan päällä, se on oleva sidottu taivaissa, ja minkä sinä päästät maan päällä, se on oleva päästetty taivaissa.” (Matt. 16:15–19)

Toisaalla Buddha toteaa: ”Ananda, olkaa lampaita toinen toisillenne. Paetkaa itseenne. Älkää turvautuko mihinkään ulkoiseen. Pitäkää kiinni totuuden lampusta ja paetkaa totuuteen.” (Mahaparinibbana Sutta 11.33)

4

PYHITYKSEEN PYRKIJÄ (PYHIINVAELTAJA) POLULLAAN

Mahtavan vuoren rinteillä on useita kyliä omine jumaluuksineen ja hallintoelimineen, jotka ovat vastuussa siitä, miten asukkaat palvovat ja ylistävät sitä yhtä, joka asustaa vuoren huipulla. Joka viides vuosi hallintoelimet kokoontuvat päättämään siitä, mikä rinteistä olisi nousemista varten paras. He tuovat esiin todisteita ja siteeraavat auktoriteetteja, oravia ja lehtiä.

Monet muuttavat kokonaan pois rinteiltä ja asettuvat laaksoihin. Jotkut hellivät esi-isiensä kiipeämisestä kertomia muistoja. Jotkut lapsista kuulevat huipulta tulevan kutsun huolimatta temppeleissä meluavista palvojista ja neuvostojen oppineista. Vain jotkut heistä ovat riittävän voimakkaita ja rohkeita lähtemään pitkälle ja raskaalle matkalle, joka voisi johtaa kutsun esittäneen välittömään läsnäoloon.

Kuka meitä sitten kutsuu? Miten me voisimme kuulla ja vastata kutsuun? Onko kutsun lähde meidän sisällämme vai yläpuolellemme? Paavali toteaa: ”Hän, joka teitä kutsuu, on uskollinen, ja hän on sen myös tekevä.” (1. Tess. 5:24) Mikäli voisimme löytää keinon luottaa ja vastata tähän kutsuun, voisimme samalla jättää kaiken teoretisoinnin syrjään ja alkaa oppia kutsuun vastaamista.

Kun pidämme mielessämme keskeiset ajatukset, emme todennäköisesti harhaudu väittelemään lähimmäistemme kanssa tai yritä kääntänyt heitä. Meidän on tarpeen löytää käytännöllinen tapa, joka auttaa pääsemään *todellisen mielemme* tilaan, koska vain sen kautta voimme kuulla ja nähdä oikein. Me ajajehdimme tuulten mukana aina siihen saakka, että me olemme kehittäneet ankkuriksemme sisäisen erotuskyyvyn välineen.

Kaikki me olemme kuitenkin niin idässä kuin lännessä omien uskonnollisten ja kulttuuristen taustojen synnyttämien ehdollistumien vankeja. Juutalais-kristillisten ja hindulais-buddhalaisten perinteiden välisiä pohjimmaisista, kokemuksellisia samankaltaisuuksia ei voida ohittaa – ei liioin niiden alemman, filosofisen tason merkittäviä eroavuuksia. Ihmisen valitsemat korostukset riippuvat suureksi osaksi hänen näkökulmistaan, päämäärästään ja yhteisöllisestä, historiallisesta taustastaan. Olen kuitenkin vakuuttunut siitä, ettei millään kulttuurilla ole monopoli-asemaa viisauden tai typeryyden saralla. Jokaisen kulttuurin piirissä on esiintynyt ja esiintyy yhä suuria opettajia ja syvällisiä näkemyksiä.

Nykyisin on kuitenkin vaikeampaa olla jonkin seurakunnan jäsen kuin minään muuna aikana. Tarvitaan varsin paljon läpäisemättömyyttä, että voisi jättää huomiotta muiden suurten kulttuureiden ja uskontojen olemassaolo. Sellaiseen ryhtyvä köyhtyy suuresti, sillä jokainen meistä voisi rikastua paljon perimällä koko ihmiskunnan viisauden.

Tämä tosiasia on huomioitu, ja monet yksilöt ja ryhmät ovat kiinnostuneet yhä enemmän uskontojen välisen vuorovaikutuksen edistämisestä. Ekumeenisten näkemysten vaihdon tarkoituksena – vaikka aloitteita usein pidetään turhan rohkeina – on oppia toisten uskontojen ajatuksista ja käytännöistä. Juutalais-kristillisissä piireissä jotkut pitävät näitä aloitteita kyseenalaisina, koska läntiset perinteet ovat poissulkevia uskonnollisia järjestelmiä, jotkut näkevät ne hyödyllisinä.

Myötämielisessä kommentissaan vertaileva uskontotieteilijä Huston Smidt kuvasi *The Yoga of the Christ* -kirjaani ”maamerkinä uskontojen välisessä vuoropuhelussa”. Olen kuitenkin tullut yhä epäileväisemmäksi tämän kommentin suhteen, koska tuossa kirjassa, tai muisakaan kirjoituksissani, en edes halunnut osallistua tavanomaiseen uskontojen väliseen keskusteluun. Olen sitä vastoin pyrkinyt osallistumaan keskusteluun, jonka voitaisiin sanoa tapahtuvan pyhään vaeltajien (pyhiinvaeltajien) välillä. Idän ja lännen tai uskontojen väliset keskustelut ovat aivan liiaksi menneisyyden kahleissa, josta syystä ne eivät arvosta kulttuureiden ja uskontojen dynaamista luontoa – eikä ennen kaikkea inhimillisten olentojen todellista olemusta.

Mikäli ihminen ei ole koskaan tavannut ketään toisen kulttuurin tai uskonnon edustajaa, saattaisi uskontojen välinen vuorovaikutus olla ilmeisen hyvä asia. Minä kuitenkin haluaisin esittää kaikin voimin, että uskontojen välinen keskustelu on parhaimmillaan ensi askel ihmisten keskeiseen vuorovaikutukseen, joka voisi jopa johtaa syvempään ymmärrykseen.

Kulttuurien ja maailmankatsomusten välinen keskustelu, jossa osapuolet selittävät omia kiintymyksiään, saattaa jäädyttää sen tavan, jolla osallistujat puhuvat ja ajattelevat. Tällöin ei voi syntyä todellista vuorovaikutusta. Kulttuurit ja uskonnot käyvät jatkuvasti läpi suuria ja vakavia muutoksia, mikäli ne ovat eläviä ja dynaamisia.

Pyhitykseen pyrkivien (pyhiinvaeltajien) välisessä keskustelussa on tarve edetä tulevaa, entistä laajempaa ymmärrystä kohden. Sen on välttämättä oltava kulttuureista, uskonnoista ja määräyksistä vapautta. Meidän ei ole tarpeen ehkäistä kasvua tai estää radikaalia muutosta perinteissä vaatimalla, että jokaisen tulisi julistaa omaa, menneisyyteen nojaavaa, erityistä näkemystään.

Kaikki tärkeät henkiset johtajat, erityisesti Buddhan, Krishnan ja Kristuksen tapaan vallankumouksellisiksi luokitellut, ovat korostaneet perinteiden suurta sisäistä kutsua ja viitanneet *petokseen* (joka tulee ironisesti samasta perustasta kuin perinne) näiden perinteiden sisältämää todellisen elävän sydämen pyhyyttä kohtaan.

Jonkun toisen tai itsensä kiinnittäminen johonkin menneeseen muottiin ja todellisen radikaalin muutoksen mahdollisuuden kieltäminen on totisesti syntiä Pyhää Henkeä kohtaan. Siinä kohdellaan toista pikemminkin esineenä kuin persoonana – hän on se eikä sinä.

Nykyisin kun vierailen kotikaupungissani Intian Chandigardissa, melkein jokaisella kohtaamallani ihmisellä on ystäviä tai sukulaisia, jotka ovat käyneet länsimaissa. Vuorovaikutus ei siten enää ole vain oppineiden harjoittamaa akateemista toimintaa. Silloin kun erilaisten kulttuureiden, uskontojen ja musiikin piirissä syntyneet kuiskailevat toisiaan halatessaan hempeitä tyhjänpäiväisyyksiä, muodostuu paljon sanatonta ja suoraa maailmankatsomuksellista dialogia. Sellaista tapahtuu tälläkin hetkellä etenkin maailman suurissa kaupunkikeskuksissa.

Tämän kaltaisiin keskusteluihin kuuluvat mm. monenlaiset asiantuntijoiden poikkikulttuuriset, vertailevat tutkimukset, kirjallisuus, elokuvat, teatteri ja musiikki, jotka eivät ole sidoksissa maantieteellisiin tai kansallisiin rajoituksiin ja vaikutukseen. Kaiken lisäksi yhä suurempi määrä erilaisten etnisten ja kulttuuristen vanhempien kauriita ja lahjakkaita lapsia toimii jo olemassaolollaan maailmankatsomuksellisinä lähettiminä ja ruumistumina tässä vuorovaikutuskentässä.

Kulttuuria ei omaksuta ainoastaan kirjoista. Perhejuhlat, musiikki, myytit ja legendat, ruokailutottumukset ja monet muut asiat ilmentävät kulttuuria. Peter Brookin yritykset kuvata Mahabharatan monisyisyyttä teatterin keinoin, samoin kuin Yehudi Menuhinin ja Ravi Shankarin musiikillinen yhteistyö ovat hyviä esimerkkejä kulttuuri-
en vaihdosta.

Kanadassa nimitettiin v. 1999 kiinalaissyntyinen nainen kuvernööriksi. Häntä seurasi haitilainen nainen v. 2005. Brittiläisen Kolumbian pääministeriksi tuli v. 2000 punjabilainen maahanmuuttaja. Kanadalainen sanomalehti julkaisi v. 1999 kuvan sulautumassa olevien United Airlinesin ja US Airin toimitusjohtajista. Molemmat olivat syntyperältään intialaisia. Kaikki tällaiset henkilöt osallistuvat jokapäiväisissä toimissaan maailmankatsomukselliseen vuorovaikutukseen, vaikka sitä ei sellaiseksi nimitettäisikään. Vuorovaikutusta syntyy siinä, kun yhä enemmän eri taustalta tulevia ihmisiä sekoittuu keskenään.

Minä olen nyt elänyt kaksi kertaa pitemmän ajan lännessä kuin Intiassa ja ilmaissut itseäni vuosikausia länsimaisella kielellä. Lisäksi olen pitkään harjoittanut fysiikkaa, joka on ollut länsimaista tietoisuuden joogaa parhaimmillaan – ja olen mennyt naimisiin kristillisyyden ja länsimaisen kulttuurin puitteissa.

Kyselen joskus ystäviltäni tai niiden kokoontumisten järjestäjiltä, joihin minut on kutsuttu edustamaan itämaista kulttuuria: ”Mikä tekee minusta itämaisen?” Olen täysin tyytyväinen intialaisuuteeni ja itämaisuuteeni, mutta mikä tekee minusta itämaisen? Syntymäpaikka? Ihonväri? Erityiset filosofiset ja uskonnolliset taipumukset?

Hindulaisena minä syyleilen mielelläni sekä Kristusta että Buddhaa – aivan samaan tapaan kuin millä jokainen voi arvostaa ja rakastaa Albert Einsteinin tai Dogen Zenjin suuria saavutuksia olematta itse sveitsiläinen tai japanilainen.

Kaiken lisäksi olen kahden lapsen isä, jotka ovat saaneet vaikutteita kahdesta kulttuurista ja ovat siten kaksirotoisia. He eivät välitä vähäkään perimäänsä koskevasta maailmankatsomuksellisesta keskustelusta. He ja heidän meillä vierailevat ja vierailemattomat ystävät ovat yhä kansainvälisempiä ja monikulttuurisempia asenteissaan, makuasioissaan ja näkökannoissaan.

Heillä ei ole tarvetta kieltää jonkin toisen uskonnon sisältämiä suuria viisauksia ja sen harjoittamista siitä syystä, että ovat itse kiintyneet jonkin uskonnon erityiseen ulkoiseen dogmiin. He voivat ottaa iloiten vastaan sekä vanhempiensa edustamien kulttuureiden vaikutuksia että myös muunlaisia, koska he eivät ole täysin yhden ainoan kulttuurin ehdollistumien rajoittamia.

Vapaa liikkuminen asemasta ja kielestä toiseen synnyttää ilon siemeniä – Brahmanin ja äärettömyyden makua. Kirjailija Dante välittää viittauksen psykologisesta helvetistä kuvilla, joissa näytetään rajoituksia, eikä niissä ole liikettä. Mitä korkeampi taivas, sitä enemmän se sisältää vapautta ja liikettä, mikä ilmenee myös enkeleiden hierarkiassa ja siipien lukumäärässä, liikevoimassa ja autuudessa.

VERTAILUA ILMAN VALLOITTAMISEN TARVETTA

Yksi toisen maailmansodan jälkeisen ajan näkyvä piirre on se, ettei kahden pääkulttuurin tai -maailmankuvan välinen vastakkaisasettelu enää välttämättä merkitse toisen voittoa ja toisen häviämistä. Tämä on eräs läntisen postmodernismin tärkeitä piirteitä.

Lännen moderneja, voimakkaasti ajettuja projekteja – renessanssista natsi-Saksan holokaustiin sekä atomipommin pudotukseen – perusteltiin monilla oletuksilla ja asenteilla. Eräs peruste oli oletamus, jota sekä läntisen älymystön perinne että pääuskonsuunnat tukivat, oli siinä, että lännellä on hallussaan ainutlaatuinen totuus, joka uskonnollisesti kiteytyy kristinuskoon ja ilmenee tietoteoreettisesti modernin tieteen muodossa.

Toisen maailmansodan jälkeen läntisen älymystön on ollut vaikea ylläpitää vakavissaan tällaista näkemystä. Se voi yhä vaikuttaa joukkoihin, mutta useimmat älykkäät ihmiset eivät enää allekirjoita sitä ainakaan niin selvin ilmauksin kuin ennen.

Vapaamielisissä tieteellisissä piireissä on muotia tunnustaa toisenlaisia tietämistä, ja liberaaleissa kristillisissä piireissä kirkon virallinen dogmi *extra ecclesiam nulla salus* (kirkon ulkopuolella ei ole pelastusta) synnyttää eriasteista hämmennystä, usein jopa väitteen kieltämistä tai vähättelemistä.

Vatikaani II kehotti usein roomalais-katolisia omaksumaansa liberaaleja tulkintoja toisten uskontojen arvosta. Siinä menttiin jopa niin pitkälle, että esitettiin muidenkin uskontojen voivan johtaa pelastukseen. Vatikaani paukauttaa silloin tällöin esiin tuollaisia ajatuksia niiden tyrmistykseksi, jotka eivät kykene vakuuttumaan ajatuksesta, että Buddhalla on huonommat mahdollisuuden päästä taivaaseen kuin mafian jäsenillä, joista suurin osa on kastettu katoliseen uskoon.

Tähän suureen asenteiden muutokseen on useita syitä. Jotkut ovat seurausta läntisistä tieteistä ja kristinuskosta perityistä aineksista. Tieteiden ja teknologian aiheuttama tavara- ja matkustajaliikenteen sekä yhteydenpidon muotojen hämmästyttävä kehitys on johtanut siihen, että lukemattomat ihmiset eri kulttuureista ovat yhteydessä toisiinsa liiketoiminnan, opiskelun, opettamisen, vapaaehtoistyön, maastamuuton, turismin ja tutkimustyön puitteissa.

Kristinuskokin on osaltaan auttanut asenteiden muutoksessa – tosin sitä tarkoittamatta. Vaikka kristinuskossa on hyvin paljon aasialaista alkuperää, se on viimeiset 1600 vuotta samastettu lähinnä länsimaiseen kulttuuriin. Keisari Konstantinuksen kääntyminen 400-luvulla teki kristinuskosta keisarillisen (valtion-) uskonnon. Kaikki ensimmäiset seitsemän kirkolliskokousta oli kutsuttu keisarin toimesta, ja niissä määriteltiin tärkeimmät kristilliset dogmit. Kristinuskon liittyminen Euroopan valtakeskuksiin ja siirtomaavaltaan on jatkunut niin kauan, että eurooppalaisen ylivertaisuuden ajatus on periytynyt myös kristilliseen dogmiin ja käytäntöön.

Väite siitä, ettei kukaan voisi pelastua kääntymättä ensin kristinuskoon, johti mittaviin lähetysprojekteihin koko maailmassa. Uskonnollisia näkemyksiä on käännettäväksi myötä vaihdettu erityisesti

sellaisissa yhteisöissä, joissa syntyvyys on ollut suuri. Yli 80 % kaikista maailman kristityistä oli v. 1920 peräisin Euroopasta. Suurin osa kristityistä on vuodesta 1980 lähtien alkuperältään ei-eurooppalaisia. Monet heistä elävät nykyisin kulttuureissa, joissa he muodostavat uskonnollisen vähemmistön.

Tämä tosiasia on eurooppalaisen siirtomaavallan purkautumisen myötä aktivoinut maailmankatsomuksellista keskustelua. Kirkkojen Maailmanneuvosto kokoontui v. 1983 Kanadan Brittiläisessä Kolumbiassa. Muuan televisio raportoi eräästä kokouksen avoimesta tilaisuudesta erityisen värikkäästi, missä pääasiallinen värikkyyys nähtiin osanottajien etnisten ryhmien erilaisuudessa.

Tästä huolimatta Eurooppa-keskeinen, sen rotujen ja kulttuurin ylivertaisuuteen nojaava, suurelta osin kristillisyyden värittämä asennoituminen ei ole vielä täysin kadonnut uskonnollisen väestöryhmän piiristä.

Edesmennyt Delhin syyrialaisen ortodoksikirkon metropoliitta Paulos Mar Gregorios kertoi minulle edellistä kuvaavasta tapauksesta. Gregorios oli huomattava ja oppinut persoona sekä nautti arvostusta uskonnollisuutensa johdosta. Jonkin aikaa hän toimi Intian filosofisen kongressin sekä myös Kirkkojen Maailmanneuvoston presidenttinä. Jälkimmäistä luottamustointa hoitaessaan hän vieraili paavi Johannes Paavali II luona Vatikaanissa 1990-luvulla.

Vierailun aikana metropoliitta kysyi paavin käsitystä siitä, miksi ainoastaan pieni määrä intialaisia oli kääntynyt kristinuskoon, vaikka sitä oli esitelty siellä jo kauan. Paavi sanoi syyn olevan siinä, että intialainen mieli ei ollut riittävän kehittynyt ymmärtämään Gregorius Nyssalaisen tai Tuomas Akvinolaisen hienoa ajattelua. Tämän jälkeen metropoliitta kysyi, oliko paavi lukenut Shankaraa tai Nagarjunaa – jolloin metropoliitta ohjattiin välittömästi pois kokouksumishuoneesta.

Pidän tätä tapahtumaa huvittavana eikä lainkaan yllättävänä, mutta Gregorios oli tullut hyvin surulliseksi, koska asia oli hänelle läheisempi. Nyt hän oivalsi ensi kertaa, että jokainen intialainen kristitty oli vatikaanin silmissä toisen luokan kristitty. Tämä ärsytti metropoliittaa myös siitä syystä, että hän kuului sellaiseen kristilliseen ryhmittymään, joka oli yhtä muinainen kuin kaikki muutkin.

Aikaa myöten kaiken tämän on muututtava, koska tuollaiset voimakkaasti rajoittuneet asenteet eivät edusta kristillisyyden parhainta puolta. Länsimaisen ulkopuoliset kulttuurit ovat synnyttäneet ja ylläpitäneet erilaisia kristillisiä näkemyksiä. Isä Bede Griffithsin kaltaiset kristityt ovat perustaneet ashrameita Intiaan, joissa he ovat koettaneet yhdistää useita intialaisia seremonioita ja rituaaleja.

Monet muut ovat oppineet meditaatiota hindulaisuuden ja buddhalaisuuden piirissä ja ovat perustaneet kristillisiä ashrameita länsimaihin. Tarvitaan kuitenkin paljon syvempiä muutoksia, jotka johtaisivat pyhiinvaeltajien (pyhitykseen pyrkijöiden) väliseen keskusteluun. Siihen osallistujat eivät enää olettaisi jo tietävänsä, mikä on Jumala ja totuus, vaan sitoutuisivat ainoastaan etsintään. Silloin uskontojen väliset keskustelut eivät perustuisi tunnustuksiin ja uskonkappaleisiin, joihin entisissä kokouksissa ja kirjoituksissa katsottiin ihmisten velvollisuudeksi uskoa – jopa omien kokemusten ja oivallusten vastaisesti.

Me kaikki olemme loputtomalla matkalla, jossa kaipuu suuntautuu äärettömään. Jotkut meistä haluavat puhua pyhitykseen pyrkivinä sieluina toisille vastaaville sieluille. Mikä on pyhitykseen pyrkivä sielu? Se on sielu, joka sanoo ”ei vielä”, ja jossa on tietynlaista levottomuutta ja halua asettua epämurkkaan tilaan. Siinä on nälkää tuntematonta kohtaan, kiinnostusta, matkaan lähtemisen ja yllätysten halua ilman mitään kiinteää olotilaa. Pyhitykseen pyrkijä on opiskelija ja etsijä, joka asustaa täällä alhaalla ja vaeltaa tyytymättä mihinkään muuhun kuin äärettömään.

VARJOSSA AURINGOLTA

Niin kauan kun puhumme uskontojen ja kulttuurien välisessä keskustelussa määriteltyjen identiteettien puitteissa, me teemme lisäyksiä uskontojen ja perinteiden aikaisempiin suojavalleihin ja sekaannumme niiden dynaamiseen muutosprosessiin, joka yksin voi osoittaa perinteissä olevan elämän ja voiman. Voidaan ottaa yksi intialainen ja yksi raamatullinen esimerkki siitä, miten kokemukseen pohjautumaton, dogmaattinen takertumien näkemysten – jopa hieinoimpien – vanhoihin muotoiluihin on tuottanut varjoja.

Intialaiset viisaat ovat väittäneet, että kaikki olevainen on yhtä. Tämä on yksi keskeisimmistä totuuksista Sanatana Dharmassa (leimallista Rig-vedasta Gautaman Buddhan, Mahaviran, Nagarjunan, Shankaran, Kabirin, Nanakin ja Ramakrishnan kautta aina nykypäivän Ramanaan).

Toisinaan tämä totuus ilmaistaan voimakkaan ylipersoonallisesti, kuten Shankaran oivalluksessa, että kaikki on Brahmania, joten *Brahman satya jogat mithya* (Brahman on totuus ja maailman, kaikki siitä erillään nähty on valhetta). Joskus asia ilmaistaan persoonallisemmin, kuten Bhagavad Gitassa, jossa vakuutetaan, ettei ole olemassa muuta kuin Krishna (Bh. G. 7:19). Vuosituhansien aikaisista erilaisista muotoiluista huolimatta viisaan persoonan olemuksen suuruus ja viisaus riippuu siitä, miten tämä olennaisin totuus on oivallettu ja eletty todeksi.

Toisaalta on takertuminen ykseyden näkemyksen poissulkevaan perinteiseen muotoiluun rajoittanut jokaisen yksilöllisen ilmennyksen ainutlaatuisuuden merkitystä. Intialaisen ajattelun abstrakti kiinnittyminen kaikkien uskontojen perimmäiseen ykseyteen on usein estänyt eri uskontojen yksityiskohtaista tarkastelua ja nauttimista niiden omalaatuisista ilmennyksistä.

Hyvää tarkoittavat vapaamieliset hindut väittävät usein, että kristin-usko on samaa kuin hindulaisuuden bhaktimarga eli antaumuksen polku, ja että se johtaa samaan todellisuuteen. Käytännössä tämä on johtanut siihen, että vain harvat hindut ovat koskaan tutkineet tarkoin kristillisyyttä tai mitään muutakaan uskontoa. Poikkeuksia tosin löytyy, mutta vain muutamat ovat Intian pitkän historian kuluessa tutustuneet ei-intialaisiin uskontoihin.

Voisiko sitten ihminen, uskonto tai kulttuuri olla täysi tyytyväinen ja arvostusta tunteva, jos sen puitteissa kerrotaan kaiken olevan jumalallista ja jumalalliseen johtavaa – niin ettei ole mitään tarvetta kiinnittää huomiota tuon ihmisen, uskonnon tai kulttuurin erityispiirteisiin?

Vedantistien paljon siteeraamassa Chandogya-upanishadissa (6.1.4) todetaan, että vain savi on todellista, kun taas siitä tehdyt muunnokset ovat vain puheesta tulleita nimityksiä. Lausuma saattaa olla totta

korkean tietoisuuden näkökulmasta, jollaisen vain harvat ovat saavuttaneet ihmiskunnan historian kuluessa. Täällä alhaalla siitä voi syntyä pinnallinen ja tuhoisa väärinkäsitys kaiken taiteen ja yksilöllisyyden suhteen. Olisiko hieno kiinalainen vaasi samaa kuin kimpale savea?

Palataksemme kristilliseen perinteeseen – me voimme kuulla hienoja, monoteistisia ja voimakkaita ilmauksia juutalaisesta lähteestä: ”Kuule, Israel! Herra, meidän Jumalamme, Herra on yksi. Ja rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi ja kaikesta voimastasi.” (5. Moos. 6:4–5)

Tällä julistuksella on ollut suunnaton vaikutus kristillisyyteen ja myös islamiin. Uskonnolliset ihmiset pitävät monoteismiiä länsimailla usein uskonnollisen ajattelun huipentumana. Millään muulla ajattelutavalla ei kuitenkaan ole ollut yhtä turmiollisia seurauksia vastakkaisuuksien ja fanaattisuuden luomisessa. Monoteismi on päätynyt kaikkialla minun teismiksi ja johtanut sotiin toisin uskovia vastaan. Kukaan ei kuitenkaan sanoisi, että on vain yksi Jumala, mutta se ei ole minun vaan sinun. Edesmennyt Nobel-kirjailija Octavio Raz sanoin kerran:

Me olemme monoteismille velkaa monesta hienosta asiasta, katedraaleista moskeijoihin. Se on kuitenkin vastuussa myös vihasta ja vainosta. Pahinten länsimaisten syntien – ristiretkien, kolonialismin ja totalitarismin – juuret voidaan johtaa monoteistiseen ajatteluun -- Pakanan mielestä olisi käsittämätön ajatus, että jotkut ihmiset tai uskonnot voisivat omata koko totuuden.⁴⁹

Octavio Paz palveli 1960-luvulla Meksikon suurlähettiläänä Intiassa, ja hän piti tätä aikaa hyvin merkittävänä sekä oman elämänsä että työnsä suhteen. Se tulee ilmi hänen tänä aikana kirjoittamissaan kirjoissa, erityisesti teoksissa *The Monkey Grammarian* ja *East Slope*. Hän ei voinut jättää huomiotta sitä, etteivät kauniit pyhät rakennukset ole välttämättä sidoksissa monoteismiin, mikä tulee selvästi näkyviin monijumalaisten hindujen ja ateististen buddhalaisten loistavissa temppeleissä. Monet niistä joutuivat monoteistisen raivon tuhoamiksi. Silloin ei kunnioiteta vaan vihataan kaikkia toisten uskontojen pyhiä kuvia ja rakennuksia.

Sellainen ihminen, joka ei ole valmistautunut elämään ilman muotojen, värien, nimien, uskontojen ja uskontunnustusten antamia kainalosauvoja, ei voi kestää väitettä, että ääretöntä ei voida vangita minkäänlaisen kuvan ja muodon puitteisiin. Jokaisessa uskonnossa on omat epäjumalankuvansa – monoteistiin nojaavat pitävät vain toisten uskontojen epäjumalia omiaan epäilyttävämpinä.

Kaikki kirjoituksen, teologiat, liturgiat, kuvat ja epäjumalankuvat ovat lähinnä uskonnollisen ymmärryksen erityisiä ilmauksia. Mentaaliset jumalankuvat ovat haitallisempia kuin puusta ja kivistä valmistetut, koska niiden läpi ei voida nähdä yhtä helposti. Wilfred Cantwell Smith (jonka kanssa minulla oli vuosia sitten ilo pitää kurssi Intian uskonnoista) on esittänyt huomion: ”Kristityille kristinuskon näkeminen lopullisena, pelastavana totuutena, on epäjumalanpalvelusta.” Hän tiivistää:

Vertailumielessä voidaan havaita, että epäjumalan palvelu ei ole sellainen piirre, joka selkiyttäisi minkään muun uskonnon harjoitusta tai ulkoisia piirteitä kuin vain omansa. Vertailu voi kuitenkin selkiyttää jollakin tarkkuudella omaa uskonnollista näkökantaa, mikäli ihminen on aikaisemmin ollut sellaisen väärinkäsityksen uhri, että jumalallisen täytyy sisältyä kokonaan hänen omaksumiinsa näkemyksiin ja muotoihin. Kristityt ovat olleet väärässä ajatellessaan, että hindulaiset palvovat jumalaa muodollisesti. Tekisimme oikein, jos oivaltaisimme, että me kristityt olemme myös olleet epäjumalan palvelijoita sikäli kuin olemme samastaneet Jumalan ja universaalin tavoitteen kristillisiin elämän muotoihin ja ajatuksiin.

Kristillisyyttä sinänsä – jopa sen teologia – on muodostunut joillekin epäjumalaksi. Sillä on ollut sekä hyviä henkisiä vaikutuksia, mutta se on tuottanut myös vakavia ja huonoja rajoituksia.⁵⁰

Jos pidämme kiinni sellaisista uskonmuodoista, jotka on jäädytetty johonkin menneeseen muottiin, me todella teemme niistä epäjumalia sanan alimmassa merkityksessä. Silloin on vaikeata nähdä, kuinka ihminen voisi yhdistää intialaisen näkemyksen kaiken ykseydestä kunkin manifestaation erityislaatuuteen – tai raamatullisen selvän tiedon kaikkien muotojen takaisesta äärimmäisyydestä siihen

runsauteen, jossa jumalallinen nähdään kaikissa muodoissa juhlimassa kuvien syntyä apukeinoina jumalallisen havaitsemiseen.

Pyhitykseen pyrkivien keskeinen vuorovaikutus on luonteeltaan erilaista. Vuoren rinteillä voidaan suorittaa paljon vaihdantaa, kun pyhiinvaeltajat kohtaavat eri suunnista tulevia tovereitaan ja pysähtyvät virkistäytymään ja oppimaan heiltä edessä olevan matkan vaaroista. Ainoastaan kaikkien perinteiden todelliset henkisen tien kulkijat, viisaat ja pyhimykset voivat kokea samaan aikaan kaiken ykseyden ja kunkin olennon erikoislaatuisuuden. He painottavat vuoren huipulla kokemansa sanoinkuvaamattomuutta ja ovat samalla kiitollisia kaikista kuvista, muodoista epäjumalista, kirjoituksista, rukouksista ja ruusukkeista, joita he ovat käyttäneet apuvälineinä matkallaan.

Voidaan ihmetellä sitä, rajoittavatko globaalien kulttuurien ravitsemat tulevat pyhiinvaeltajat yhä itsensä leimallisesti hinduiksi tai kristityiksi. Vaikka he niin tekisivät, he olisivat varsin erilaisia kuin menneiden aikojen edeltäjänsä. Tämä ei ole turhan romanttinen näkemys, kun muistamme, että meillä on jo ollut esimerkkejä sellaisista laajakatseisista suurista sieluista kuten: Ralph Waldo Emerson, Henry David Thoreau, J. Krishnamurti, Sri Aurobindo, G. I. Gurdjieff, Thomas Merton, Lama Govinda, Krishna Prem, Isä Thomas Berry ja Huston Smith.

Erilaisissa fyysisissä ja kulttuurisissa ympäristöissä kulkien ihminen voi saada paljon näkemyksiä. Nuorena miehenä olin Intian Nuorisostellien jäsen. Heidän mottonsa oli ja luullakseni on yhä, *Charan vai madhu vindati*, matkatessaan ihminen kerää hunajaa. Ilokseeni törmäsin tähän mottoon uudelleen sen alkulähteessä, Aitareya Brahmanassa (7.15.5).

GANGES JA JORDAN LENTOKONEESTA NÄHTYINÄ

Me voimme ennakoita tai ainakin toivoa, että lopullisia muotoja voimakkaasti tukevat uskonnot ja uskonmuodot taipuvat koko maailmaa koskevan henkisyyden ja teologian suuntaan. Jotkut ovat silloin tällöin arvostelleet minun kirjoituksiani siitä, että niissä sekoitetaan Gangesin vettä Jordaniin. On totta, että minun silmäni

ovat altistuneet Gangesista heijastuvalle valolle. On myös totta, että nykyisessä elinympäristössäni suurin osa tuntemistani ihmisistä on Jordanin rannoilla ääneen tai kuiskaten lausuttujen opetusten vaikutusten alaisia.

Jos muinaisten tekstien halutaan pysyvän relevantteina tässä ajassa, täytyy sekä Gangesin että Jordanin näkemykset pitää esillä samaan aikaan. En olisi siinä pisteessä, missä nyt olen, ellen olisi lentänyt Gangesin ja Jordanin sekä useiden muiden jokien ylitse. Näky lentokoneesta paljastaa erilaisia asioita planeetastamme kuin näky kameelin selästä Jordanin tai härkävaunuista Gangesin varrella.

Minua hämmästyttää se, että niin monet tieteiden yleistettävästä ja objektiivisesta luonnosta vakuuttuneet ihmiset työskentelevät hyvin ahkerasti viimeisimpien löydösten parissa osoittaakseen oikeaksi Vedoissa, Quarissa tai historiallisten kirkolliskokousten hyväksymien dogmien sanomaa. Meidän syntymäpaikkamme määrittelee pääosin sen, olemmeko hinduja, muslimeita tai kristittyjä. On todella vaikeata uskoa, että totuus muuttuisi samalla kun ylitetään jokin menneiden tai nykyisten valtakuntien poliittisesti määritelty raja, joki tai vuorijono.

Minulla ei ole asiasta mitään tarkkaa laskelmaa, mutta kuvittelen silti, että ainakin 98 % maailman ihmisistä palaa enemmän tai myöhemmin – erityisesti häiden ja hautajaisten takia – esi-isiltään perimänsä uskonnon enemmän tai vähemmän muuntuneisiin seremonioihin ja rituaaleihin. Tämä on täysin ymmärrettävää, koska suuri osa meidän tunteellis-uskonnollisesta kielestä on puhutun kielen tapaan omaksuttu jo varhaislapsuudessa. Sen vuoksi me koemme syvemmät uskonnolliset pyrkimykset näiden omaksuttujen tunne- ja ajatus-tapojen kautta.

On hyvin todennäköistä, että he, jotka tukeutuvat kiivaasti johonkin uskonkappaleeseen tai dogmiin, saattaisivat aivan yhtä kiivaasti kiinnittyä johonkin toiseen, mikäli olisivat syntyneet toisenlaiseen uskonnolliseen ympäristöön. Sen oivaltaminen, että toiset ihmiset ovat ajattelevia, tuntevia ja itsenäisiä olentoja, jotka joskus ovat kiinnostuneita äärimmäisistä asioista, on yksi askel kohti vapautusta itsekokeskyydestä ja omahyväisyydestä. Se on ratkaisevan tärkeä askel

henkistä heräämistä kohden. Henkiseen ulottuvuuteen virittäytyminen on todella virittymistä tietynlaiseen värähtelyyn, joka ei kuitenkaan ole minkään erityisen soittimen tuottamaa värähtelyä.

Joillegin ei ole ollut helppoa hyväksyä verensiirtoa sellaiselta, jonka ihonväri poikkeaa hänen omastaan. Saattaa olla vielä vaikeampaa hyväksyä henkisen ravinnon vastaanottamista eri uskonnon tai rodun piiristä. Itse olen syntyjäni hindulainen, ja näen sen perinteissä paljon hyvää ja viisasta, joten olisin varmaan voinut syntyä huonomman perinnön piiriin. Hindulaisilla ei kuitenkaan ole mitään yksinoikeutta totuuden suhteen.

Ihminen haluaa ja pyrkii kasvamaan. Tästä osa on yhteyden muodostamista yhdyntyneen tietoisuuden kanssa, josta Maharshi Ramana toteaa: ”Muita ei ole olemassa.” Tämä ei tarkoita muiden omahyväistä eliminoimista, vaan toiseuden näkemistä yhdyntyneen havainnon kautta.

Olisin pahoillani, jos olisin kuollessani pelkkä hindu, joka olisi rajoittunut historian ja maantieteen vaikutusten synnyttämään omaan itseensä. Menneisyys kulkee aina meidän mukana ja meissä, mutta tulevaisuutemme täytyy perustua jonkinlaiseen kykyyn lentää vapaasti menneisyyden ylitse. Mitä enemmän ihminen kaipaa Jumalaa, sitä vähemmän hän lukeutuu täysin yhden uskonnon piiriin – vaatiensille yksinoikeutta äärimmäisen saavuttamisessa.

Nainen sanoi hänelle: ”Herra, minä näen, että sinä olet profeetta. Meidän isämme ovat kumartaen rukoilleet tällä vuorella; ja te sanotte, että Jerusalemissa on se paikka, jossa tulee kumartaen rukoilla.” Jeesus sanoi hänelle: ”Vaimo, usko minua! Tulee aika, jolloin ette rukoile Isää tällä vuorella ettekä Jerusalemissa – – Mutta tulee aika ja on jo, jolloin totiset rukoilijat rukoilevat Isää hengessä ja totuudessa; sillä senkaltaisia rukoilijoita myös Isä tahtoo. Jumala on Henki; ja jotka häntä rukoilevat, niiden tulee rukoilla hengessä ja totuudessa.” (Joh. 4:19–24)

Henkisissä asioissa olennaisinta on se, miten jokin ihmisen apuna käytävä teologia, filosofia tai rituaali vaikuttaa hänen ominaislaatuunsa. Ihmistä sinänsä ei voi näissä asioissa jättää huomiotta. Uskontojen väliset keskustelut ovat hyviä ja jopa auttavia, mutta

pyhitykseen pyrkivien välinen dialogi on todennäköisesti paljon hedelmällisempää.

Meidän tulee olla varovaisia, ettemme jäädytä uskontoja ja uskovia dialogeihin, jotka ovat todellisuudessa monologeja. Todella tärkeä asia on nähdä ja yhdistää asiaan myös uskonnon takana olevan persoona. Me voimme parhaimmillamme toivoa yhdistyvämmme abso-luuttiin eli Jumalaan, josta kaikki viisaamme sanovat, ettei hän ole juutalainen tai jainalainen. Mikäli me aina rajoitumme yhdistelemään juutalaisen jainalaiseen tai hindun kristittyyn – emmekä ihmistä ih-miseen – niin miten me voisimme joko sisäisesti tai ulkoisesti yhdis-tää persoonan äärettömään persoonaan?

Silloin kun uskonnot työskentelevät niin, että ihminen on kaikkia järjestelmiä tärkeämpi – ovat ne sitten teologisia, metafysisiä, ta-loudellisia tai poliittisia – niin ne toimivat luonnollisesti jalostaen viisaita ja myötätuntoisia ihmisiä. Kun sellaiset ihmiset osallistuvat tieteisiin tai muihin toimintoihin, he ovat luonnollisesti kiinnostu-neita kaikkien olentojen hyvinvoinnista – tämä maapallon mukaan lukien. Kiinnostus ei ole pelkästään yleistä vaan koskettaa konkreet-tisia yhteyksiä. Kun saamme virikkeitä ja ohjausta viisailta ja men-neisyyden profetoilta, me emme työskentele ainoastaan oman pe-lastuksemme eteen, vaan myös niiden valaistumisen edistämiseksi, jotka ottavat mielellään vastaan uuden aamunkoiton sen jälkeen, kun meitä ei enää ole täällä.

Kaikkien uskontojen tarkoituksena on kehittää ymmärtäväinen persoona, joka on lähempänä alkuperäistä suurta persoona ja kau-empänä käsitettä ”minä olen tämä tai tuo” ja joka lähestyy käsitettä MINÄ OLEN. Tämän kehityksen tarkoituksena on kuolleista herät-täminen, kuten apostoli Paavali niin kauniisti toteaa: ”Kunnes me kaikki pääsemme yhteyteen uskossa ja Jumalan Pojan tuntemisessa, täyteen miehuuteen, Kristuksen täyteen täyden iän määrään.” (Ef. 4:13) Kirkoilla ja instituutioilla on kuitenkin voimakas ote ja paljon määräyksiin nojaavaa intressiä estää ideoiden vapaata liikettä. Kir-jani *The Yoga of the Christ* julkaistiin v. 1990. Se on rakastava kat-saus Johanneksen evankeliumiin. Hämmästyksekseni se on kään-netty useille kielille (ks. Johanneksen evankeliumi Intian mystiikan valossa, 2018). Kun valmistelin kirjan kreikankielistä julkaisua, sain

ateenalaiselta kustantajalta anteeksipyytelevän viestin muuttaa kirjan otsikon. Hänen mukaansa ”Ortodoksinen kirkko polttaisi toimitalomme poroksi, jos kirjan nimessä esiintyisivät sekä sanat jooga että Kristus.”

Kaikesta huolimatta kaikkialla löytyy merkkejä siitä, että pyhitykseen pyrkijät (pyhiinvaeltajat) ovat astuneet poluilleen. Viitteitä löytyy myös siitä, että kokonaiset kulttuurit ovat löytämässä jotakin toisten kulttuureiden arvoista ja perinteistä. Tosin ei pelkästään siitä syystä, että toisista löytyy paljon samankaltaisuuksia, vaan nimenomaan siitä, että muut eroavat omastamme erityisinä hengen ilmauksina. Ne voivat siten opettaa meille niitä näkökulmia, jotka oma kulttuurinen ehdollistumisemme on sulkenut pois.

Meitä muistutetaan siitä, että henkisten harjoitusten (jotka ei ole sama kuin uskonnot) tarkoitus on yhdistää meidät henkisiin (yliaineellisiin ja ylimentaalisiin) ulottuvuuksiin – ottaen huomioon kunkin perinteen tavat etsiä totuutta ja ilmaista ihmisten tilaa. Tällainen virittäytyminen hienompiin ulottuvuuksiin on mahdollista vain puhdistamalla tavanomaiset havaintotapamme ja vaientamalla mieleemme.

Meditaation ja vakavan rukouksen vaatimuksena on läsnä oleva hiljaisuus ja kehon, mielen ja tunteiden rauhoittaminen niin, että ihminen voi kuulla ruusunlehden putoamisen, ajatusten ja tunteiden kohoamisen sekä ajatusten välisen hiljaisuuden. Ajatusten ja tunteiden nousu on osa luonnollista liikettä, jonka täysin puolueeton ja häiriötön tarkkailu kuuluu hengen toimintaan. Viisas ei tee mitään itseensä liittyvää, mutta kaikki tulee kuitenkin suoritetuksi, kun hän on täysin valpas ja häiriöistä vapaa, keskittynyt itseen olematta itsekeskeinen. Kristus sanoi: ”Niitä sanoja, jotka minä teille puhun, minä en puhu itsestäni; ja Isä, joka minussa asuu, tekee teot, jotka ovat hänen.” (Joh. 14:10)

Kaikkien henkisten harjoitusten ydin on vapautuminen itsekkyydestä, eristäytyneisyydestä – sekä egon eristäminen niin, että ihminen voi nähdä yhä selkeämmin ja yhdistyä entistä rakastavammin ja itsekkyydestä vapautuneena kaikkeen olevaan. Sisäisellä näkemyksellä, viisaudella tai totuudella ei ole mitään merkitystä ellei se ilmene rakkauden ja myötätunnon muodossa. Kaikkien suurten

perinteiden viisaat ovat todenneet lukemattomin tavoin, että rakkaus on kosmoksen perustava olemus. Se ei ole pelkästään laatuasia, vaan koko äärettömän todellisuuden perustekijä. Rig-veda (10.129.4) toteaa: ”Alussa syntyy rakkaus.” Uusi testamentti vahvistaa asian: ”Jumala on rakkaus, ja joka pysyy rakkaudessa, se pysyy Jumalassa, ja Jumala pysyy hänessä.” (1. Joh. 4:16)

Tämä suuren rakkauden etsiminen kosmoksen sydäimestä on sekä henkisen polun alku että loppu. Se ilmenee palveluna, armollisuutena ja myötätuntona – lopulta ykseytenä kaikkien olevaisten kanssa. Dante kuvaa viimeisessä *Jumalaisen komedian* säkeessä *Paratiisi* näkyään korkeimmasta taivaasta:

Siellä minun tahtoni ja haluni olivat yhtä rakkauden kanssa. Sen rakkauden, joka liikuttaa aurinkoa ja muita tähtiä.

Suuret perinteet ovat ihmeellisin eri tavoin pitäneet yllä käsitystä, että korkein todellisuus – Jumala, ensimmäinen prinssiippi, alkuperäinen järki, Brahman tai Se – on totuus ja rakkaus. Meidän päivinämme Mahatma Gandhi kuvasi arkisen henkisen yhtälön muodossa, jota tulisi pikemminkin elää todeksi kuin vain saarnata, että Jumala = totuus = rakkaus. Theologia Germanica kirjoittaa: ”Koska Jumala on pelkkää jumaluutta, sisäistä tietoisuutta ja valoa, hän on samaan aikaan myös meidän tahtomme, rakkauttamme, oikeamielisyyttämme ja totuuttamme – sisintä kaikista hyveistä.”⁵¹

Tämän todellisuuden toteuttaminen, josta ovat antaneet todisteita kaikkien maiden ja kulttuurien parhaat ja sisäisimmät viisaat, ei ole sellaista, jota voidaan teoretisoida, luokitella ja paketoita. Tällainen sisäinen näkemys vaatii jatkuvaa uudistusta, elämistä ja ylistystä. Yltäkylläinen henkinen elämä toteutuu vasta silloin ja siellä, missä tämä sisäinen oivallus on tullut konkreettiseksi asiaksi. Kaikki henkiset harjoitukset keskittyvät yhdistämiseen ja kokonaisuuteen – ennen muuta totuuteen ja rakkauteen yhdistymiseen. Rakkauden täytyy tuntea totuus, ja totuuden tuntemuksen täytyy ilmentyä rakkautena. Krishna toteaa Bhagavad Gitassa (7.17 ja 11.54): ”Totuuden tuntija rakastaa minua palavasti, ja minun todellinen olemukseni voidaan tuntea vain kestävän rakkauden kautta – ja sellaiseen minä yhdistyn.” Hieman läheisemmän esimerkin antaa Athos-vuoren

arkkimandriitta Vasileios: ”Mikäli totuutemme ei ole yhteydessä rakkauteen, se on väärää. Jos rakkautemme ei virtaa totuudesta, se ei voi kestää.”⁵²

Rakkauden etsimisestä voi tietenkin tulla vain henkilökohtainen mukavuuden ja varmuuden toive, samoin kuin totuuden etsintä voi muodostua pelon ja ahneuden motivoimaksi luonnon tekniseksi manipulaatioksi esim. armeijan ja teollisuuden palveluksessa. Aina kun totuus ja rakkaus erotetaan toisistaan, syntyy tunteenomaisuutta tai kuivaa älyllisyyttä, joissa tieto on erotettu myötätunnosta.

Osittuminen kasvattaa aina väkivallan ja pelon siemeniä. Monet ihmiset on surmattu rakastavan Jumalamme nimessä, monet tuhoisat aseet on kehitetty puhtaan tiedon avulla. Sellainen ei kuitenkaan ole parasta, mitä ihmiskunta voi tieteen ja uskonnon piirissä saavuttaa.

ÄLKÄÄMME TEHKÖ TÄYSIN LOPULLISIA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kaikessa valtavuudessaan totuus on kaikkien kaavamaisuuksien ja muotojen ulottumattomissa. Kun pysymme elävässä etsinnässä, me myös olemme elossa. Pyhään avautuminen vaatii aina uhria, ennen muuta oman pienuutensa luovuttamista, se kun nojaa poissulkevaan samastumiseen johonkin uskontoon, kansaan tai oppiin. Sellainen ihminen, joka ei fyysisesti tai älyllisesti asetu joko tähän tai tuohon, saattaa olla levoton – mutta se on elävänä ja vapaana olemisen hinta.

Ainoa tarvittava oivallus on siinä, että on olemassa hienompi maailma ja että minut havaitaan siitä maailmasta. Minun olemassaoloni täällä ja nyt on tuon hienomman maailman valossa. Sen maailman oivaltaminen ja eläminen sen näkemyksen valossa vaatii jatkuvaa, puolueetonta itsensä uudistamista, joka vuorostaan edellyttää itsekeskeytyden uhraamista.

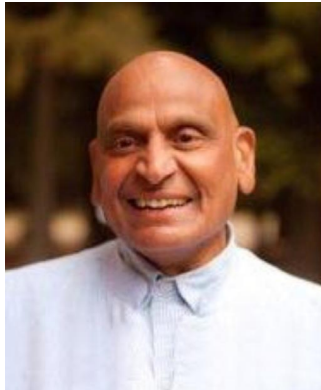
Tarvitaan sitä, että uskonnollinen mieli (olemukseltaan hiljainen, myötätuntoinen, ymmärtäväinen ja vilpiton) saatetaan sisältymään sekä tieteellisiin että myös teknisiin, taiteellisiin, hallinnollisiin, sivistyksellisiin ja myös muihin asioihin. Uskonnollinen mieli jalostuu inhimillisessä sielussa, joka on pyhän tuntemuksen hallitsema.

Kyseessä on suurelta osin metafyyssinen ja henkinen muutosprosessi, joka vaatii jatkuvaa uhrautumista omasta pienuudestaan – pikemminkin sielun kuin mielen puitteissa. Uudet muodot ovat luonnollisesti erilaisia. Totuudella ei ole historiaa, mutta sen ilmauksilla on. Uusi sarastus, jolloin me emme enää ole siellä katselemassa kaikkea tavallisin silmin, tuottaa uuden laulun ja maailman. Olennaisin sana kuitenkin säilyy ja kuullaan sanojen välisessä hiljaisuudessa.

Ykseyden saavuttaneet ihmiset ovat kaikissa kulttuureissa ja kaikkina aikoina etsineet sekä totuutta että rakkautta, sisäistä näkemystä ja vastuuta, viisautta ja myötätuntoa. Sielu etsii mielen yläpuolella kokonaisuutta ja kykenee siten yhdistymään viisauteen ja myötätuntoon. Sisäinen ja ulkoinen oikea järjestys on energian liikettä syvyyksistä pinnalle, ylhäältä alas ja taivaasta maan päälle. Ellemme ota vastaan ylhäältä, me emme voi toimia oikein maailman ylläpitämiseksi: sen, minkä otamme vastaan kontemplaatioissa, me luovutamme rakkautena.

TOHTORI RAVI RAVINDRASTA

Ravi Ravindra syntyi ja opiskeli Intiassa ennen siirtymistään Kanaan. Hän oli Princetonin Institute of Advanced Studyn jäsen v. 1977 ja Shimlan fellow of Indian Institute of Advanced Study v. 1978 ja 1998. Hän oli the Threshold Award for Integrative Studiesin perustaja ja johtaja (1978–80) ja California Institute of Integral Studiesin tieteiden ja henkisyyden pilottiprofessori v. 1989. Nykyinen tohtori Ravindra on Kanadan Halifaxin Dalhouse Universityn emeritus professori ja vertailevan uskontotieteen johtaja, kansainvälisen kehityksen professori ja fysiikan apulaisprofessori. Hän on saavuttanut lukuisia kunnianimityksiä, palkintoja, vierailevan professorin toimia, tutkimusapurahoja ja laatinut lisäksi yli 110 kirjoitusta fysiikasta, filosofiasta ja uskonnosta sekä mm. seuraavat kirjat:

Theory of Seismic Head Waves

Whispers from the Other Shore: Spiritual Search East and West

The Yoga of the Christ (myöhemmin The Gospel of John in the Light of Indian Mysticism)

Krishnamurti: Two Birds on One Tree

Yoga and the Teaching of Krishna

Heart without Measure: Gurdjieff Work with Madame de Salzmann

*Centered Self Without Being Self-centered: remembering Krishnamurti
Science and the Sacred
Spiritual Roots of Yoga
The Wisdom of Patañjali's Yoga Sutras.*

RAVI RAVIDRAN KIRJALLISUUTTA SUOMEKSI

Johanneksen evankeliumi Intian mystiikan valossa (ISBN 978-95268747-8-4). Käännös Kalervo Mielty 2018. Vapaasti luettavissa internetissä pdf-muodossa.

Bhagavad Gita, Navigointiopas elämän taistelussa (ISBN 978-95269099-1-2). Käännös Kalervo Mielty 2018. Vapaasti luettavissa internetissä pdf-muodossa.

Suuria perinteitä koskevien tutkimustöidensä lisäksi Ravi Ravindra on osallistunut pitkään ja vakavasti henkiseen etsintään. Hän on saanut paljon vaikutteita läheiseltä ystävältään J. Krishnamurtilta, zen-buddhismista ja Gurdjieffin teoksista.

KIRJALLISUUTTA

- Augustine of Hippo. *Confessions*. New York 1961.
- Augustine of Hippo. *The City of God*. Harmondsworth 1972.
- Aurobindo, Shri. *Collected Poems*, 1979.
- Aurobindo, Shri. *Last Poems*, 1952.
- Aurobindo, Shri. *The Upanishads*, 1981.
- Badrinath, Chaturvedi. *Swami Vivekananda: The Living Vedanta*. New Delhi 2006.
- The Bhagavad Gita*. Käänt. Zaehner. New York 1969.
- Bhagavad Gita: Krishna's Counsel in War*. New York 1986.
- Blake, William. *The Complete Poetry and Prose of William Blake*. New York 1988.
- Buber, Martin. *The Prophetic Faith*. New York 1960.
- Buber, Martin. *Hasidic Sayings*. New York 1960.
- Buber, Martin. *Two Types of Faith*. New York 1961.
- Bultmann, Rudolf. *Primitive Christianity*. Lontoo 1956.
- Coomaraswamy, A. K. *Hinduism and Buddhism*. Brooklyn 1971.
- Daumal, René. *Mount Analogue*. New York 1974.
- Dasgupta, S. N. *Hindu Mysticism*. New York 1959.
- Dhammapada. Käänt. Irving Babbitt. New York 1965.
- Diels, H. & Kranz, W. *Die Fragmente der Vorsokratiker*. Berlin 1951–52.
- Durckheim, Karlfried Graf. *The Way of Transformation: Daily Life as Spiritual Practice*, 2006.
- Eckhart, Meister. *Meister Eckhart: A Modern Translation*. New York 1941.
- Eckhart, Meister. *Teacher and Preacher*. New York 1986.
- Einstein, Albert. *Ideas and Opinions*. New York 1954.
- Eliot, T. S. *Four Quartets*. Lontoo 1996.
- Fromm, Erich. *You Shall Be as Gods*. New York 1977.
- Hesse, Herman. *Arosusi*. San Francisco 1963.
- The Holy Bible, the Authorized King James Version*. New York
- Humphreys, Christmas. *Exploring Buddhism*. Wheaton 1975.

- Huxley, Aldous. *The Perennial Philosophy*. New York 1970.
- John of the Cross. *The Collected Writings of St. John of the Cross*. Washington 1979.
- Johnston, W. *The Cloud of Unknowing and The Book of Privy Counseling*. New York 1996.
- Jung, C. G. *Psychological Commentary on The Tibetan Book of the Great Liberation*. Princeton 1958.
- Kabir. *One Hundred Poems of Kabir*. Käänt. Tagore. Lontoo 1967.
- Kierkegaard, Sören. *Edifying Discourses*. New York 1958.
- Kierkegaard, Sören. *Purity of Heart Is to Will One Thing*. New York 1956.
- Krishnamurti, J. *Krishnamurti's Journal*. San Francisco 1982.
- Krishnamurti, J. *Krishnamurti's Notebook*, 2002. Krishnamurti, J. *Little Book of Living*. New Delhi 1999.
- Lao Tsu. *Tao Te Ching*. New York 1972. *The Nag Hammadi Library*. San Francisco 1977.
- The New American Bible*, 1971. *The New English Bible with Apocrypha*, 1970.
- Nikhilananda, Swami. *The Gospel of Shri Ramakrishna*. Madras 1947.
- Ouspensky, P. D. *In Search of the Miraculous – Fragments of an Unknown Teaching*. New York 2001.
- The Philokalia*, Lontoo 1986. Plotinus, *The Enneads*. Lontoo 1962.
- Prabhavananda, Swami. *The Spiritual Heritage of India*. Hollywood 1979.
- Prem, Sri Krishna. *The Yoga of the Bhagavad Gita*. Sandpoint 2008.
- The Principal Upanishads*. Lontoo 1953.
- Radhakrishnan, S. & Raju. T. *The Concept of Man*. Lontoo 1966.
- Ravindra, Ravi. *Heart Without Measure: Work with Madame de Salzmänn*. Halifax 1999.
- Ravindra, Ravi. *Personhood, Practice and Transformation*. McGill University 2012.
- Ravindra, Ravi. *Science and the Sacret*. Wheaton 2002.
- Ravindra, Ravi. *Spiritual Roots of Yoga: The Royal Path to Freedom*. Sandpoint 2006.
- Ravindra, Ravi. *Whispers from the Other Shore: Spiritual Search East and West*. Wheaton 1984.
- Ravindra, Ravi. *The Wisdom of Patañjali's Yoga Sutras*. Sandpoint 2009.
- Ravindra, Ravi. *The Yoga of the Christ*. Julk. Englannissa 1990.
- Raymond, Lizelle & Sri Anirvan. *To Live Within*. Sandpoint 2007.
- Rig Veda Mantra Samhita*. Bengaluru 2012.

- Roscoe, Maria Fletcher. *Vittoria Colonna: Her Life and Poems*. Charleston 2010.
- Sardananda, Swami. *Shri Ramakrishna Lilaprasang*. Calutta 1955.
- Shankaracharya, Shri. *Brahma-Sutra-Bhyasa*. Calcutta 1972.
- Smith, Huston. *The World's Religions*. San Francisco 1991.
- Smith, Wilfred Cantwell. *Idolatry in Comparative Perspective In the Myth of Christian Uniqueness*. New York 1987.
- Suzuki, D. T. *Essays in Zen Buddhism*. New York 1961.
- Tagore, Rabindranath. *Gitanjali*. New York 1971.
- Theologia Germanica*. Lontoo 1966.
- Vasilieos, Archimadrite. *Hymn of Entry: Liturgy and Life in the Orthodox Church*. Crestwood 1984.
- Vivekananda, Swami. *The Complete Works of Swami Vivekananda*. Mayavati 1932.
- Wittgenstein, Ludvig. *Tractatus Logico-Philosophicus*. New York 1961.
- Zaehner, R. C. *The Comparison of Religions*. Boston 1962.
- Zaehner, R. C. *Mysticism – Sacred and Profane*. New York 1961.

Copyright © Ravi Ravindra

No part of this book may be reproduced or utilized in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or by any information.

Tätä kirjaa ei saa monistaa tai käyttää missään tekijänoikeuksia loukkaavassa muodossa.

ALAVIITTEET

- 1 Einstein, *Ideas and Opinions*, 12.
- 2 Buber, *Ten Rungs: Hasidic Sayings*, s. 74.
- 3 Augustine of Hippo, *Confessions*, kirja 1. kapp. 1, no 7.
- 4 Johnson, toim. *The Cloud of Unknowing*.
- 5 Huomautus löytyy zenja sufiperinteistä, kuin myös kristillisyydestä. Se on kirjoitettu Pyhän Paavalin luostarin sisäänkäyntiin Athos vuorella.
- 6 Tämä on ote Hadíth-i Qudsí perinteestä, jotka juontuvat Muhammediin. Otak-
sutaan, että Jumala puhuu perinteiden sanojen välityksellä. Tämä on käännetty
tekstistä *Makátib-i 'Abdul-Bahá*, osa 2. Kairo, 1330. 2–55. 7
- 7 *Theologia Germanica*, kapp. 32, s. 85.
- 8 Ks. Ravindra, ”Personhood, Practice, and Transformation”, in Arc, 1–7.
- 9 Hesse, *Arosusi*, 314.
- 10 Ks. Ravi Ravindra ja Priscilla Murrey, ”Is the Everlasting Eternal?” Ravidran
kirjassa *Spiritual Roots of Yoga*. 1
- 11 Lainaus Frommin kirjasta, *You shall Be as Gods*, s. 227.
- 12 Krishnamurti, *Little Book of Living*, s. 26.
- 13 Ks. viite 5.
- 14 Ravindra, *Heart without Measure*, s. 100.
- 15 Eliott, ”East Coker”, *Four Quartets*.
- 16 Buber, *Ten Rungs: Hasidic Sayings*, s. 74.
- 17 *Theologia germanica*, 24, s. 44.
- 18 Suzuki Roshi kertoi tämän zen-tarinan eräässä meditaatio-istunnossa 2 Kiotossa
v. 1978. Ravindra on julkaissut sen kirjassa, *Whispers from the Other Shore*, s. 8.
- 19 Buber, *Ten Rungs: Hasidic Sayings*, s. 103.
- 20 Plotinus, *Enneads* 6.9.
- 21 Diels and Krans, fragment 185.
- 22 Plotinus, *Enneads* 6.9.
- 23 Wittgenstein, *Tractatus Logico-Philosophicus*, proposition 6.4311.
- 24 Kierkegaard, *Purity of Heart*, kapp. 1.
- 25 Eckhart, *Teacher and Preacher*, saarna 45, Pfeiffer n:o 25, Quint n:o 3.

- 26 Käännös Kabirin hindulaisesta runosta, jota kirjoittajan isä usein siteerasi.
- 27 Uskonto-sana tulee latinan sanasta *re-ligere*, joka tarkoittaa ”uudelleen yhdistämistä”. *Jooga*-sana tulee sanasta *yuk*, joka tarkoittaa ”yhdistämistä”.
- 28 ”Vittoria Colonnin sonetti Maria Fletcher Roscoen kääntämänä, *Her Life and Poems*, s. 169. 1
- 29 Jung. ”Psychological Commentary”, s. 482.
- 30 Lainaus Sarganandasta, *Shri Ramakrishna Lilaprasang*, s. 319–20.
- 31 Prabhavananda, *Spiritual Heritage of India*, s. 67.
- 32 Augustinus, *City of God*, kirja 21, kapp. 8. 2
- 33 Dasgupta, *Hindu Mysticism*, 9–18.
- 34 Lainaus Dasguptasta, *Hindu Mysticism*, 9–18.
- 35 Sardananda, *Shri Ramakrishna Lilaprasang*, 319–20.
- 36 Vivekananda, *Complete Works*, 182–3.
- 37 Hagiga 5a ja Sanhedrin 38b, lainattu Frommin teoksesta, *You Shall Be as Gods*, 172.
- 38 Buber, *Ten Rungs, Hasidic Sayings*, 35–36.
- 39 Buber, *Prophetic Faith*, 36.
- 40 Huston Smith, *World Religions*, 354.
- 41 Bultmann, *Primitive Christianity*, 223.
- 42 Buber, *Two Types of Faith*, 7–12.
- 43 Lainaus Jungilta, ”Psychological Commentary”, 482.
- 44 Zaehner, *Comparison of Religions*, 171.
- 45 Kierkegaard, *Edifying Discourses*, 151.
- 46 Bultmann, *Primitive Christianity*, 94.
- 47 Radhakrishnan and Raju, *Concepts of Man*, 23.
- 48 Shankaracharya, *Brahma-Sutra-Bhāṣya*, 4.1.3. Shankara kirjoitti 800-luvun alussa jKr. 4
- 49 Samuel Huntingtonin sitaatti, joka on kirjoittanut teoksen *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*, *Los Angeles Times* ”Global Viewpoint”, Nathan Gardelsin haastattelu, 22.10.2001.
- 50 Smith, ”Idolatry in Comparative Perspective”, *The Myth of Christian Uniqueness*, 553–568.
- 51 *Theologia Germanica*, kap. 32, s. 85.
- 52 Vasileios, *Hymn of Entry*, 26. 52

